

Samfunnsmessig konsekvensanalyse

Midtre Gauldal

Konsekvenser av flyttingen av Norsk Kylling

Bilde 1: Støren sentrum, Midtre Gauldal

Innhold

Illustrasjonsliste	3
Kart	3
Tabeller	3
Figurer	4
Bilder	5
Sammendrag av hovedfunn	6
1. Bakgrunn	7
1.1 Kort om Kommunen	8
1.2 Norsk Kylling	10
2. Befolkning	11
2.1 Utvikling	13
2.2 Befolkningssammensetning	16
2.3 Befolkningsprognoser	18
2.4 Forsørgerevne	20
2.5 Flyttetrender	22
2.6 Boliger og fritidseiendommer	23
3. Sysselsetting og lokalt næringsliv	24
3.1 Utvikling	24
3.2 Næringsstruktur	26
3.3 Lokaliseringskoeffisienter og spesialisering	29
3.4 Største bedrifter	31
3.5 Lønnsomhet og robusthet i næringslivet	34
4. Pendling og arbeidsmarkedsinteraksjon	37
4.1 Pendlerelasjoner	38
4.2 Arbeidsplassdekning i ulike næringer	39
5. Kommunikasjon og infrastruktur	41
5.1 Reisetidsanalyse	41
5.2 Veier og fysisk infrastruktur	42
5.3 Digital infrastruktur	45
5.4 Sentralitet	46
6. Sosioøkonomiske indikatorer	47
6.1 Befolkningens utdanningsnivå og kompetanse	47
6.2 Relativ fattigdom og sosial ulikhet	48
6.3 Arbeidsledighet, uføretrygd, sysselsetningsgrad og deltid	49
7.0 Kommuneøkonomi	51

7.1 Nøkkeltall.....	52
7.2 Driftsregnskap	53
7.3 Balanse	54
8.0 Konsekvensberegning i Panda.....	56
8.1 Forutsetninger	56
8.2 Sysselsetningskonsekvens	58
8.3 Befolkningskonsekvens	59
9.0 Oppsummering	61
10. Kilder	62
11. Appendiks	63
11.1 Omstillingsindikatorer fra Panda.....	63
11.2 Aksene – kysten - Innlandet	68

Illustrasjonsliste

Kart

Kart 1: Trøndelag per 2020 med Midtre Gauldal avmerket.....	8
Kart 2: Befolkning per 1. januar 2019 på 250x250 meters rutenett Midtre Gauldal. Kilde SSB	11
Kart 3: Befolkning per 1. januar 2019 på 250x250 metersrutenett Støren og Soknedal. Kilde SSB	12
Kart 4: Befolkningsendring i prosent 2010-2020. Kilde: SSB.....	13
Kart 5: Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i befolkningen per 1. januar 2020. Kilde: SSB	17
Kart 6: Befolkningsprognose (SSB 2020 MMMM) 2020-2050. Kilde SSB.....	19
Kart 7: Indeks for forsørgerevne eldre (16-66 år vs. 67+ år) i 2020. Kilde: SSB	20
Kart 8: Prosentvis endring i antall sysselsatte 4.kvartal 2010 til 4.kvartal 2019. Kilde: SSB	25
Kart 9: Reisetidsanalyse Midtre Gauldal	41
Kart 10: Veier, ÅDT og jernbane. Kilde: NVDB.....	43
Kart 11: E6 Ulsberg- Melhus sentrum. Utbyggingsprosjekter. Kilde: Nye veier.....	44
Kart 12: Andel av husstander som har dekning for 30/5 Mbit/s i 2019. Kilde: Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.	45
Kart 13: SSBs sentralitetsindeks	46
Kart 14: SSBs sentralitetsindeks. Rangering blant landets 356 kommuner.	46
Kart 15: Andel av befolkningen over 16 år som har høyere utdanning i 2019: Kilde: SSB.....	47
Kart 16: Lavinntektshusholdninger 2018. Kilde: SSB.....	48
Kart 17: Sysselsetningsgrad per 4.kvartal 2019. Kilde: SSB.....	49
Kart 18: Andel Uføre i befolkningen 18-67 år per mars 2020. Kilde: NAV	50
Kart 19: Beregnet utgiftsbehov 2021. Kilde: KMD	51

Tabeller

Tabell 1: Befolkningsutvikling i små og store kommuner. Kilde: SSB.....	14
Tabell 2: Befolkning i tettsteder i Midtre Gauldal 2012-2019. Kilde: SSB	15

Tabell 3: Befolkning i Midtre Gauldal 2010-2020 fordelt på alder. Kilde: SSB	16
Tabell 4: Aldersfordelt befolkningsprognose for Midtre Gauldal 2020-2040. Kilde: SSB	19
Tabell 5: Flytting til og fra Midtre Gauldal. 2010-2018 fordelt på kommuner. Kilde: PANDA	22
Tabell 6: Boliger i Midtre Gauldal etter type og byggeår. Kilde: SSB	23
Tabell 7: Sysselsettingsutvikling i små og store kommuner. Kilde: SSB	25
Tabell 8: Sysselsatte personer med arbeidssted Midtre Gauldal 2010-2020. Fordelt på 17 næringsgrupper. Kilde: SSB	27
Tabell 9: Sysselsatte i Midtre Gauldal, 4.kvartal 2019, etter detaljerte næringsinndeling. Kilde: SSB .	28
Tabell 10: Lokaliseringskoeffisienter for Midtre Gauldal, Trøndelag sør, Innlandet i Trøndelag og Trøndelag per 4.kvartal 2019. Kilde SSB og egne beregninger	29
Tabell 11: Regnskapstall fra de største bedriftene i Midtre Gauldal. Kilde: Brønnøysund	31
Tabell 12: Driftsinntekter, driftsresultat og årsresultat (1 000 kr) - Norsk Kylling AS. 2010-2019 Kilde: Brønnøysund	31
Tabell 13 Resultat- og balanseregnskap samlet for selskaper i Midtre Gauldal. Kilde: Purehelp	34
Tabell 14: Nøkkeltall robusthet i næringslivet i Midtre Gauldal	35
Tabell 15: Egenkapitalandel og rentedekningsgrad, større bedrifter i Midtre Gauldal	35
Tabell 16: Sysselsatte og pendlere i Midtre Gauldal etter næringsgrupper. Per 4. kvartal 2019. Kilde: SSB	39
Tabell 17 : Reisetidsanalyse Midtre Gauldal	42
Tabell 18 : Indikatorer på husholdningenes økonomi i 2018. Kilde: SSB	48
Tabell 19: Utvalgte nøkkeltall fra kommuneregnskapet. Kilde: SSB/KOSTRA.....	52
Tabell 20: KOSTRA driftsregnskap Midtre Gauldal. 2015-2019. Alle tall i hele 1000 kr, løpende priser. Kilde: SSB/KOSTRA.....	53
Tabell 21: KOSTRA balanse Midtre Gauldal. 2015-2019. Alle tall i hele 1000 kr, løpende priser. Kilde: SSB/KOSTRA.....	55

Figurer

Figur 1: Befolkning Midtre Gauldal 1951-2019. Kilde: SSB	13
Figur 2: Årlig befolkningsendring i Midtre Gauldal 2008-2019 fordelt på innenlands flytting, innvandring og fødselsoverskudd. Kilde: SSB.....	15
Figur 3: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Midtre Gauldal 2010-2020. Kilde: SSB	15
Figur 4: Kjønn- og aldersfordeling i Midtre Gauldal 2020. Kilde: SSB.....	16
Figur 5: Andel kvinner i Midtre Gauldal og Trøndelag per 1. januar 2020 fordelt på aldersgrupper. Kilde: SSB	17
Figur 6: Befolkningsprognoser og historiske folketall for Midtre Gauldal. 3 alternativer. Kilde: SSB...	18
Figur 7: Indekser for forsørgerevne i Midtre Gauldal 1986-2019. Kilde SSB.....	21
Figur 8: Utflytting, innflytting og nettoflytting til Midtre Gauldal fordelt på alder. totalt for perioden 2010-2018. Kilde. PANDA.....	22
Figur 9: Fullførte boliger i Midtre Gauldal 2000-2020. Kilde: SSB.....	23
Figur 10: Sysselsatte i Midtre Gauldal 1986-2019. Kilde: SSB og Panda	24
Figur 11: Næringsstruktur i Midtre Gauldal per 4.kvartal 2019. Antall sysselsatte fordelt på 17 næringsgrupper Kilde: SSB	26
Figur 12: Sysselsatte i privat og offentlig sektor i Midtre Gauldal 2008-2019. Kilde: SSB	27
Figur 13: Lokaliseringskoeffisienter for Midtre Gauldal, og Trøndelag per 4.kvartal 2019. Kilde SSB og egne beregninger	30
Figur 14: Pendling til og fra Midtre Gauldal 2000-2019. Kilde SSB	37
Figur 15: Pendlerrelasjoner i Trøndelag per 4. kvartal 2019. kilde: SSB	38

Figur 16: Nettoppendling til Midtre Gauldal per 4.kvartal 2019 fordelt på næring. Kilde SSB	40
Figur 17: Rutekart for jernbane. Kilde: Jernbanedirektoratet.....	44
Figur 18: Dekningsgrad bredbånd i Midtre Gauldal i 2019, fordelt på hastighet. Kilde: Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	45
Figur 19: Befolkningen i Midtre Gauldal, 16 år og eldre i 2019, etter høyeste oppnådde utdanningsnivå. Kilde: SSB	47
Figur 20: Sysselsetningsgrad fordelt på alder. Midtre Gauldal og Trøndelag per 4.kvartal 2019. Kilde: SSB	49
Figur 21: Brutto driftsutgifter per tjenesteområde i Midtre Gauldal i 2019. (1000 kr). Kilde: SSB/KOSTRA.....	54
Figur 22: Estimert sysselsetningskonsekvens i Midtre Gauldal, beregnet i PANDA.....	58
Figur 23: Estimert befolkningskonsekvens i Midtre Gauldal, beregnet i PANDA.....	59
Figur 24: Forklaring. Boksploott fra omstillingsmodulen i Pandamodellen.	63

Bilder

Bilde 1: Støren sentrum, Midtre Gauldal	1
Bilde 2: Støren stasjon. foto: Cato Edvardsen (2008)	8
Bilde 3: Gauldal videregående skole, Støren kulturhus og Størenhallen.. Foto Midtre Gauldal kommune.	9
Bilde 4: Tettstedet Støren, Norsk Kylling og Støren stasjon nederst i bildet. Foto Midtre Gauldal kommune.	9
Bilde 5: Illustrasjon nye fabrikk på Orkanger. Kilde: Norsk Kylling.....	10
Bilde 6: Støren Treindustri AS sin fabrikk på Støren i Midtre Gauldal. Kilde. Støren Treindustri AS	32
Bilde 7: Gaula Kraftverk. Kilde Midt Energi AS	33

Alle figurer, kart og tabeller er produsert av Trøndelag fylkeskommune. Kildene henviser til hvor datagrunnlaget som er brukt i illustrasjoner kommer fra. Indekser og koeffisienter som er brukt i rapporten er også utregnet av Trøndelag fylkeskommune og kilder refererer til hvor man har hentet grunnlagstallene som er brukt i konstruksjonen av disse.

Sammendrag av hovedfunn

Den samfunnsmessige konsekvensanalysen er et kunnskapsgrunnlag for vurderingen som fylkeskommunen gjør i [avklaringsfasen](#) knyttet til regional omstilling. Konsekvensanalysen og søknad fra kommunen vil fungere som grunnlaget for fylkeskommunens eventuelle søknad til KMD om omstillingsmidler for området.

Midtre Gauldal har hatt positiv utvikling knyttet til befolkning og sysselsetting, hvis man ser det over 10-års tidsperiode. De siste 5 årene har Midtre Gauldal imidlertid hatt negativ befolkningsutvikling og flat sysselsettingsutvikling.

Sysselsetningen i Midtre Gauldal er preget av en relativ høy andel sysselsatte i privat sektor. Kommunen har relativ høy andel sysselsatte knyttet til næringsmiddelindustri, trevareindustri og bygg og anleggsvirksomhet. Med flyttingen av Norsk Kylling så vil mesteparten av næringsmiddelindustrien i kommunen forsvinne.

Kommuneøkonomien er preget av at kommunen har en litt høy renteeksponering, litt lav fri egenkapital og et driftsresultat som ligger på et nivå som ikke gir kommunen veldig stort økonomiske handlingsrom. Det tas en rekke grep for å sikre kommunen økt økonomisk handlingsrom, men dette vil ta tid.

Bortfallet av kommunens største arbeidsplass har potensielt store konsekvenser. Per 4. kvartal 2019 sto Norsk Kylling for ca. 11 % av alle arbeidsplassene i kommunen og ca. 15 % av de private arbeidsplassene. Norsk kylling står også for ca. 25 % av driftsinntektene og 18 % lønnsutbetalingene fra det private næringslivet i Midtre Gauldal.

Omstillingsberegninger gjort i PANDA viser at den estimert totale sysselsettingskonsekvens for Midtre Gauldal av flyttingen av Norsk Kylling er på -14,0 % i forhold til referansebanen, med et utfallsrom i de ulike prognosealternativene på mellom -13,6 og -14,5 % i forhold til referansebanen. Målt i antall sysselsatte er det snakk om mellom 418-445 sysselsatte.

Den estimerte befolkningskonsekvensen for Midtre Gauldal ved flyttingen av Norsk Kylling er på -1,3 % fra referansebanen, med et utfallsrom i de ulike scenariene for markedstilpasning fra -0,1 % til -8,1 % i forhold til referansebanen.

Det er stor usikkerhet i estimatene, spesielt på befolkningskonsekvensen der det er usikkerhet knyttet til graden av flytting/pendling blant de ansatte i Norsk Kylling som vil fortsette å jobbe på den nye fabrikken på Orkanger. Det er grunn til å anta en stor andel av de sysselsatte ved Norsk Kylling vil velge å pendle fra Midtre Gauldal på kort sikt. På lengre sikt er det grunn til å anta at man vil få en større andel som flytter, men at det ikke vil bringe befolkningskonsekvensen helt opp mot det mest negative scenarioet som er en befolkningskonsekvens på -8,1 % i forhold til referansebanen.

Helhetsvurderingen er at man på kort sikt vil få en befolkningskonsekvens på ca. -1,3 % fra referansebanen eller - 81 personer. Men at det er stor sannsynlighet for at dette på lengre sikt kan øke til 300-400 personer.

Beregningene i Panda og gjennomgangen av annen statistikk viser at konsekvensene av flyttingen av en så betydelig hjørnesteinsbedrift som Norsk kylling er store nok for kommunen til at fylkeskommunen bør vurdere å støtte igangsettelsen av et omstillingsarbeid i Midtre Gauldal.

1. Bakgrunn

Denne analysen av Midtre Gauldal kommune er utarbeidet av statistikk- og analysefunksjonen på regionalseksjonen i Trøndelag fylkeskommune etter bestilling fra fylkeskommunens næringsseksjon, kommunen og Innovasjon Norge

Bakgrunnen for analysen er Norsk Kylling sin beslutning om å legge ned fabrikken på Støren i Midtre Gauldal kommune og flytte produksjonen til Orkanger. Norsk Kylling er største private arbeidsgiver i Midtre Gauldal og var registrert med 337 ansatte i 2019.

Notatet er en statistisk analyse og kunnskapsgrunnlag om status og utviklingstrekk i Midtre Gauldal innenfor viktige samfunnsområder, spesielt knyttet til befolknings- og næringsutvikling. Hensikten med notatet er å se nærmere sårbarheten til samfunnet i Midtre Gauldal.

Eventuelle tiltak som settes inn for å følge opp rapporten må diskuteres nærmere i et partnerskap der kommunen, næringslivet i kommunen og regionale aktører inngår.

I mars 2020 fikk også Norge merke konsekvensene av Covid-19 epidemien. Dette hadde stor påvirkning på næringslivet i hele landet og også for Midtre Gauldal. Det tar tid før effektene av dette blir registrert i statistikkene og på det tidspunkt denne rapporten ble ført i pennen var det enda usikkerhet rundt i hvor stor grad de økonomiske konsekvensene av COVID-19 er forbigående eller om man får en varig nasjonal og internasjonal nedgangskonjunktur. Rapporten er i stor grad skrevet med en antagelse om at næringslivet i Midtre Gauldal vil bli rammet av COVID-19 på lik linje med resten landet, men at det er en midlertidig hendelse. Det er derfor de langsiktige trendene for kommunen når man ser bort fra COVID-19 som er grunnlaget for rapporten.

1.1 Kort om Kommunen

Midtre Gauldal kommune ligger Sør i Trøndelag. Kommunen grenser til Melhus, Holtålen, Rennebu, Orkland og Selbu i Trøndelag. Over fylkesgrensen til Innlandet fylkeskommune så ligger Os og Tynset.

Kommunen ble opprettet i 1964, ved sammenslutning av de tidligere kommunene Budal, Singsås, Soknedal og Støren. Midtre Gauldal er med i regionrådet «Trøndelag Sør» som består av kommunene Røros, Holtålen, Midtre Gauldal, Melhus, Rennebu og Oppdal. Når man deler Trøndelag inn i aksens- kysten og innland så plasseres Midtre Gauldal i innlandet i Trøndelag. (se appendiks 2)

Kommunesentret er Støren, som er ca. 50 kilometer fra Trondheim.

Kommunen er et kommunikasjonsknutepunkt for veg og jernbane. Støren stasjon ble åpnet i 1864 sammen med Trøndelags første jernbane, Størenbanen mellom Trondheim og Støren. På Støren stasjon møtes i dag Dovrebanen og Rørosbanen. E6 og FV 30 (tidligere riksvei 3) møtes også på Støren.

Det pågår et betydelig utbyggingsprosjekt knyttet til E6 Ulsberg-Melhus som vil kutte reisetiden mellom Midtre Gauldal og Trondheim betydelig.

Kommunen har 6 238 innbyggere per 1. januar 2020, noe som gjør at kommunen er den 16. største kommunen i Trøndelag målt etter folketall. En høy andel av befolkningen er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, 14,0 % per 1. januar 2020.

Kommunen har to tettsteder, Støren med 2 329 innbyggere per 1. januar 2019 og Soknedal med 292 innbyggere per 1. januar 2019

Det var 3 062 sysselsatte personer som hadde arbeidstid i Midtre Gauldal per 4.kvartal 2019.

Næringslivet er preget av jordbruk og skogbruk, næringsmiddelindustri og treforedling. Kommunen har også betydelig sysselsetting knyttet til transport og bygg- og anleggsvirksomhet. Norsk Kylling er den største hjørnesteinsbedriften i kommunen med 337 ansatte, i tillegg har man flere større treforedlings aktører blant annet Støren Treindustri.

Kart 1: Trøndelag per 2020 med Midtre Gauldal avmerket

Bilde 2: Støren stasjon. foto: Cato Edvardsen (2008)

Gauldal videregående skole ligger på Støren og tilbyr utdanning innen studiespesialisering, Bygg og anleggsteknikk, Helse og oppvekstfag, Salg, service og sikkerhet, Teknikk -og industriell produksjon og Treteknikk. Gauldal videregående hadde 351 elever i 2019.

Gauldal fagskole er tilknyttet den videregående skolen og tilbyr høyere yrkesfaglig utdanning innen blant annet Kart og oppmåling.

Kommunen har totalt et areal på 1860,5 km² hvorav 57,2 km² (3,1 %) er ferskvann. Områder dekket av bebyggelse eller samferdsels- og tekniskinfrastruktur utgjør i overkant av 18 km², noe som er litt under 1 % av totalarealet i kommunen. Innmark og skog utgjør 44,2 % av arealet i kommunen, fordelt med 58,3 km² jordbruksareal og 763,6 km² skog. Kommunen har ellers store områder med åpen fastmark, våtmark, bart fjell, grus- og blokkmark.

Gaula som er en av landets beste lakseelver, renner gjennom kommunen. Det ble tatt 25,5 tonn laks i Gaula i 2018. Kun Tana- og Namsenvassdraget hadde større fangst. Deler av Forollhogna nasjonalpark ligger i kommunen. Parken ble opprettet i 2001, som landets 19. nasjonalpark, for å «bevare et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde».

Midtre Gauldal var på ROBEK-lista i perioden 03.03.2004 til 25.08.2006.

Bilde 3: Gauldal videregående skole, Støren kulturhus og Størenhallen.. Foto Midtre Gauldal kommune.

Bilde 4: Tettstedet Støren, Norsk Kylling og Støren stasjon nederst i bildet. Foto Midtre Gauldal kommune.

1.2 Norsk Kylling

Norsk Kylling AS er en næringsmiddelbedrift som i dag er lokalisert på Støren i Midtre Gauldal kommune. Selskapet er i Brønnøysund registrert med 336 ansatte i 2020. Firmaet ble grunnlagt i 1991. I 2012 ble bedriften heleid av REMA som iverksatte en stor endringsprosess for hele virksomheten, noe som inkluderte at det i 2016 startet en prosess knyttet til utredning av lokasjon av en ny fabrikk. I prosessen var bygging av en ny fabrikk på en annen lokasjon i Midtre Gauldal ett av alternativene, og når styret i Norsk Kylling den 7. desember 2017 vedtok bygging av den nye fabrikk så falt valget på Orkanger i Orkland kommune. Det innebærer at store deler av Norsk Kylling sin virksomhet blir flyttet ut av Midtre Gauldal.

Norsk Kylling AS er i dag en ledende leverandør av hvitt kjøtt og hadde en markedsandel, målt i volum, på ca. 31 % i 2018. Selskapet produserer, slakter, videreforedler og selger kyllinger under varemerket Solvinge i alle Rema-butikker i Norge. REMA distribusjon Norge AS er Norsk Kylling AS sin største kunde med ca. 92 % av totalt salg i 2019. Norsk Kylling AS hadde i 2019 driftsinntekter på 1 045,5 millioner kr og et årsresultat på 12,6 millioner kr etter skatt.

Norsk Kylling AS er morselskap til Hugaas Rugeri AS, som også har virksomhet i Midtre Gauldal. Eierskapet i Hugaas Rugeri AS er ble i 2016 overført fra REMA industrier AS til Norsk Kylling AS

Byggingen av den nye fabrikk startet i 2018 og den skal settes i drift i første del av 2021. Det forventes at den nye fabrikk vil være i normal drift per 1. september 2021. Norsk Kylling beskriver investeringen i ny fabrikk på Orkanger som en av de største satsinger innen næringsmiddelindustrien i den senere tid i Norge.

Den nye fabrikk på Orkanger vil få ca. 230 sysselsatte og det vil dermed være en overtallighet på 110 sysselsatte i forbindelse med overgangen til ny fabrikk.

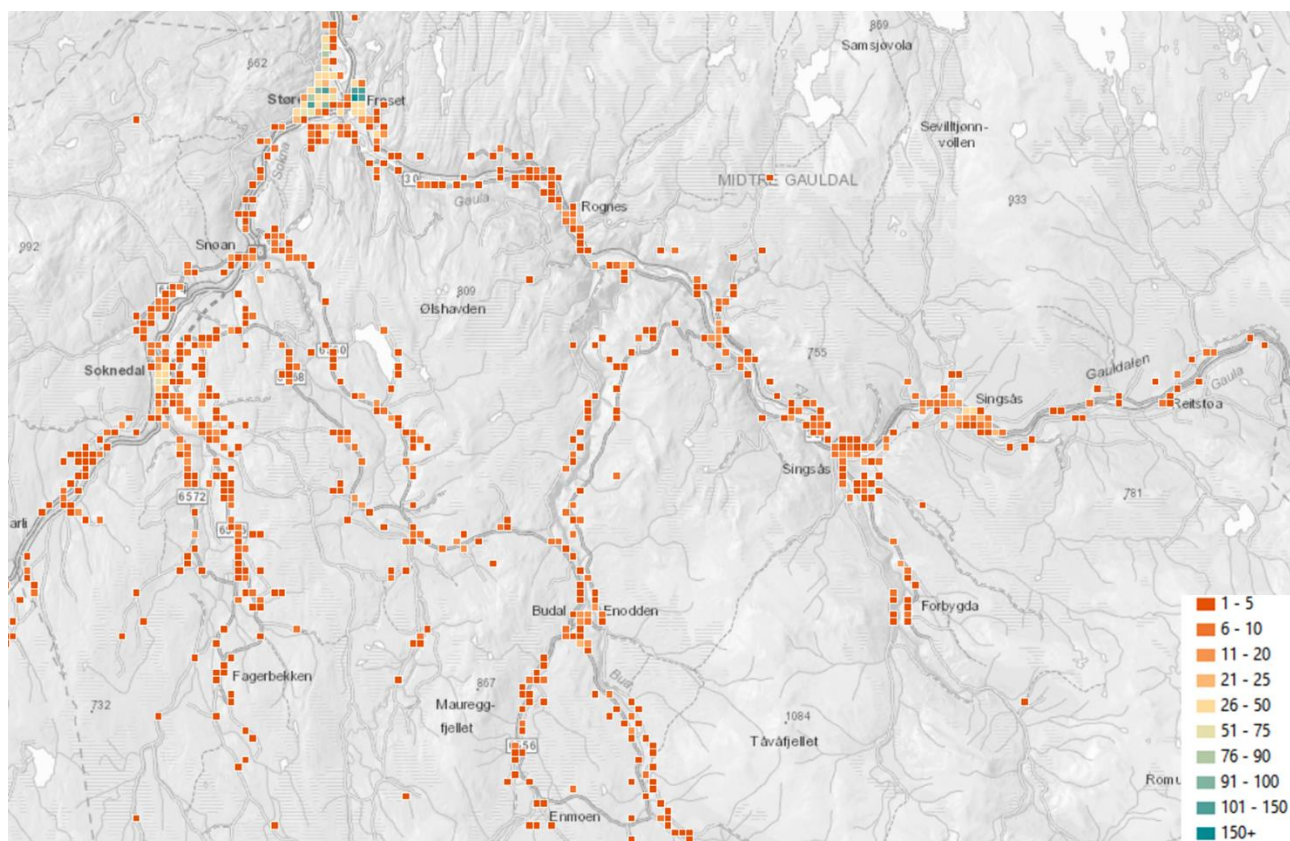
Bilde 5: Illustrasjon nye fabrikk på Orkanger. Kilde: Norsk Kylling

2. Befolkning

Innbyggerne er en kommunenes viktigste ressurs. Befolkningen og befolkningsutviklingen legger grunnlaget for samfunnsutviklingen i kommunene. Lokalsamfunnet er avhengig av at man har et folketall som er stort nok til at man har den nødvendige kritiske massen for å opprettholde viktige tjeneste- og servicefunksjoner i kommunen. Et lavt og fallene folketall vil dermed over tid kunne vanskeliggjøre oppgaven med å utvikle en kommune i positiv retning.

Befolkningsmessig er Midtre Gauldal en middels stor kommune i Trøndelag med 6 238 innbyggere per 1. januar 2020, Midtre Gauldal er den 16. største kommunen i Trøndelag målt etter folketall.

Når man ser på de kommunene som Midtre Gauldal grenser til så finner man både store og små kommuner. Blant nabokommunene i Trøndelag finner Melhus som er en forholdsvis folkerik kommune med 16 733 innbyggere per 1. januar 2020, mens Holtålen og Rennebu er noe mindre folkerike med henholdsvis 1 981 og 2 486 innbyggere per 1. januar 2020. Selv om Midtre Gauldal også grenser til både Orkland (18 217 innbyggere) og Selbu (4 062 innbyggere), så er det ingen direkte veiforbindelse til disse kommunene. Over grensen til Innlandet fylke ligger Os kommune med 1 891 innbyggere per 1. januar 2020 og Tynset med 5 578 innbyggere per 1. januar 2020. Her er det heller ingen direkte veiforbindelse.

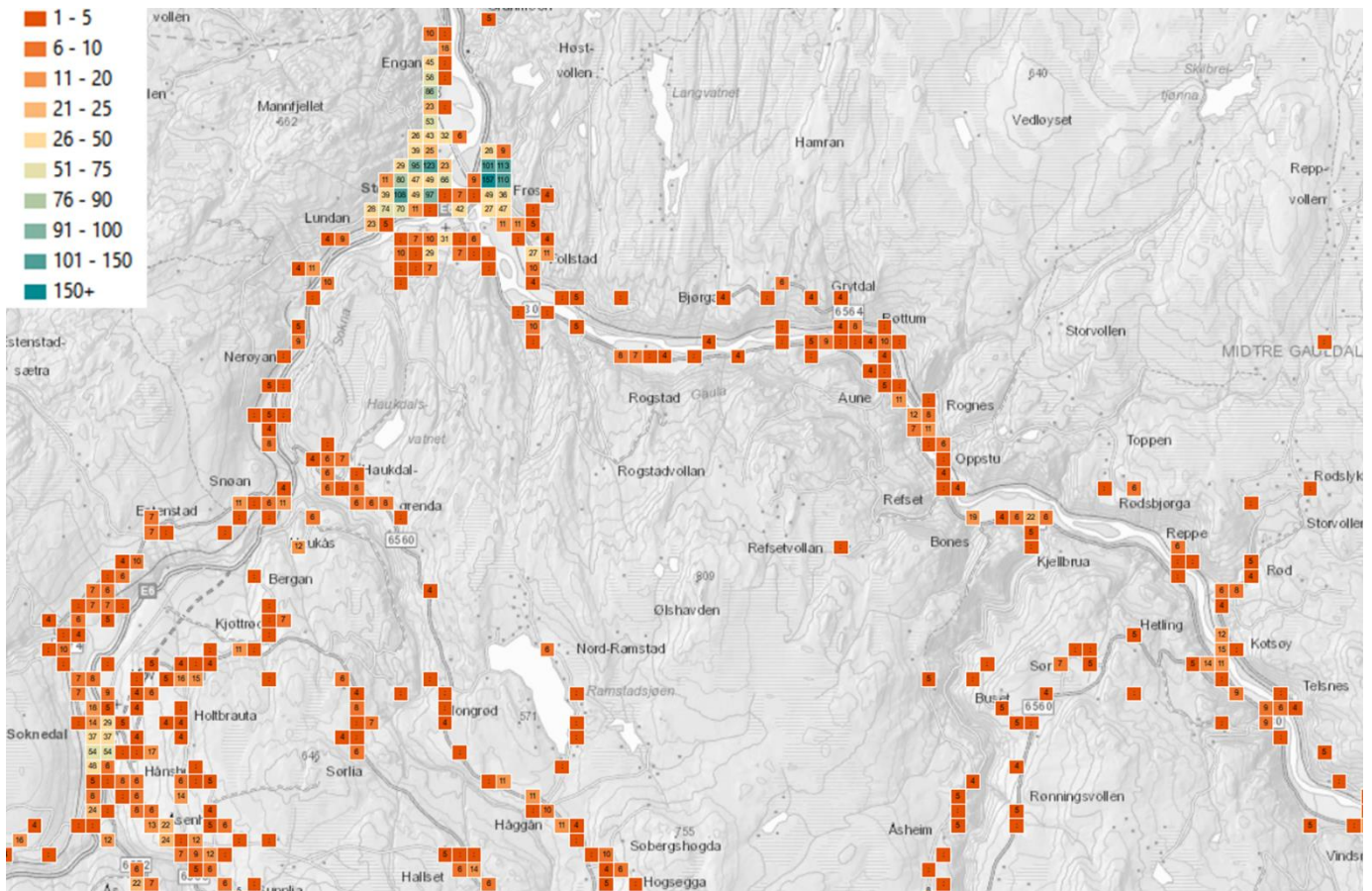

Kart 2: Befolkning per 1. januar 2019 på 250x250 meters rutenett Midtre Gauldal. Kilde SSB

Kartet over viser områder på 250x250 meter hvor det er bosatt personer per 1. januar 2019. Av dette kan man se at befolkningen i Midtre Gauldal er spredt langs dalførene og at de tettste befolkede områdene er rundt Støren og Soknedal. Det er også en del bosetning knyttet til mindre tettsteder slik som Singsås, Budal og Rognes.

Kartet under viser også bosatt personer per 1. januar 2019 på 250x250 meters rutenett, men her er det zoomet inn på Støren og Soknedal. I områder hvor det er tre eller færre bosatte så er det eksakte tallet anonymisert.

Kart 3: Befolkning per 1. januar 2019 på 250x250 metersrutenett Støren og Soknedal. Kilde SSB

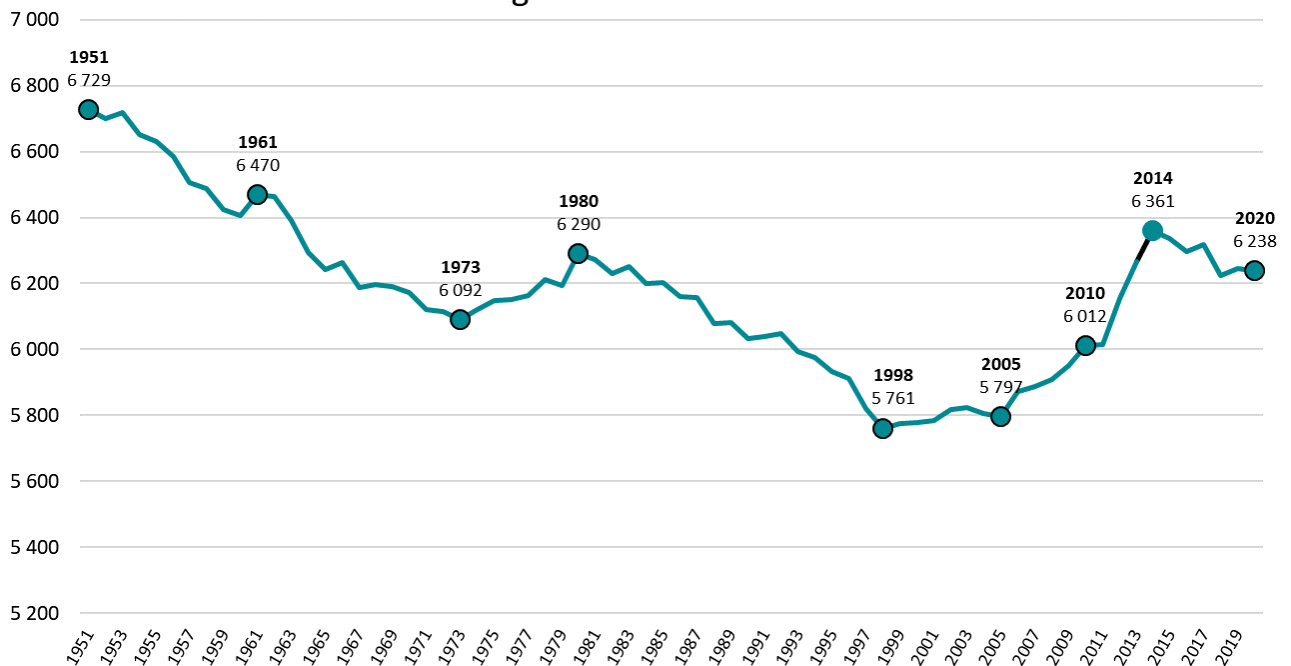
Kartet viser at på det tetteste befolkede området i Midtre Gauldal så bor det 157 personer på et 250x250 meters område. Totalt er det seks 250x250 meters områder med mer enn 100 personer i kommunen og ytterligere fire områder med over 80 registrerte bosatte. Alle disse områdene ligger i tettstedet Støren.

I tillegg til den fastboende befolkningen i kommunen så er også størrelsen på fritidsbefolkningen i kommunen, slik som hyttefolk og turister, en faktor. De bidrar med konsum i kommunen (varehandel, overnatting bygg og anleggstjenester osv.) som igjen bidrar til å opprettholde tjenestetilbudet i kommunen. For Midtre Gauldal sin del så var det registrert 2 172 fritidsboliger i kommunen i 2020, antall fritidsboliger i Midtre Gauldal har økt med 10,6 % siden 2010.

2.1 Utvikling

Befolkning Midtre Gauldal 1951-2020

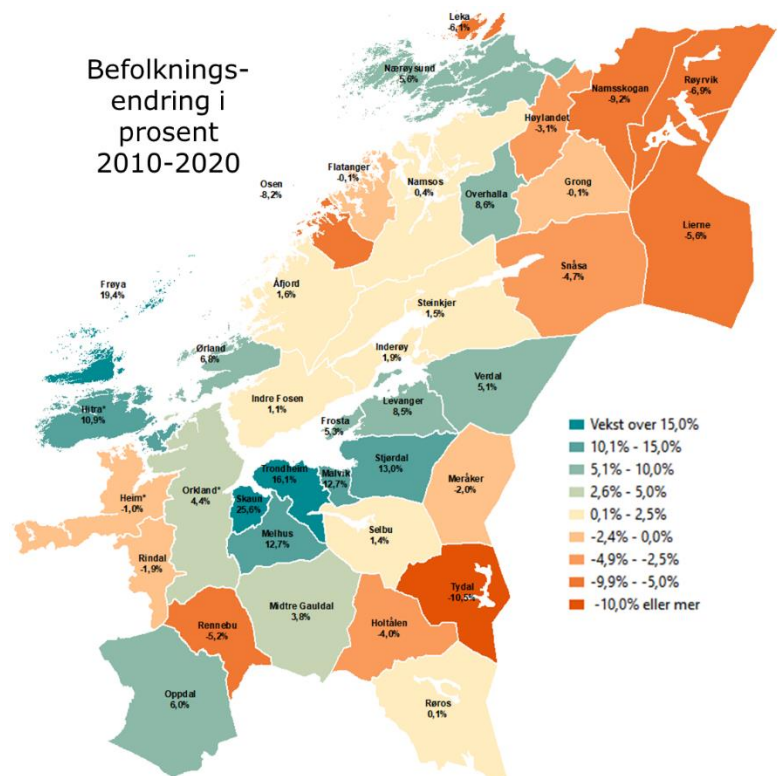
Figur 1: Befolkning Midtre Gauldal 1951-2019. Kilde: SSB

Folketallet i Midtre Gauldal har gått ned de siste årene, siden 2014. Dette kommer etter en periode med vekst siden 2005. Spesielt steg folketallet mye i årene 2010 til 2014. Ser man det i et lengre perspektiv så viser folketellingene at den høyeste registrerte befolkningen i Midtre Gauldal var 6 758 personer i 1946. Fra 1951 og frem til 1998 har folketallet i Midtre Gauldal hatt en kontinuerlig svak nedadgående trend, kun avbrutt av en liten periode med vekst på 1970-tallet. Veksten var så flat frem til 2005 før man fikk en vekst periode som varte frem til 2014.

Folketallet i Midtre Gauldal har økt med 226 personer eller 3,6 % i perioden 2010-2020. I samme periode har befolkningsveksten i Trøndelag vært på 10,1 %. Midtre Gauldal har således hatt en befolkningsutvikling som er betydelige svakere enn fylkessnittet. Det er som tidligere påpekt spesielt de siste 6 årene av denne perioden at Midtre Gauldal har hatt en svak befolkningsutvikling, med en nedgang i folketallet på 123 personer i perioden 2014-2020.

Midtre Gauldal grenser både til kommuner med både befolkningsvekst og til kommuner med fallende folketall. (se kart 4). I perioden 2010-2020 har folketallet i Melhus økt med 1 892 personer eller 12,7 %, mens folketallet i Rennebu har gått ned med 5,2 % eller 136 personer og folketallet i

Befolknings-
endring i
prosent
2010-2020

Kart 4: Befolkningsendring i prosent 2010-2020. Kilde: SSB

Holtålen har gått ned med 4,0 % eller 83 personer. På den siden av fylkesgrensen så har befolkningen i Os gått ned med 7,0 % eller 142 personer, mens Tynset har hatt en vekst på 1,6 % eller 88 personer i perioden 2010-2020.

Midtre Gauldal mottar i så måte positive vekstimpulser fra utviklingen i Melhus, men man har negative impulser fra nedgangen i de andre nabokommunene.

En generell trend i Trøndelag (og i resten av landet) har vært at det er de mest folkerike kommunene som har den største

befolkningsveksten, mens de absolutt minste kommunene har befolkningsnedgang. (se tabell 1).

Midtre Gauldal har hatt en litt svakere befolkningsutvikling enn snittet for kommuner i Trøndelag med 5 000 – 10 000 innbyggere (7,6 %) i perioden 2010-2020. Befolkningsveksten i Midtre Gauldal har imidlertid vært høyere enn snittet for innlands kommunene i Trøndelag (0,6 %) i perioden 2010-2020.

Man kan dele befolkningsutviklingen i to hovedkomponenter, flytting og fødeselsbalanse. Flyttingen er ofte den mest volatile og konjunkturdrevne av disse to driverne for befolkningsutviklingen, mens fødselsbalansen i større grad er et resultat og alders- og kjønns sammensetningen i befolkningen.

Både flytting og fødselsbalansen har bidratt positivt til befolkningsutviklingen i Midtre Gauldal i årene 2008-2019. (se figur 2). Det er imidlertid flytteballansen som har gitt det største bidraget til befolkningsveksten.

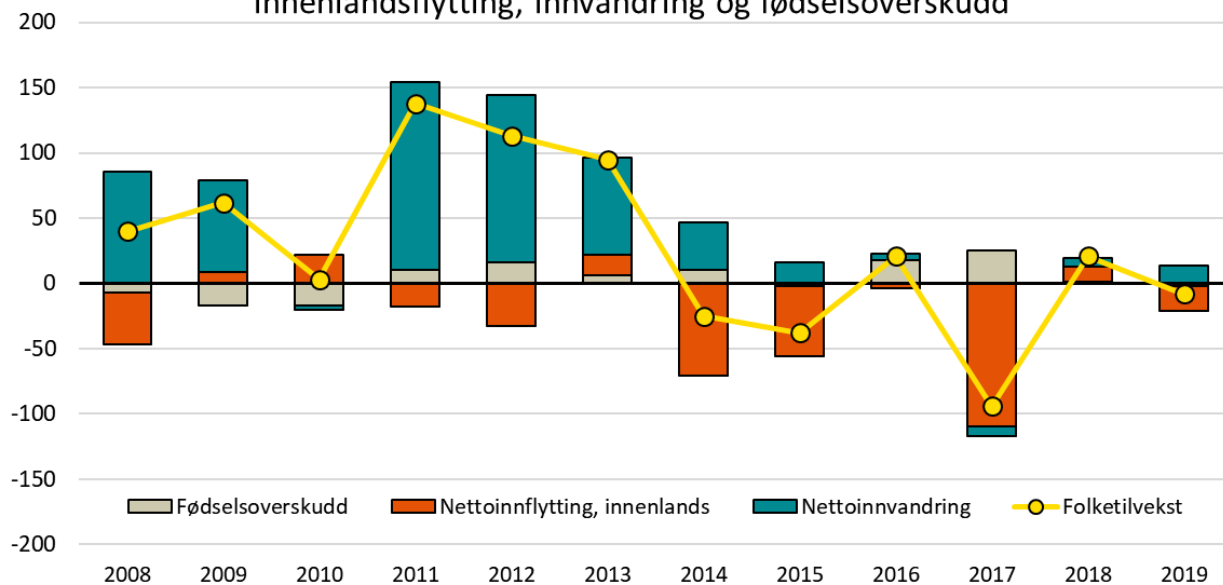
Totalt har 3 138 personer flyttet fra Midtre Gauldal siden 2008, mens 3 416 personer har flyttet til kommunen i samme periode. Noe som gir en nettotilflytting fra Midtre Gauldal på 278 personer i perioden. Hvis man deler flyttingen på innenlands flytting og innvandring så ser man at innvandringen har gitt et positivt netto bidrag til befolkningen i Midtre Gauldal på 568 personer i årene 2008-2019. Mens den innenlandske flyttingen har gitt et negativt netto bidrag til befolkningsutviklingen i Midtre Gauldal på -290 personer. Siden 2008 så har det kun vært fire år der innenlands flytting har gitt et positivt bidrag til befolkningsutviklingen i Midtre Gauldal. Det var i 2009, 2010, 2013 og 2017. Innvandringen har derimot bidratt positivt til befolkningsutviklingen i Midtre Gauldal nesten alle år siden 2008, unntaket var 2010 og 2017.

Befolkningsutvikling 2010- 2020 i kommunene i Trøndelag etter antall innbygger i 2020 og region				
	2010	2020	Endring 2010-2020	
Under 1 000	3 908	3 578	- 330	-8,4 %
1 000-2 500	17 532	17 003	- 529	-3,0 %
2 500-5 000	14 295	14 861	566	4,0 %
5 000-10 000	55 509	59 748	4 239	7,6 %
10 000-25 000	157 812	168 349	10 537	6,7 %
Trondheim	176 737	205 163	28 426	16,1 %
Total	425 793	468 702	42 909	10,1 %
Aksen	315 558	355 643	40 085	12,7 %
Innland	44 482	44 739	257	0,6 %
Kysten	65 753	68 320	2 567	3,9 %

Tabell 1: Befolkningsutvikling i små og store kommuner. Kilde: SSB

Årlig befolkningsendring i Midtre Gauldal 2008-2019 fordelt på innenlandsflytting, innvandring og fødselsoverskudd

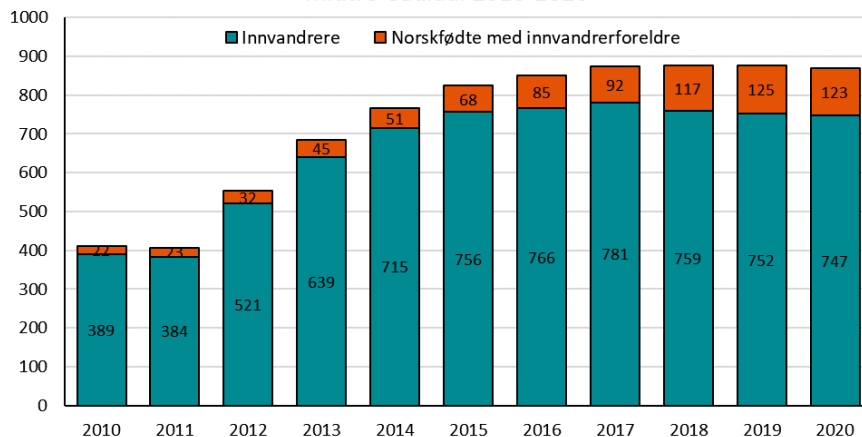
Figur 2: Årlig befolkningsendring i Midtre Gauldal 2008-2019 fordelt på innenlands flytting, innvandring og fødselsoverskudd. Kilde: SSB

Her bør man merke at en del av det negative vekstbidraget fra den innenlandske flyttingen kan forklares av videreflytting av innvandrere til andre deler av landet. Dette ser man blant annet ved at nettoinnvandringen til Midtre Gauldal siden 2008 er høyere enn veksten i antall innvandrere som er bosatt i kommunen.

Midtre Gauldal hadde en positiv fødselsbalanse på 41 personer i årene 2008-2019. I snitt har det blitt født 67 personer i året i Midtre Gauldal siden 2008, mens det i snitt har vært litt under 64 dødsfall i året i samme periode.

42 % av befolkningen bor i de to tettstedene i Midtre Gauldal, i all hovedsak i Støren. Det er også i Støren man har hatt mesteparten av befolkningsveksten i Midtre Gauldal.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Midtre Gauldal 2010-2020

Figur 3: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Midtre Gauldal 2010-2020. Kilde: SSB

Befolkning tettsteder i Midtre Gauldal 2012-2019										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Endring 2012-2019	
Støren	2 217	2 289	2 333	2 317	2 311	2 331	2 276	2 329	112	5,1 %
Soknedal	294	312	313	314	290	310	307	292	-2	-0,7 %
Sum tettsteder	2 511	2 601	2 646	2 631	2 601	2 641	2 583	2 621	110	4,4 %
Utenfor tettsteder	3 642	3 665	3 715	3 705	3 697	3 678	3 642	3 625	-17	-0,5 %
Total	6 153	6 266	6 361	6 336	6 298	6 319	6 225	6 246	93	1,5 %
Andel i tettsteder	40,8 %	41,5 %	41,6 %	41,5 %	41,3 %	41,8 %	41,5 %	42,0 %	1,2 %	:

Tabell 2: Befolkning i tettsteder i Midtre Gauldal 2012-2019. Kilde: SSB

2.2 Befolkningssammensetning

Det er ikke bare befolkningens absolutte størrelse og vekst som har betydning for utviklingsmulighetene til en kommune. Hvordan befolkningen er sammensatt med tanke på aldersfordeling, kjønnsfordeling, andel innvandrere og hvordan disse befolkningsgruppene utvikler seg er også viktige faktorer.

Ser man på perioden 2010-2020 så finner man at det hovedsakelig er aldersgruppene 45-66 år og 67-79 år som har hatt en betydelig vekst i Midtre Gauldal. (se tabell 3) Her har det vært en befolkningsvekst på henholdsvis 168 personer (10,2 %) og 179 personer (29,5 %) i perioden 2010-2020. Det har også vært en økning i antall personer mellom 0-5 år, 67 personer (18,9 %). Mens det har vært nedgang i alle andre aldersgrupper. Spesielt for aldersgruppen 13-19 år har der vært en betydelig befolkningsnedgang, på over 20 %.

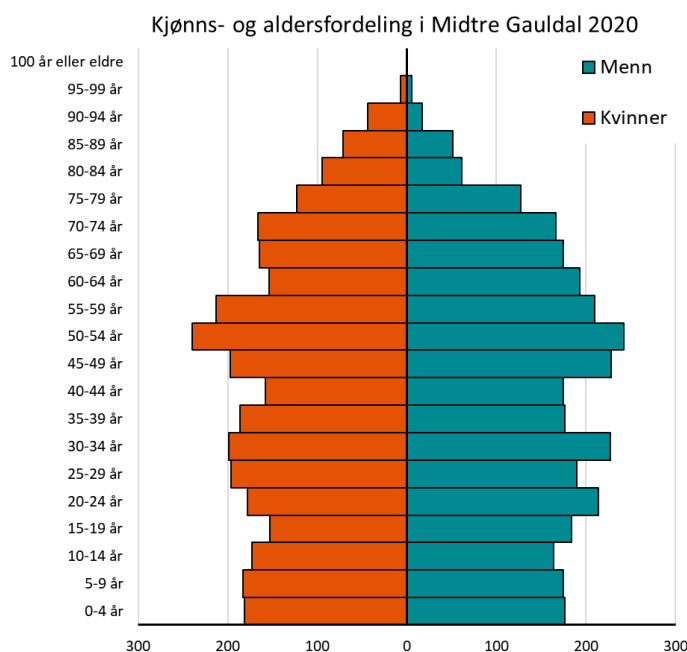
I forhold til alderssammensetningen så er det spesielt størrelsen på befolkningen i arbeidsaktuell alder, (noe som ofte defineres som 20-66 år eller 16-66 år), som er en avgjørende faktor i forhold til tilgangen på lokal arbeidskraft.

Midtre Gauldal har 3 713 innbyggere i aldersgruppen 20-66 år i 2020. Siden 2010 så har det i denne aldersgruppen vært en økning på 4,7 % eller 168 innbyggere. Noe som er raskere enn den generelle befolkningsveksten i kommunen. Det er imidlertid den eldste delen av denne aldersgruppen som har stått for veksten.

Andelen kvinner i befolkningen og spesielt andel unge kvinner er en indikator som kan noe om en kommunes muligheter for å opprettholde et fødselsoverskudd. Kvinner og spesielt unge kvinner er mer mobile og flytter oftere enn menn. Hvis en kommune opplevde fraflytting av unge kvinner så er det en sterk indikator i forhold til kommunens attraktivitet og det er en utvikling som på sikt vil ha sterk betydning for kommunens utviklingsmuligheter.

Befolkningen i Midtre Gauldal 2010-2020 fordelt på alder				
	2010	2020	Endring 2010-2019	
0-5 år	355	422	67	18,9 %
6-12 år	535	506	-29	-5,4 %
13-15 år	239	177	-62	-25,9 %
16-19 år	356	284	-72	-20,2 %
20-44 år	1 899	1 899	0	0,0 %
45-66 år	1 646	1 814	168	10,2 %
67-79 år	606	785	179	29,5 %
80-89 år	295	278	-17	-5,8 %
90 år eller eldre	81	73	-8	-9,9 %
Total	6 012	6 238	226	3,8 %

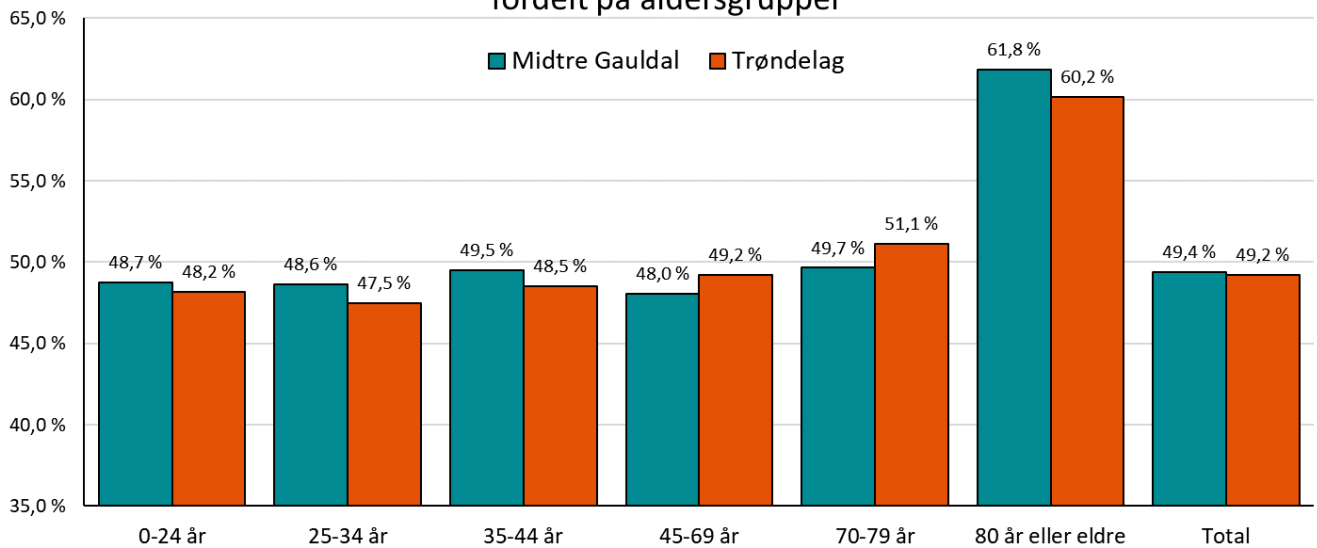
Tabell 3: Befolkning i Midtre Gauldal 2010-2020 fordelt på alder. Kilde: SSB

Figur 4: Kjønns- og aldersfordeling i Midtre Gauldal 2020. Kilde: SSB

Andel kvinner i Midtre Gauldal og Trøndelag per 1. januar 2020 fordelt på aldersgrupper

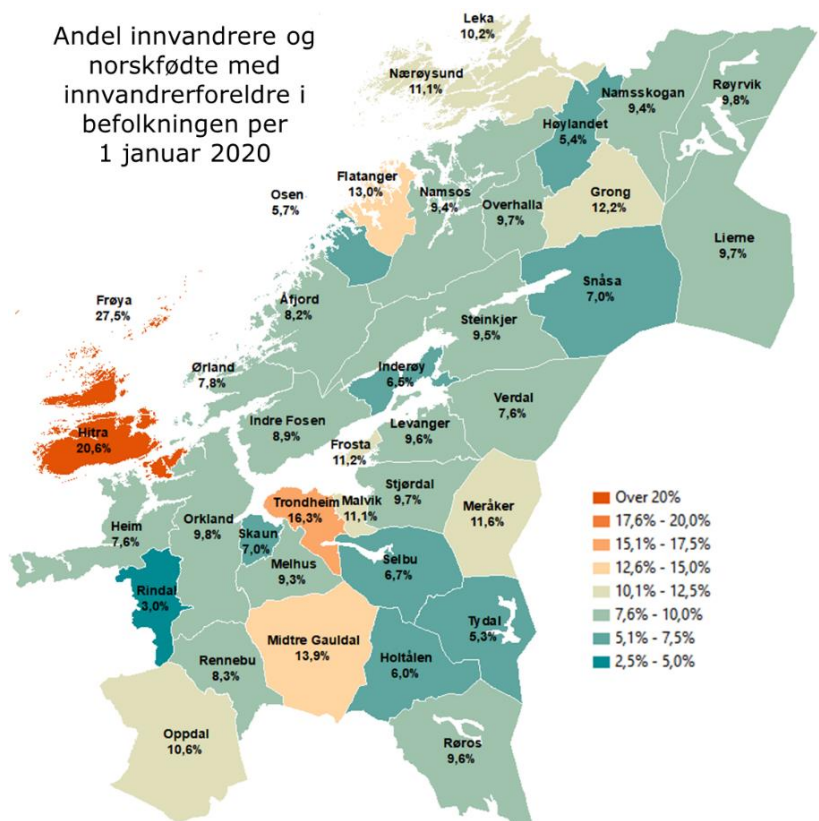
Figur 5: Andel kvinner i Midtre Gauldal og Trøndelag per 1. januar 2020 fordelt på aldersgrupper. Kilde: SSB

Midtre Gauldal har en god kjønnsbalanse i befolkningen og har en høyere andel kvinner i befolkningen enn fylkessnittet for de fleste aldersgruppene. Spesielt så har Midtre Gauldal en forholdsvis høy andel kvinner i fertil alder, noe som lover godt for at kommunen kan opprettholde et fødselsoverskudd. Potensialet for at utflytting fra kommunen som følge av flyttingen av Norsk Kylling kan gi store endringer i kjønnsbalansen i kommunen anses som minimalt med tanke på at kjønnsfordelingen blant sysselsatte innen næringsmiddelindustrien i kommunen er 53 % kvinner og 47 % menn.

Innvandrere utgjør 12,0 % av befolkningen i Midtre Gauldal per 1. januar 2020, mens innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør 13,9 % av befolkningen i kommunen. Per 1. januar 2020 var der 747 innvandrere og 123 norskfødte med innvandrerforeldre bosatt i Midtre Gauldal.

Det at en kommune evner å trekke til seg innflyttere fra utlandet og da spesielt arbeidsinnvandrere kan ses på som et positivt tegn på kommunens attraktivitet og også åpenhet for impulser utenfra. Men en stor innvandrerbefolkning kan også by på utfordringer knyttet til integrering.

Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i befolkningen per 1 januar 2020

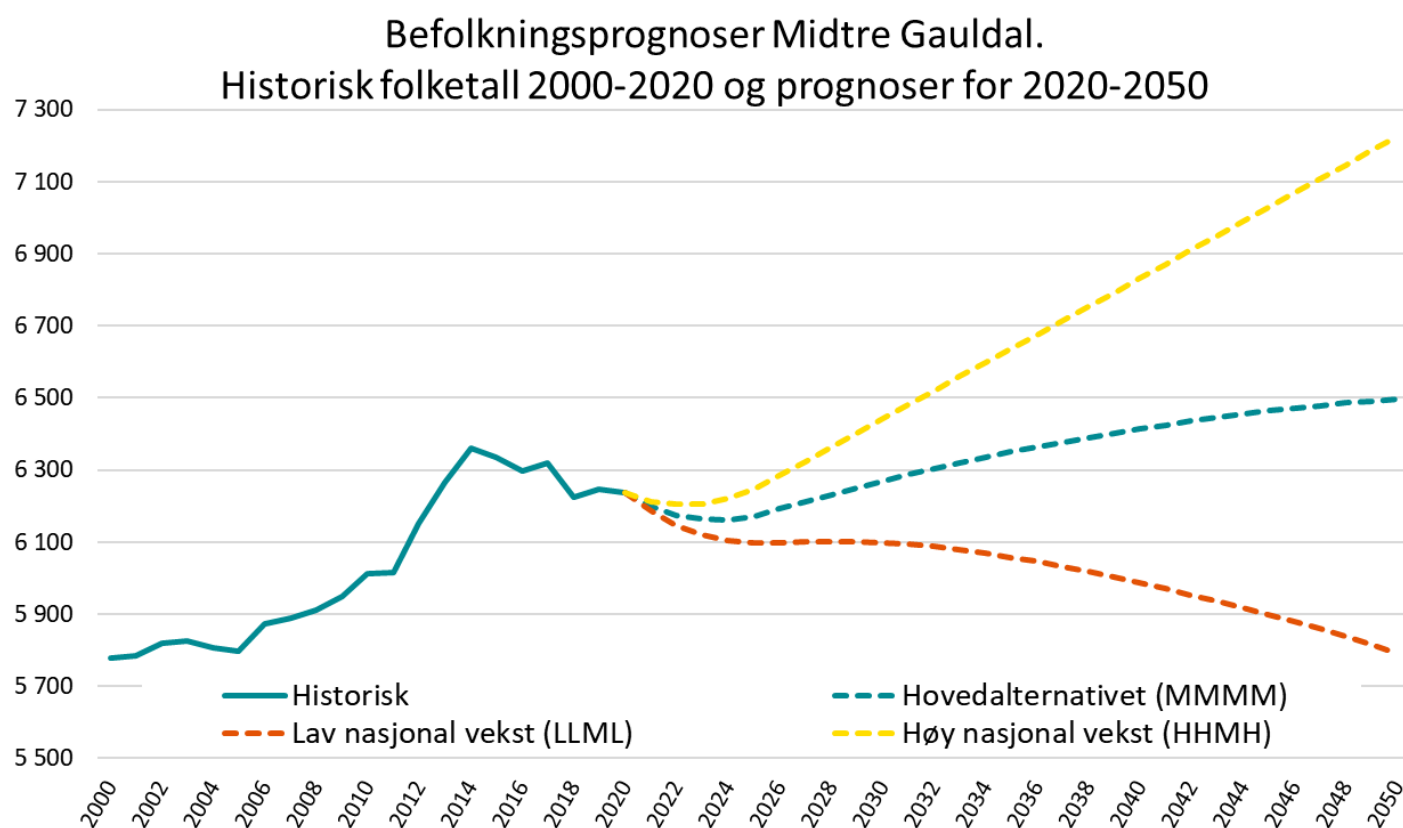
Kart 5: Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i befolkningen per 1. januar 2020. Kilde: SSB

Kun tre andre kommuner i Trøndelag har en høyere andel innvandrere i befolkningen. Snittet for Trøndelag i 2020 er at innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør 12,7 % av befolkningen, mens innvandrere utgjør 10,8 % av befolkningen.

Innvandrere bosatt i Midtre Gauldal kommer hovedsakelig fra Polen, Slovakia og Litauen. 2/3 av de bosatte innvandrere i Midtre Gauldal kommer fra disse tre nasjonene. Totalt var det 270 personer med polsk bakgrunn og 218 personer med bakgrunn fra Slovakia bosatt i Midtre Gauldal i 2020. Den høye andelen innvandrere i Midtre Gauldal er knyttet til arbeidsinnvandring knyttet til Norsk Kylling og treindustrien i kommunen.

2.3 Befolkningsprognoser

Figur 6: Befolkningsprognoser og historiske folketall for Midtre Gauldal. 3 alternativer. Kilde: SSB

I hovedalternativet (MMMM) i befolkningsprognosene for Midtre Gauldal så faller folketallet på kortsikt for så å få en svak vekst frem mot 2050. I følge hovedalternativet i prognosene så vil Midtre Gauldal ha 6 495 innbyggere i 2050 noe som er en vekst på 4,1 % eller 257 personer sammenlignet med 2020. I alternativet for høy nasjonal vekst (HHMH) så vil befolkningen i Midtre Gauldal i 2050 være på 7 224 personer, en vekst på 15,8 % eller 986 personer. I alternativet for lav nasjonal vekst (LLML) så vil befolkningen i Midtre Gauldal i 2050 være på 5 792 personer, en nedgang på 7,1 % eller 466 personer. Dette viere at prognosene er usikre og at utfallsrommet er betydelig.

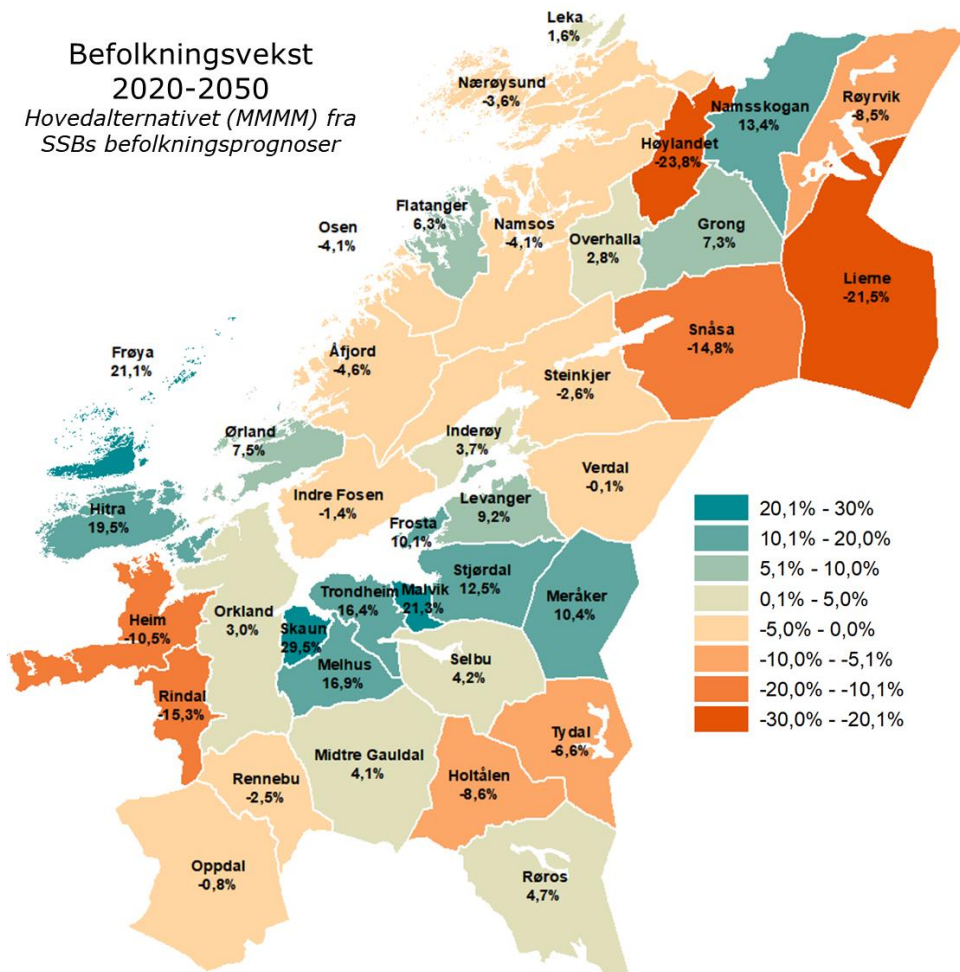

Det er viktig å huske at befolkningsprognosene i stor grad er basert på en fortsettelse av den historiske trenden i befolkningsutviklingen under gitte forutsetninger, de tar dermed ikke hensyn til eventuelle utenforstående hendelser som kan bidra til økte til- eller fraflytting fra Midtre Gauldal.

Enkelthendelser slik som etablering, nedleggelse eller flytting som kan gi store utslag på den fremtidige befolkningsutviklingen i en kommune er ikke noe som ligger inn i de nasjonale befolkningsprognosene. Det at man vet at Norsk Kylling vil flytte deler av sin virksomhet ut av kommunen gjør at man med stor sikkerhet kan si at risikoen er på nedsiden i forhold til hovedalternativet (MMMM) i SSBs prognoser.

Av andre forhold enn flyttingen av Norsk Kylling som gi utslag på befolkningsveksten for Midtre Gauldal har man utbyggingen av E6 Ulsberg-Melhus som vil kutte reisetiden mellom Midtre Gauldal og Trondheim betydelig. Dette vil gjøre Midtre Gauldal mer attraktiv som en bo- og pendlekommune, noe som kan motvirke en del av fraflyttingen fra kommunen.

Befolkningsvekst
2020-2050
Hovedalternativet (MMMM) fra
SSBs befolkningsprognoser

Kart 6: Befolkningsprognose (SSB 2020 MMMM) 2020-2050. Kilde SSB

Aldersfordelte befolkningsprognoser Midtre Gauldal 2020-2050 Hovedalternativet (MMMM)									
	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	Endring 2020-2050	
0 år	62	56	58	61	62	62	59	-3	-4,8 %
1-5 år	360	312	300	310	327	329	317	-43	-11,9 %
6-12 år	506	514	466	436	448	469	473	-33	-6,5 %
13-15 år	177	206	219	199	189	195	204	27	15,3 %
16-19 år	284	253	285	289	255	250	259	-25	-8,8 %
20-44 år	1 899	1 805	1 803	1 764	1 728	1 670	1 641	-258	-13,6 %
45-66 år	1 814	1 802	1 755	1 735	1 722	1 738	1 761	-53	-2,9 %
67-79 år	785	824	888	994	1 067	1 041	950	165	21,0 %
80-89 år	278	324	415	458	478	554	654	376	135,3 %
90 år eller eldre	73	76	80	104	137	156	177	104	142,5 %
Total	6 238	6 172	6 269	6 350	6 413	6 464	6 495	257	4,1 %

Tabell 4: Aldersfordelt befolkningsprognose for Midtre Gauldal 2020-2040. Kilde: SSB

Befolkningsprognosene viser at Midtre Gauldal står ovenfor en betydelig demografisk utfordring de neste 30 årene. I hovedalternativet (MMMM) i prognosene så er det en nedgang i antall personer i arbeidsaktuell alder (20-66 år), samtidig som man her en betydelig vekst i antall personer som er 67 år eller eldre. Det er bosatt 3 713 personer i alderen 20-66 år i Midtre Gauldal per 1.1.2020. Dette tallet vil falle med 311 personer eller 8,4 % frem mot 2050, hvis befolkningsutviklingen blir som forutsatt i hovedalternativet i befolkningsprognosene fra SSB. De samme prognosene legger til grunn at antall innbyggere som er 67 år eller eldre i Midtre Gauldal vil øke med 56,8 % eller 645 personer i perioden 2020-2050. Andelen av befolkningen i Midtre Gauldal som er 67 år eller eldre vil dermed øke fra 18,2 % i 2020 til 27,4 % i 2050.

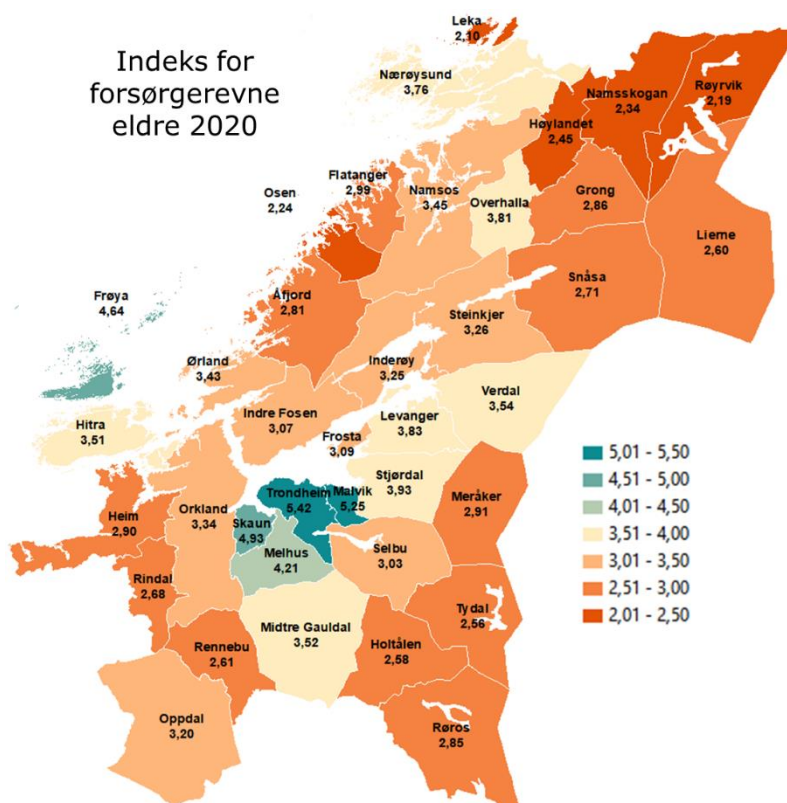
Når man ser mer på veksten i antall personer som er 67 år eller eldre så finner man at det er eldste delen av denne gruppen som har den største veksten. Ifølge hovedalternativet (MMMM) i prognosene vil antall personer over 80 år i Midtre Gauldal øke med 480 personer eller 136,8 % frem mot 2050. I 2050 vil 12,8 % av befolkningen i Midtre Gauldal være over 80 år ifølge hovedalternativet (MMMM) i prognosene. Det får eksempelvis betydelige konsekvenser for behovet for helse- og omsorgstjenester i kommunen.

2.4 Forsørgerevne

Forsørgerevnen baserer seg på hvor mange personer som er i arbeidsdyktig alder (16-66 år) i forhold til antall personer som er 67+ og under 16 år. Et høyt tall indikerer at man har mange personer i arbeidsdyktig alder i forhold til antall personer over pensjonsalder og i grunnskolealder. Dette er en indikator som sier noe om den relative bærekraften i aldersstrukturen i kommunen og hvor sårbar kommunen er for endringer i befolkningsstrukturen. En alternativ måte å se på forsørgerevnen på er å kun se på den eldre delen av befolkningen 67+ i forhold til antall personer i alderen 16-66 år.

Det er ikke noe fasitsvar på hva som er et urovekkende lavt nivå på indeksen for forsørgerevne. Indeksen tar ikke hensyn til at personer over 67 år får en stadig lengre frisk og aktiv alderdom og at aldersterskelen for pleiebehov øker.

Samtidig tar indeksen heller ikke hensyn til at en stadig større andel unge går lenger på skole ettersom flere velger å gjennomføre høyere utdanning enn før. Grensen på 16 år, som indeksen bruker som terskel for arbeidsdyktig alder, er satt på bakgrunn av internasjonale standarder for når man regner en person med i arbeidsstyrken.

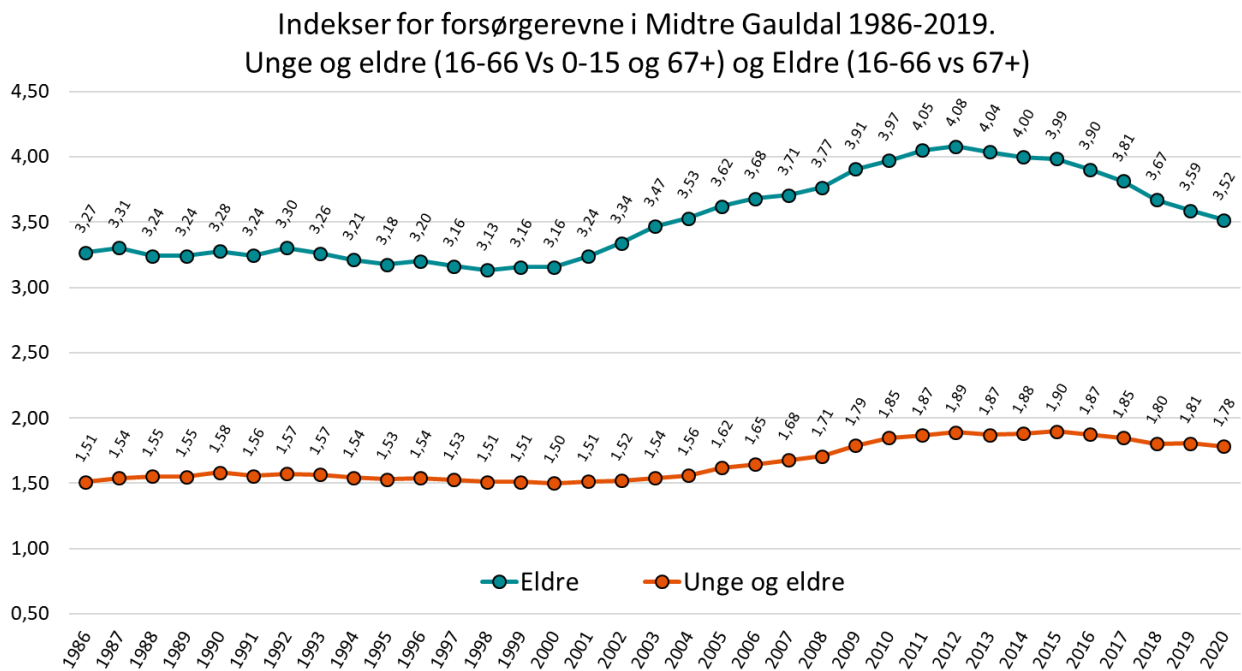

Kart 7: Indeks for forsørgerevne eldre (16-66 år vs. 67+ år) i 2020. Kilde: SSB

Gjennomsnittlig indeks for forsørgerevne i Trøndelag i 2020 er på 1,94 for unge og eldre, mens Midtre Gauldal ligger på 1,78. Den gjennomsnittlige indeksen for forsørgerevne i Trøndelag for kun den eldre delen av befolkningen ligger på 4,19 i 2020, mot en indeksverdi på 3,52 i Midtre Gauldal.

Forsørgerevnen til Midtre Gauldal ligger litt under fylkessnittet på forsørgerevne unge og eldre, fylkessnittet er imidlertid i stor grad påvirket av Trondheim og forsørgerevnen i Midtre Gauldal ligger marginalt over snittet for Trøndelag uten Trondheim (1,72). Når man ser på forsørgerevnen kun opp mot den eldre delen av befolkningen så finner man også her at Midtre Gauldal ligger noe under fylkessnittet, men ikke nevneverdig forskjellig fra snittet for fylket uten Trondheim (3,51). Forsørgerevnen til Midtre Gauldal viser dermed at kommunen i dag ikke har spesielt store demografiske utfordringen sammenlignet med mange av distriktskommune i Trøndelag.

Figur 7: Indekser for forsørgerevne i Midtre Gauldal 1986-2019. Kilde SSB

Forsørgerevnen til Midtre Gauldal har falt noe de siste årene, men ligger i et historisk perspektiv på et høyere nivå enn man har sett for store deler av de siste 30 årene. Ser man på utviklingen i forsørgerevnen til Midtre Gauldal så har den vært rimelig stabil på ca. 1,5 for unge og eldre i perioden 1986-2004 for man fikk en økning opp til 1,9 i 2015. Forsørgerevnen knyttet til den eldre delen av befolkningen var rimelig stabil på 3,3-3,1 i perioden 1986-2001 før man fikk en økning opp til ca. 4,1 i 2012 og deretter en fallende trend frem til 2020.

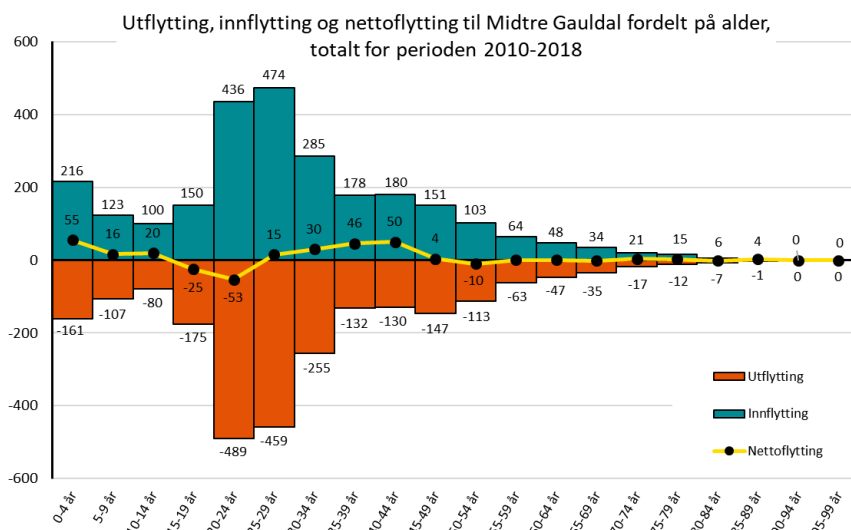
2.5 Flyttetrender

Som vist i kapittel 2.1 så har innflytting bidratt til majoriteten av befolkningsveksten i Midtre Gauldal. Det er spesielt arbeidsinnvandring som har bidratt til positiv netto innflytting til Midtre Gauldal, mens det har vært netto innenlands utflytting fra kommunene.

Ser man på flyttingen fordelt på alder på de som har flyttet til/fra Midtre Gauldal i årene 2010-2018 så ser man at det er blant den yngre delen av befolkningen at man finner de store flyttestrømmene. For Midtre Gauldal sin del så er det spesielt for aldersgruppene 15-19 år og 20-24 år at man har hatt betydelig netto utflytting. Når det kommer til hvilke aldersgrupper som har hatt nettoinnflytting til Midtre Gauldal så er det spesielt aldersgruppene mellom 30 og 45 år. I tillegg så har man hatt en nettoinnflytting blant aldersgruppene 0-14 år, noe som tyder på at kommunen i stor grad har tiltrukket seg familier med barn.

Personer som har flyttet til Midtre Gauldal i perioden 2010-2018 har i all hovedsak kommet fra utlandet (772), Trondheim (544 personer), Melhus (449) og Rennebu (49). Ca. 70 % av innflytterne til Midtre Gauldal har kommet fra disse områdene. Spesielt i forhold til tilflyttingen fra Trondheim så kan det være en del tilbakeflytting av personer som tidligere har flyttet fra Midtre Gauldal.

Personer som har flyttet fra Midtre Gauldal i perioden 2010-2018 har i all hovedsak dratt til Trondheim (549 personer), Melhus (507), Utlandet 374 og Rennebu (64). Ca. 60 % av utflyttingen fra Midtre Gauldal har gått til disse områdene.

Figur 8: Utflytting, innflytting og nettoflytting til Midtre Gauldal fordelt på alder, totalt for perioden 2010-2018. Kilde: PANDA

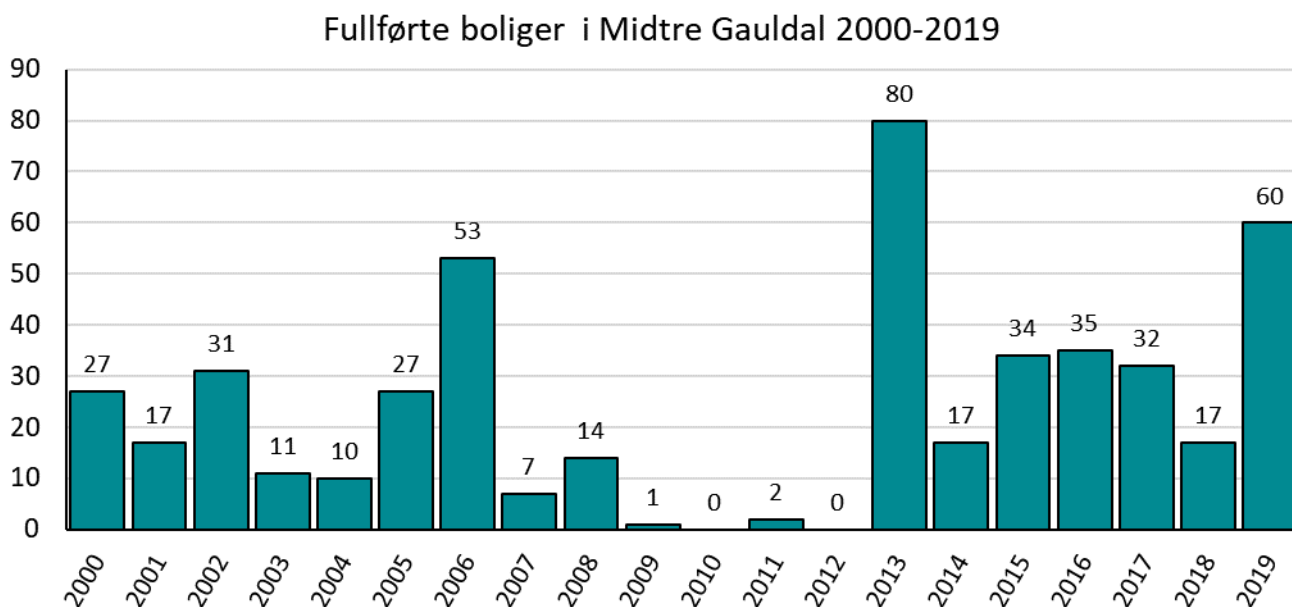
Fytting til Midtre Gauldal 2010-2018		Fytting fra Midtre Gauldal 2010-2018	
Utlandet	772	Trondheim	549
Trondheim	544	Melhus	507
Melhus	449	Utlandet	374
Rennebu	49	Rennebu	64
Klæbu	37	Klæbu	49
Orkdal	33	Holtålen	47
Holtålen	32	Skaun	45
Malvik	27	Oppdal	43
Stjørdal	26	Orkdal	35
Skaun	23	Røros	28
Sum topp 10	1 992	Sum topp 10	1 741
Andre	596	Andre	689
Total	2 588	Total	2 430
Andel topp 10	77,0 %	Andel topp 10	71,6 %

Tabell 5: Flytting til og fra Midtre Gauldal, 2010-2018 fordelt på kommuner. Kilde: PANDA

2.6 Boliger og fritidseiendommer

Boligbygging og boligtilgangen er en viktig faktor i forhold til befolkningsutviklingen i en kommune, spesielt for en kommune som Midtre Gauldal som har hatt en betydelig innflytting. Det har vært ganske betydelig boligbygging i Midtre Gauldal de siste årene. Toppåret var i 2013 da det ble fullført 80 nye boliger i kommunen. I 2019 ble det fullført 60 nye boliger, mens snittet siden 2010 er at det bygges 22 nye boliger per år.

Figur 9: Fullførte boliger i Midtre Gauldal 2000-2020. Kilde: SSB

Boligmassen i Midtre Gauldal består i all hovedsak av eneboliger (73 %). Siden 2001 har det imidlertid blitt bygget en betydelig andel boliger i rekkehus og boligblokker. 43 % av boligene bygd i Midtre Gauldal etter 2001 er eneboliger, mens 32 % er rekkehus og 15 % er i boligblokk.

Det er registrert 2 172 fritidsboliger i Midtre Gauldal i 2020, antall fritidsboliger i kommunen har økt med 120 % siden 2010. Antall registrerte fritidsboliger i Midtre Gauldal har økt med 208 fritidsboliger i perioden 2010-2020. Ca. halvparten av veksten i fritidsboliger i Midtre Gauldal i perioden 2010-2020 kom i 2015.

Fritidsboligene bidrar til besøksaktivitet i kommunen og gir potensielt svært viktige konsumbidrag knyttet til varehandel, overnatting, og bygg og anleggstjenester, som kan bidra til å opprettholde tjenestetilbudet i kommunen.

Boliger (bebodde og ubebodde) i Midtre Gauldal i 2020 etter type og byggeår							
	Enebolig	Tomannsbolig	Rekkehus, kjedehus og andre småhus	Boligblokk	Bygning for bofellesskap	Andre bygningstyper	Total
1900 og tidligere	202	20	3	2	-	2	229
1901-1920	84	4	5	-	-	-	93
1921-1940	178	13	10	-	-	2	203
1941-1945	19	2	-	-	-	-	21
1946-1960	277	32	-	-	-	7	316
1961-1970	193	18	15	6	-	15	247
1971-1980	496	51	11	-	-	2	560
1981-1990	324	71	13	18	16	5	447
1991-2000	121	20	8	12	11	8	180
2001-2010	130	9	87	27	-	5	258
2011 og etter	123	16	102	62	18	7	328
Ukjent	228	58	8	-	38	19	351
Total	2 375	314	262	127	83	72	3 233

Tabell 6: Boliger i Midtre Gauldal etter type og byggeår. Kilde: SSB

3. Sysselsetting og lokalt næringsliv

Sysselsetting og befolkningsutvikling henger tett sammen. For at man skal kunne bo i en kommune så er man avhengig av arbeidsplasser i kommunen eller i kommuner innen rimelig pendleravstand.

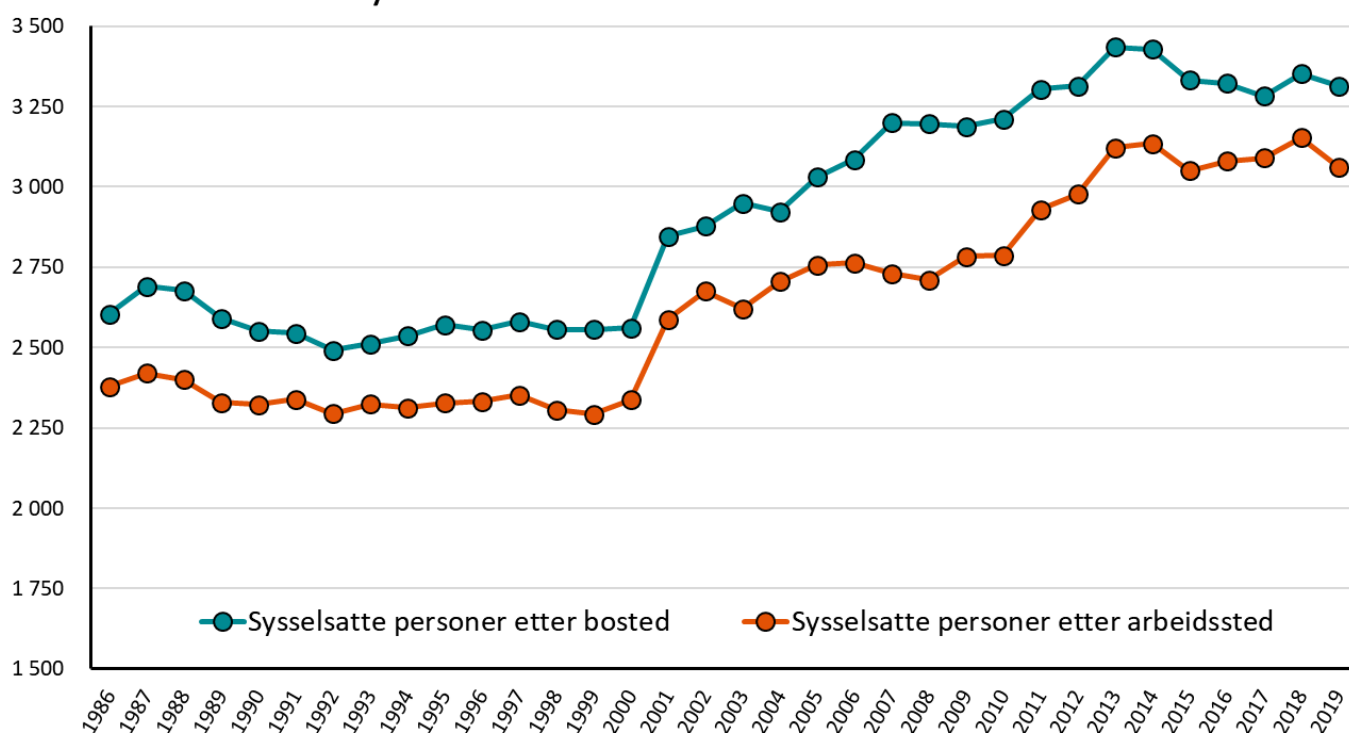
Størrelsen, bredden og robustheten til næringslivet er viktige premisser for samfunnsutviklingen i en kommune. 3 062 sysselsatte personer har sitt arbeidsted i Midtre Gauldal per 4. kvartal 2019. 27,2 % av de sysselsatte i Midtre Gauldal jobber i offentlig sektor, noe som er betydelig under fylkessnittet.

Totalt er det ca. 3 314 sysselsatte blant bosatte i Midtre Gauldal, det er altså en netto pendling ut av kommunen på 252 sysselsatte.

Det er alltid enklere å utvikle og bygge på noe eksisterende enn å bygge opp næringsaktivitet fra grunnen av. Det å identifisere lokale styrker og komparative fortrinn som man kan bygge videre på, er dermed en viktig del av utviklingsanalysen. Et annet element er å identifisere næringer og tjenester som ikke finnes i kommunen og som med sitt fravær kan være en barriere for næringsutvikling.

3.1 Utvikling

Sysselsatte i Midtre Gauldal 1986-2019

Figur 10: Sysselsatte i Midtre Gauldal 1986-2019. Kilde: SSB og Panda

Etter en periode på 80- og 90-tallet med et forholdsvis stabilt antall sysselsatte så har Midtre Gauldal hatt en positiv sysselsettingsutvikling siden 2000.

Antall sysselsatte med Midtre Gauldal som arbeidssted har økt med 9,9 % eller 275 personer siden 2010. Antall sysselsatte i Midtre Gauldal var å på 3 062 per 4. kvartal 2019. Hvis man ser på i

kommuner i Innland i Trøndelag så er Midtre Gauldal den kommunen som har den høyeste veksten i perioden 2010 til 2019.

I samme periode så har sysselsettingsveksten i Trøndelag vært på 8,7 %. Innlandskommunene i Trøndelag har i snitt hatt en sysselsettingsvekst på -1,1 % i perioden 2010 til 2020.

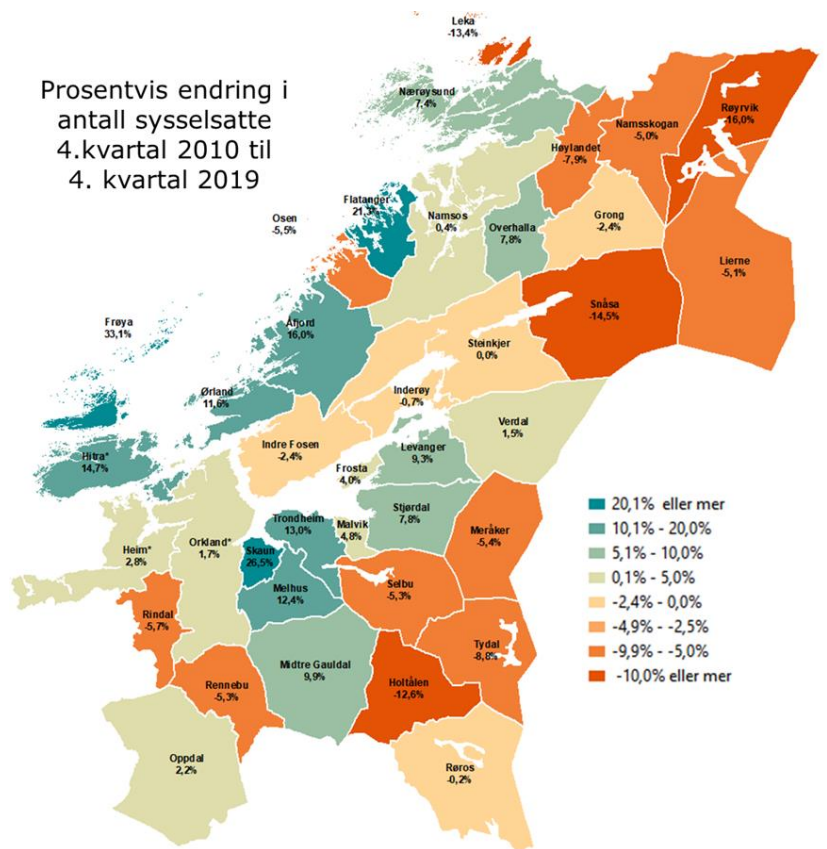
Sysselsettingsveksten i Midtre Gauldal har som vi viser i kapittel 3.2 vært drevet av økt sysselsetting i industrien. Norsk Kylling har vært en sentral driver for sysselsettingsutviklingen sammen med vekst i treforedlingsindustrien og bygg og anleggsbransjen.

I perioden 2010-2019 så har også antall sysselsatte med bosted i Midtre Gauldal gått ned. Her har veksten vært på 102 personer eller 3,2 %. Det var 3 314 sysselsatte personer bosatt i Midtre Gauldal per 4.kvartal 2019.

Ser man på nabokommunene til Midtre Gauldal så ser man at siden 2010 så har antall sysselsatte med arbeidssted i Melhus økt med 12,4 %, mens det har vært nedgang med -5,2 % i Rennebu og -12,6 % i Holtålen. Os og Tynset har i perioden 2010-2020 hatt negativ sysselsettingsutvikling på henholdsvis -5,2 % og -4,1 %.

Midtre Gauldal mottar i så måte noen positive vekstimpulser fra utviklingen i Melhus, men har ingen drahjelp fra de andre nabokommunene.

Prosentvis endring i antall sysselsatte 4.kvartal 2010 til 4. kvartal 2019

Kart 8: Prosentvis endring i antall sysselsatte 4.kvartal 2010 til 4.kvartal 2019. Kilde: SSB

Sysselsettingsutvikling 2010- 2019 i kommunene i Trøndelag etter antall innbygger i 2020 og region

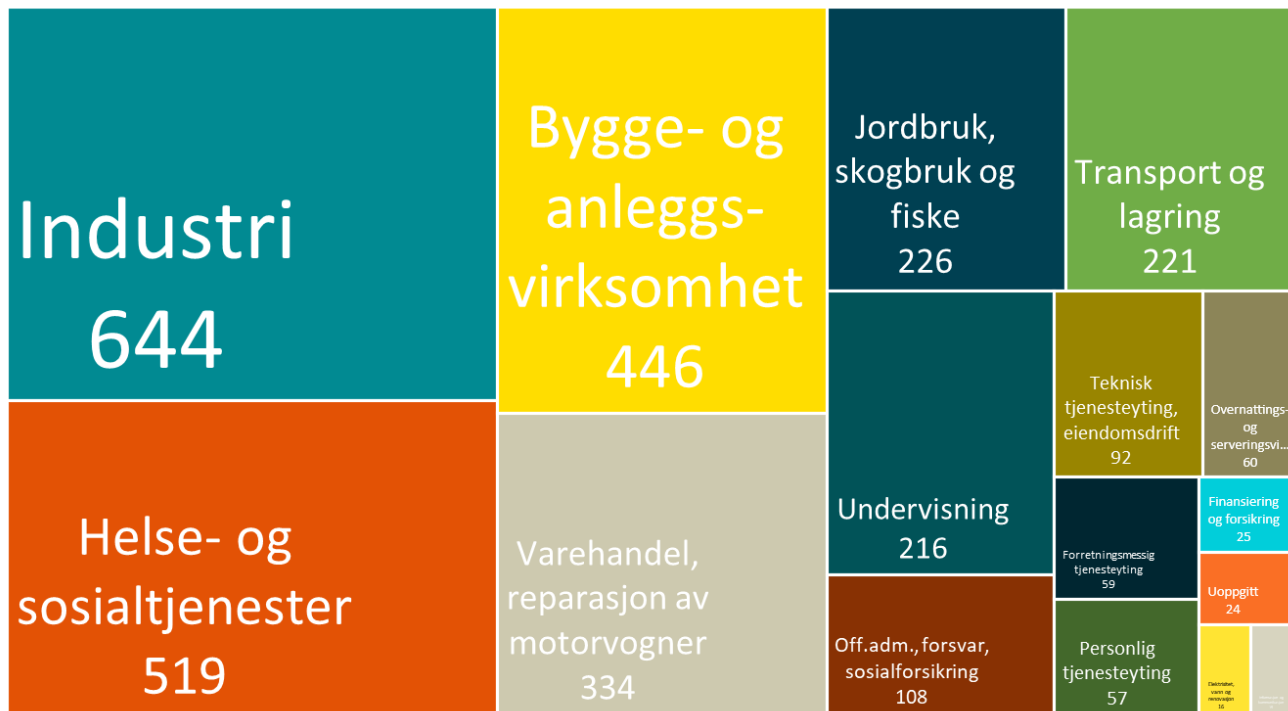
	2010	2019	Endring 2010-2019	
Under 1 000	1 685	1 537	- 148	-8,8 %
1 000-2 500	7 557	7 169	- 388	-5,1 %
2 500-5 000	6 070	6 447	377	6,2 %
5 000-10 000	24 737	26 914	2 177	8,8 %
10 000-25 000	68 926	71 908	2 982	4,3 %
Trondheim	107 328	121 246	13 918	13,0 %
Total	216 303	235 221	18 918	8,7 %
Aksen	164 584	181 457	16 873	10,3 %
Innland	20 607	20 389	- 218	-1,1 %
Kysten	31 112	33 375	2 263	7,3 %

Tabell 7: Sysselsettingsutvikling i små og store kommuner. Kilde: SSB

3.2 Næringsstruktur

Næringsstruktur Midtre Gauldal per 4. kvartal 2019.

Figur 11: Næringsstruktur i Midtre Gauldal per 4.kvartal 2019. Antall sysselsatte fordelt på 17 næringsgrupper Kilde: SSB

Midtre Gauldal er en industrikommune og 21,0 % av arbeidsplassene i kommunene er i industrien, det er en betydelig andel industriarbeidsplasser sammenlignet med snittet for Trøndelag som ligger på 7,8 %. En stor andel av disse arbeidsplassene er imidlertid innen næringsmiddelindustri – det vil si Norsk Kylling.

Per 4. kvartal 2019 var det 644 sysselsatte i industrien i Midtre Gauldal, hvorav 345 sysselsatte innen næringsmiddelindustri og 243 sysselsatt innen trelast- og trevareindustri. I perioden 2010-2019 har antall industriarbeidsplasser i Midtre Gauldal økt med 71,7 % eller 267 sysselsatte. Næringsmiddelindustrien knyttet til Norsk Kylling har stått for en betydelig andel av denne veksten. I perioden 2010-2019 har antall sysselsatte i næringsmiddelindustrien i Midtre Gauldal økt med 218 arbeidsplasser.

En annen stor næring i Midtre Gauldal er Bygg og anlegg med 446 sysselsatte per 4. kvartal 2019 eller 14,6 % av de sysselsatte i kommunen, noe som igjen er betydelig høyere enn fylkessnittet på 8,9 %. Bygg og anleggsvirksomheten i Midtre Gauldal har også hatt en betydelig vekst, med en økning på 210 sysselsatte eller 89,0 % siden 2010. Noe av dette er knyttet til vegutbyggingene i området, denne aktiviteten er midlertidig og vil ferdigstilles i løpet av de neste årene.

Det er dermed i all hovedsak innen industri og bygg og anlegg at man har hatt sysselsettingsvekst i Midtre Gauldal, mens det samlet sett har vært en nedgang i sysselsatte i de andre næringene.

Målt etter antall sysselsatte er helse- og sosialtjenester og varehandel også store næringer i Midtre Gauldal med henholdsvis 519 og 334 sysselsatte per 4. kvartal 2019. Noe som tilsvarer 16,9 % og 10,9 % av de sysselsatte med arbeidsted i kommunen. Dette er imidlertid næringer som er store i de fleste kommuner og Midtre Gauldal har en lavere andel av sysselsatte i disse næringene enn fylkessnittet

som ligger på 21,7 % og 11,6 %. Utfra det man så i kapital 2.3 om hvor stor vekst i den eldste delen av befolkningen man kan forvente frem mot 2050, så er det grunn til å anta at behovet for sysselsatte innen helse og sosialtjenester vil øke i årene fremover.

Sysselsatte personer med arbeidssted Midtre Gauldal 2010-2019. Fordelt på 17 næringsgrupper							
	2010	2017	2018	2019	Endring 2010-2019		Andel i 2019
Jordbruk, skogbruk og fiske	356	251	241	226	-130	-36,5 %	7,4 %
Bergverksdrift og utvinning	-	-	-	-	:	:	0,0 %
Industri	375	627	632	644	269	71,7 %	21,0 %
Elektrisitet, vann og renovasjon	57	28	26	16	-41	-71,9 %	0,5 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	236	401	458	446	210	89,0 %	14,6 %
Varehandel, reparasjon av motorvogner	344	342	343	334	-10	-2,9 %	10,9 %
Transport og lagring	197	223	239	221	24	12,2 %	7,2 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	47	49	58	60	13	27,7 %	2,0 %
Informasjon og kommunikasjon	14	10	15	15	1	7,1 %	0,5 %
Finansiering og forsikring	30	26	27	25	-5	-16,7 %	0,8 %
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	106	87	87	92	-14	-13,2 %	3,0 %
Forretningsmessig tjenesteyting	68	68	60	59	-9	-13,2 %	1,9 %
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	112	120	110	108	-4	-3,6 %	3,5 %
Undervisning	228	236	219	216	-12	-5,3 %	7,1 %
Helse- og sosialtjenester	517	545	559	519	2	0,4 %	16,9 %
Personlig tjenesteyting	76	59	50	57	-19	-25,0 %	1,9 %
Uoppgitt	24	19	29	24	0	0,0 %	0,8 %
Totalt	2 787	3 091	3 153	3 062	275	9,9 %	100,0 %

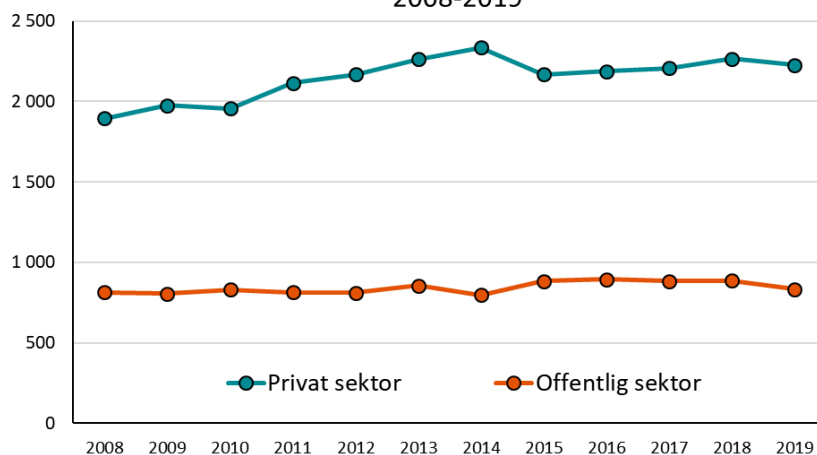
Tabell 8: Sysselsatte personer med arbeidssted Midtre Gauldal 2010-2020. Fordelt på 17 næringsgrupper. Kilde: SSB

Primærnæringene utgjør også en betydelig andel av sysselsettingen i Midtre Gauldal. Per 4. kvartal var det 226 sysselsatte i Midtre Gauldal knyttet til jordbruk og skogbruk, noe som utgjør 7,4 % av total sysselsetting i kommunen. Dette er omtrent dobbelt så mye som snittet for hele fylket som ligger på 3,6 %. Andelen sysselsatte i primærnæringene i Midtre Gauldal ligger imidlertid på et nivå som man finner i de fleste distriktskommuner i Trøndelag.

I perioden 2010-2019 har antall sysselsatte i innen jordbruk og skogbruk i Midtre Gauldal falt med 36,5 % eller 130 sysselsatte. Denne nedgangen har kommet innen Jordbruk og tilhørende tjenester- spesielt knyttet til husdyrhold, mens sysselsettingen i skogbruket har holdt seg forholdsvis stabil.

Midtre Gauldal har en forholdsvis lav andel sysselsatte i offentlig sektor, med 27,2 %. Kun én annen kommune i Trøndelag (Frøya) har lavere andel sysselsatte i offentlig sektor. Gjennomsnittet for hele Trøndelag er at 35,6 % de sysselsatte er i offentlig sektor.

Sysselsatte i privat og offentlig sektor i Midtre Gauldal 2008-2019

Figur 12: Sysselsatte i privat og offentlig sektor i Midtre Gauldal 2008-2019. Kilde: SSB

Per 4. kvartal 2019 var det 2 227 sysselsatte i privat sektor og 834 sysselsatte i offentlig sektor i Midtre Gauldal, av de sysselsatte i offentlig sektor så jobber 697 i kommunal sektor, 64 i statlig sektor og 73 i fylkeskommunal sektor. I perioden 2010-2019 har antall sysselsatte i statlig sektor falt med 28 personer eller 30,4 %, sysselsatte i fylkeskommunal sektor har økt med 2 personer eller 2,8 % og sysselsatt i kommunal sektor har økt med 28 personer eller 4,2 %. De fylkeskommunale sysselsatte i midtre Gauldal er i hovedsak tilknyttet den videregående skolen, de statlige sysselsatte er i hovedsak tilknyttet Bane Nor, Mattilsynet, politi og NAV.

Ser man på perioden 2010 til 2019 så har antall sysselsatte i offentlig sektor i Midtre Gauldal økt med 2 personer eller 0,2 %. Mens antall sysselsatte i privat sektor har økt med 13,9 % eller 271 sysselsatte. Når man ser på sysselsatte offentlig sektor i Midtre Gauldal så har antall sysselsatte i statlig sektor i falt med -30,4 % eller 28 sysselsatte i perioden 2010-2019. Antall sysselsatte i fylkeskommunal sektor har økt med 2 personer eller 2,8 % i samme periode. Og i kommunal sektor så har antall sysselsatte økt med 28 personer eller 4,2 % i perioden 2010-2019.

Ser man på sysselsettingen i enkelt næringer med en detaljert næringsinndeling på Nace 3-siffernivå per 4. kvartal 2019, så var flest (337) sysselsatte knyttet til «Produksjon, bearbeiding og konservering av kjøtt og kjøttvarer (Norsk Kylling)» og 209 sysselsatte knyttet til «Produksjon av varer av tre, kork, strå og flettematerialer» Disse to næringen utgjør mesteparten av de 644 arbeidsplassene i industrien i kommunen. Videre har man 186 sysselsatte innen «Andre sosialtjenester uten botilbud» noe som inneholder blant annet barnehager, SFO og en del dagtilbud for eldre. Andre store enkelte næringer er «Oppføring av bygninger» med 179 sysselsatte, «Husdyrhold» med 151 sysselsatte og «Godstransport på vei» med 147 sysselsatte.

Sysselsatte personer med arbeidssted Midtre Gauldal per 4. kvartal 2019 på nace 3-siffernivå 20 største enkelt næringer	
Produksjon, bearbeiding og konservering av kjøtt og kjøttvarer	337
Produksjon av varer av tre, kork, strå og flettematerialer	209
Andre sosialtjenester uten botilbud	186
Oppføring av bygninger	179
Husdyrhold	151
Godstransport på vei, herunder flyttetransport	147
Grunnskoleundervisning	133
Butikkhandel med bredt vareutvalg	101
Riving og grunnarbeid	97
Pleie- og omsorgstjenester i institusjon	95
Elektrisk installasjonsarbeid, VVS-arbeid og annet installasjonsarbeid	92
Andre helsetjenester	79
Institusjoner og bofellesskap innen omsorg for eldre og funksjonshemmede	78
Offentlig administrasjon og forvaltning	68
Undervisning på videregående skoles nivå	63
Annen landtransport med passasjerer	56
Utleie av arbeidskraft	50
Bygging av veier og jernbaner	40
Institusjoner og bofellesskap innen omsorg for psykisk utviklingshemmede, psykisk helsearbeid og rusmiddelomsorg	39
Restaurantvirksomhet	37

Tabell 9: Sysselsatte i Midtre Gauldal, 4. kvartal 2019, etter detaljerte næringsinndeling. Kilde: SSB

3.3 Lokaliseringskoeffisienter og spesialisering

Lokaliseringskoeffisienter er et mål på hvor sterk tilstedeværelse en næring har i kommunen. Lokaliseringskoeffisienten ser på hvor stor andel sysselsettingen i en næring er i kommunen sammenlignet med i landet. En lokaliseringskoeffisient på 1 tilsier at næringen har like stor tilstedeværelse i kommunen som i landet. Over 1 så har næringen sterkere tilstedeværelse og under 1 så har næringen lavere tilstedeværelse i kommunen enn i resten av landet.

Tanken er at dette forteller oss noe om kommunen har et komparativt fortrinn i ulike næringer i form av f.eks. næringsklynger. Næringer med høy lokaliseringskoeffisient utpeker seg også som områder det er mulig å bygge videre på utfra en tankegang om smart spesialisering.

Lokaliseringskoeffisientene kan også bidra til å identifisere hull i næringsstrukturen i kommunene i form av varer og tjenester som ikke er tilgjengelig i kommunen, men hvor bedrifter og konsumenter vil måtte kjøpe fra andre steder. Slike hull kan være en brems for næringsutviklingene i kommunene ved at det reduserer det lokale konsumet eller ved at lokale bedrifter ikke har tilgang ulike former for underleveranser.

Lokaliseringskoeffisienter per 4. kvartal 2019				
	Midtre Gauldal	Trøndelag sør	Innlandet i Trøndelag	Trøndelag
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,37	2,89	4,00	1,65
Bergverksdrift og utvinning	0,00	0,14	0,18	0,39
Industri	2,70	1,56	1,82	1,00
Elektrisitet, vann og renovasjon	0,44	1,16	1,33	0,96
Bygge- og anleggsvirksomhet	1,71	1,59	1,41	1,05
Varehandel, reparasjon av motorvogner	0,85	0,94	0,81	0,90
Transport og lagring	1,43	1,03	0,92	0,90
Overnattings- og serveringsvirksomhet	0,54	1,05	1,05	1,05
Informasjon og kommunikasjon	0,13	0,18	0,18	0,76
Finansiering og forsikring	0,47	0,67	0,60	0,91
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	0,47	0,60	0,49	1,03
Forretningsmessig tjenesteyting	0,39	0,51	0,45	0,99
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	0,56	0,67	0,79	0,91
Undervisning	0,85	1,00	0,99	1,27
Helse- og sosialtjenester	0,82	1,02	1,00	1,05
Personlig tjenesteyting	0,46	0,66	0,62	0,84

Tabell 10: Lokaliseringskoeffisienter for Midtre Gauldal, Trøndelag sør, Innlandet i Trøndelag og Trøndelag per 4.kvartal 2019. Kilde SSB og egne beregninger

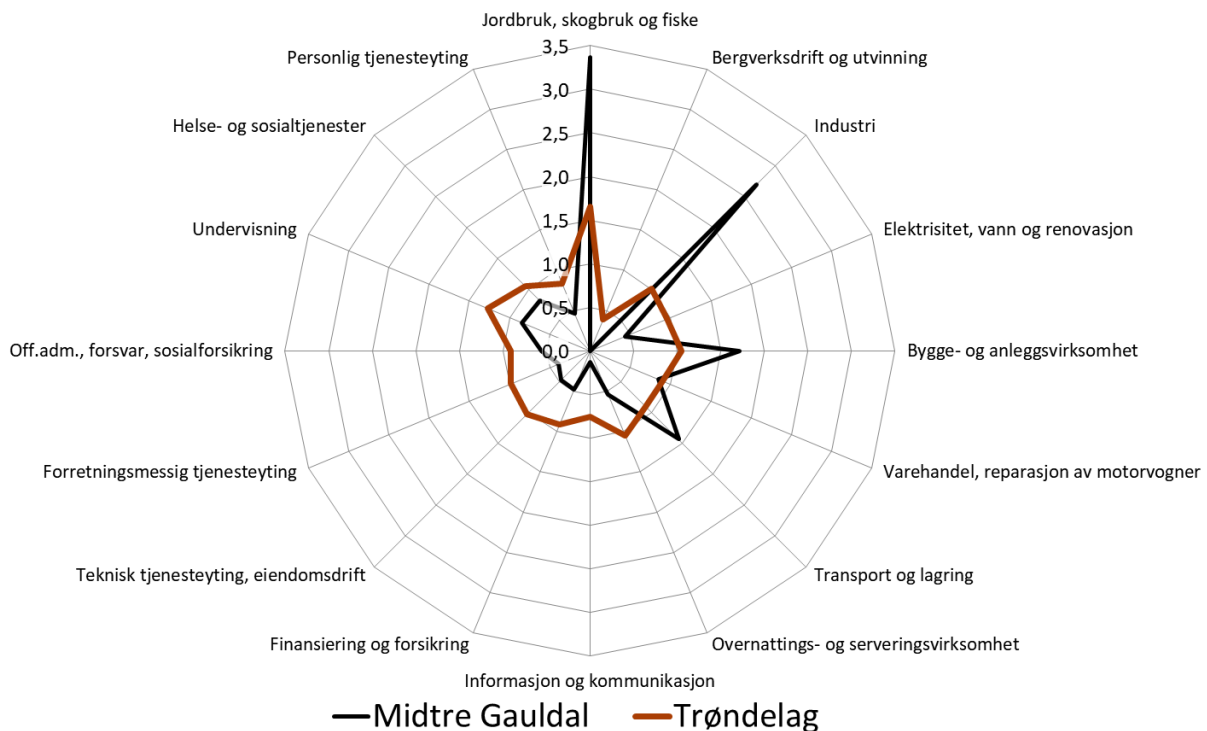
Lokaliseringskoeffisientene viser at næringslivet i Midtre Gauldal er strekt på primærnæring, Industri, Bygg og anlegg og Transport og lagring. Noe som også kom fram i kapittel 3.2. Videre viser lokaliseringkoeffisientene at næringslivet i Midtre Gauldal er relativt svakt på en del tjenesteytende næringer. Dette er noe man finner i de fleste distriktskommuner. Midtre Gauldal ligger også forholdsvis nært Trondheim hvor næringslivet er forholdsvis sterkt på mange av de tjenesteytende næringene.

En lokaliseringskoeffisient på 3,4 på Jordbruk, skogbruk og fiske betyr at Midtre Gauldal har 3,4 ganger så mange sysselsatte i denne næringen enn det man kunne forvente gitt størrelsen på arbeidslivet i kommunen. Det å ha en relativ styrke knyttet til primærnæringer er ikke unikt for Midtre Gauldal. Også Trøndelag totalt (1,7) og de andre kommunene i Trøndelag sør (2,9) har en høy lokaliseringskoeffisient knyttet til disse næringene. Innlands kommunene i Trøndelag ligger i snitt enda høyere enn Midtre Gauldal med en lokaliseringskoeffisient på 4,0 for primærnæringene.

Det å ha relativ styrke knyttet til Industri og Bygg og anlegg er også et kjennetegn som næringslivet i Midtre Gauldal deler med resten av Trøndelag Sør og de andre innlandskommunene i Trøndelag. For disse næringene ligger lokaliseringskoeffisientene i Midtre Gauldal noe høyere enn i Trøndelag Sør og de andre innlandskommunene. Det er også noen forskjeller knyttet til hvilke deler av industrien og bygg og anleggsbransjen som er sterk i de ulike områdene. Industrien i Midtre og Gauldal har en klar spesialisering knyttet til knyttet til næringsmiddelindustri og treforedling. Deler av denne spesialiseringen vil forsvinne med flyttingen av Norsk Kylling.

Lokaliseringskoeffisienter for Midtre Gauldal og Trøndelag per 4. kvartal 2019

Figur 13: Lokaliseringskoeffisienter for Midtre Gauldal, og Trøndelag per 4.kvartal 2019. Kilde SSB og egne beregninger

Hvis man gjør en analyse av lokaliseringskoeffisienter for Midtre Gauldal med en mer detaljer næringsinndeling så er finner man en relativ styrke knyttet til «Produksjon, bearbeiding og konservering av kjøtt og kjøttvarer» (LQ = 30 og 337 sysselsatte), «Produksjon av varer av tre, kork, strå og flettematerialer» (LQ = 19 og 209 sysselsatte), «Saging, høvling og impregnering av tre» (LQ = 9,0 og 34 sysselsatte), «Husdyrhold» (LQ = 9 og 151 sysselsatte), «Godstransport på vei, herunder flyttetransport» (LQ= 4,6 og 147 sysselsatte) og «Riving og grunnarbeid» (LQ= 3,1 og 97 sysselsatte).

3.4 Største bedrifter

Tilstedeværelse av større hjørnesteinsbedrifter kan være en driver for utviklingen av et lokalsamfunn, men de gjør også at lokalsamfunnet blir sårbart i forhold til konsekvensene av en eventuell nedleggelse eller ved en flytting slik som man nå ser i Midtre Gauldal.

De største bedriftene i Midtre Gauldal etter driftsinntekter							
Navn	Bransje	Driftsinntekter (1000 kr)	Vareforbruk (1000 kr)	Lønns utgifter (1000 kr)	Driftresultat (1000 kr)	Egenkapital (1000 kr)	Regnskapsår
Norsk Kylling AS	Bearbeiding og konservering av fjørfekjøtt	1 045 493	618 966	194 280	19 980	124 634	2019
B&b Entreprenør Holding AS	Oppføring av bygninger	403 537	200	0	795	52 218	2019
Hugaas Entreprenør AS	Oppføring av bygninger	382 420	290 774	16 910	37 801	-90 607	2019
Hugaasgruppen AS	Annet fjørfehold	355 700	1 403	3 776	-171 447	-111 149	2018
Støren Treindustri AS	Produksjon av monteringsferdige hus	297 965	173 713	84 719	9 907	31 399	2018
Børset & Bjerkset Entreprenør AS	Oppføring av bygninger	232 672	167 156	44 892	9 835	19 700	2019
Winsnes Maskin & Transport AS	Grunnarbeid	138 395	55 002	34 980	12 800	12 526	2019
Midt Energi AS	Produksjon av elektrisitet fra vannkraft	115 110	49 045	9 365	4 178	114 148	2019
Hugaas Rugeri AS	Annet fjørfehold	99 005	67 731	15 435	19	24 208	2019
Lillerønning Snekkerifabrikk AS	Produksjon av bygningsartikler	95 528	43 629	29 519	5 905	45 113	2019
Digre Transport AS	Godstransport på vei	87 776	5 806	34 256	-375	4 159	2019
Støren Bilsenter AS	Detaljhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler	83 544	65 005	8 117	5 283	20 441	2018
Soknedal Sparebank	Bankvirksomhet ellers	51 768	0	13 457	21 717	204 869	2019
Støren Dagligvare AS	Butikkhandel med bredt vareutvalg med hovedvekt på nærings- og nytelsesmidler	50 995	42 533	3 029	464	813	2019
Smed Engineering AS	Annen teknisk konsulentvirksomhet	44 750	32 672	4 785	1 011	6 950	2019
Hv Utbygging AS	Utvikling og salg av egen fast eiendom ellers	41 763	32 529	993	7 955	5 897	2019
Gauldal Betong AS	Annen spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet	40 690	15 917	4 779	10 762	17 764	2019
Aune Maskin AS	Grunnarbeid	39 684	16 872	10 795	1 077	3 929	2019
Midt Elektro AS	Elektrisk installasjonsarbeid	37 279	16 215	13 527	3 726	7 400	2019
Gaula Møbler AS	Butikkhandel med møbler	36 921	20 793	6 396	1 721	2 748	2019
Gildset Transport AS	Godstransport på vei	31 004	1 928	14 097	956	9 693	2019
Løhre Vvs AS	Rørleggerarbeid	27 976	17 378	8 251	-769	10 737	2019
Støren Betong AS	Produksjon av ferdigblandet betong	26 676	7 063	8 048	1 754	8 064	2019
Jan Saugen AS	Konsulentvirksomhet tilknyttet informasjonsteknologi	26 595	18 826	4 680	1 887	1 066	2019
Støren Elkjøp AS	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater	22 914	17 984	2 477	474	-488	2018

Tabell 11: Regnskapstall fra de største bedriftene i Midtre Gauldal. Kilde: Brønnøysund

Norsk Kylling AS er den største arbeidsgiveren i Midtre Gauldal. I kapittel 1.2 er det gitt en overordnet beskrivelse av bedriften. Regnskapstallene viser at Norsk Kylling hadde en omsetning på 1 045,5 millioner kr i 2019 opp fra 993 millioner i 2018. Norsk Kylling AS hadde et driftsresultat på 20 millioner kr i 2019, opp fra 4,9 millioner i 2018. Bedriften hadde dermed en driftsmargin i 2019 på 1,9 %.

Driftsinntekter, driftsresultat og årsresultat (1 000 kr) - Norsk Kylling AS 2010-2019										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Driftsinntekter	833 537	881 276	925 999	955 593	1 032 684	982 102	1 032 821	932 188	932 992	1 045 493
Driftsresultat	58 367	63 257	20 592	-96 484	-137 831	9 539	54 842	-16 986	4 911	19 980
Årsresultat	35 108	39 223	10 292	-76 265	-111 213	977	39 457	-14 872	2 005	12 633

Tabell 12: Driftsinntekter, driftsresultat og årsresultat (1 000 kr) - Norsk Kylling AS. 2010-2019 Kilde: Brønnøysund

Samlet for perioden 2010-2019 så har Norsk Kylling AS et kumulativt negativt driftsresultat på -19,8 millioner kr. Årsaken er forholdsvis høye tap i 2014 (-137,8 millioner kr) og 2013 (-96,5 millioner kr)

Norsk Kylling hadde i 2019 et vareforbruk på 619 millioner kr, dette består i stor grad av slaktekyllinger. Norsk Kylling har pr 31.12.2019 avtale om leveranse av slaktekyllinger med 124 produsenter i Trøndelag. En stor del av disse er lokalisert i Midtre Gauldal og Melhus. Det er imidlertid forventet at det samme leverandørnettverket vil fortsette å levere til den nye fabrikken til Norsk Kylling. (jfr. kapittel 8.0). Norsk Kylling hadde i 2019 lønnsutgifter på 194,3 millioner kr, hvorav 164,3 millioner kr var lønninger, 19,3 millioner kr var arbeidsgiveravgift og 10,7 millioner kr var pensjonskostnader og andre ytelser. Norsk Kylling står dermed for ca. 18,1 % av det totale lønnsgrunnlaget i privatsektor i Midtre Gauldal.

Norsk Kylling eier Hugaas Rugeri AS som også er en av de største bedriftene i Midtre Gauldal med en omsetning på 99 millioner kr i 2019.

Etter Norsk Kylling så er B&B Entreprenør Holding AS den bedriften største bedriften i Midtre Gauldal målt etter driftsinntekter. B&B Entreprenør Holding AS hadde konsoliderte driftsinntekter på 403,5 millioner kr i 2019. B&B Entreprenør Holding AS er et holdingselskap med investeringer i bedrifter knyttet til Entreprenørvirksomhet og boligbygging. Bedriften har blant annet kontrollerende aksjeposter i Børset & Bjerkset Entreprenør AS som også holder til i Midtre Gauldal. Børset & Bjerkset Entreprenør AS er konsolidert inn i regnskapstallene til B&B Entreprenør Holding AS.

Børset & Bjerkset Entreprenør AS hadde i 2019 driftsinntekter på 232,7 millioner kr og et resultat før skatt 9,5 millioner kr. Bedriftens virksomhet er knyttet til bygge- og entreprenørvirksomhet, kjøp, salg, forvaltning og utvikling av eiendom. Børset & Bjerkset Entreprenør AS er registrert med 78 ansatte i 2019. I tillegg til Børset & Bjerkset Entreprenør AS er det andre investeringer, som ikke har virksomhet i Midtre Gauldal, som også er konsolidert inn i regnskapstallene til B&B Entreprenør Holding AS. B&B Entreprenør Holding AS er 100 % eid av Salvesen & Thams Invest AS som er lokalisert på Orkanger.

Av andre store bedrifter i Midtre Gauldal etter driftsinntekter finner man Hugaasgruppen AS som også er et holdingselskap. Hugaasgruppen AS hadde konsoliderte driftsinntekter på 355,7 millioner kr i 2018. Den største investeringen er Hugaas Entreprenør AS som er en landsdekkende leverandør av bruks- og produksjonsklare stålbygg til næring, sport og fritid. Bedriften har blant annet levert og satt opp Abrahallen på Svedberg i Malvik. Hugaas Entreprenør AS hadde i 2019 driftsinntekter på 382,4 millioner kr og et årsresultat på 26,5 millioner kr. Det var registrert 90 ansatte i Hugaas Entreprenør AS i 2019. Hugaasgruppen AS har også internasjonale investeringer med produksjonsanlegg i Litauen.

Støren Treindustri AS eies i dag av Inntre AS via Kjeldstad Holding AS og var registrert med 147 ansatte i 2019. Bedriften driver med produksjon av monteringsferdige hus. Bedriften har en produksjonskapasitet ca. 1.000 bo-enheter i tillegg til 80.000 takstoler i året. I 2019 så hadde Støren Treindustri AS driftsinntekter på 286,5 millioner kr og et negativt årsresultat på 12,3 millioner kr. Støren Treindustri AS er en av de sentrale bedriftene i klyngen av treindustribedrifter i Midtre Gauldal.

Bilde 6: Støren Treindustri AS sin fabrikk på Støren i Midtre Gauldal. Kilde: Støren Treindustri AS

Winsnes Maskin & Transport AS er en Maskinentreprenør med virksomhet innen grunnarbeid, og massetransport. Bedriften var registrert med 67 ansatte i 2019 og utfører prosjekter i hele Midt-Norge. Driftsinntektene var på 138,4 millioner kr i 2019 og årsresultatet var på 8,6 millioner kr.

Midt Energi AS er et energiselskap som er 100 % eid av Midtre Gauldal kommune. Selskapet eier og drifter i dag tre vannkraftverk med en samlet årsproduksjon på 29,5 GWh og produksjon av 4 GWh via biovarme. Det største kraftverket er Gaula kraftverk med en årsproduksjon på 16 GWh. Driftsinntektene var på 115,1 millioner kr i 2019 og årsresultatet var på 3,5 millioner kr. Midt Energi AS var registrert med 13 ansatte i 2019.

Bilde 7: Gaula Kraftverk. Kilde Midt Energi AS

Lillerønning Snekkerifabrikk AS produserer vinduer og balkongdører. Selskapet var registrert med 53 ansatte i 2019. Fabrikken ligger i grenda Kotsøy i Midtre Gauldal. Driftsinntektene var på 95,5 millioner kr i 2019 og årsresultatet var på 4,5 millioner kr. Lillerønning Snekkerifabrikk AS er også en av de sentrale bedriftene i klyngen av treindustribedrifter i Midtre Gauldal.

Av andre mindre bedrifter i Midtre Gauldal så kan det nevnes Smed Engineering AS som i 2020 flyttet hovedkontoret fra Trondheim til Midtre Gauldal. Bedriften hadde i 2019 driftsinntektene på 44,8 millioner kr og årsresultatet var på 0,8 millioner kr. Bedriften var registrert med 4 ansatte Norge i 2019. Bedriften driver med ingeniørservice og salg av fabrikkerte metallprodukter. Bedriften har produksjonsanlegg i Bosnia Herzegovina.

3.5 Lønnsomhet og robusthet i næringslivet

Resultatregnskap - samlet alle selskaper i Midtre Gauldal ex konserntall (1000 kr)									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Driftsinntekter	3 022 349	3 054 744	3 383 863	3 241 848	3 168 003	3 418 485	3 654 959	3 728 425	3 250 374
– Vareforbruk	1 738 799	1 690 368	1 905 124	1 885 648	1 682 161	1 866 301	1 989 785	2 112 271	1 785 090
– Lønn	529 360	648 540	731 648	690 674	700 777	803 837	838 066	896 009	655 783
– Avskrivning	78 718	91 071	98 771	105 344	103 085	112 305	114 609	118 515	107 253
– Drifts kostnader andre	519 736	531 929	622 506	601 647	610 362	573 752	642 267	687 055	518 262
Driftsresultat	162 385	94 019	9 119	-34 975	68 261	66 262	60 671	-124 382	176 526
Resultat før skatt	145 538	34 322	29 211	-394 236	-59 885	-4 755	13 443	-50 236	176 956
Årsresultat	114 029	12 170	21 510	-375 589	-75 144	-34 086	4 366	-25 892	142 598
Balanseregnskap - samlet alle selskaper i Midtre Gauldal ex konserntall (1000 kr)									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Anleggsmidler	2 780 322	2 822 148	2 805 414	2 651 881	2 863 212	2 893 064	2 985 195	2 671 754	1 355 310
– Immaterielle midler	70 187	78 702	103 319	103 848	80 060	72 770	95 687	126 492	71 462
– Varige driftsmidler	684 575	698 718	760 335	781 982	862 028	905 629	919 872	922 106	829 883
Omløpsmidler	2 395 771	2 200 176	2 330 025	2 631 328	2 379 191	2 510 951	2 831 820	3 281 098	3 001 662
– Varelager	328 414	264 673	274 240	247 359	191 018	269 342	232 833	306 830	214 832
– Fordringer	1 698 757	1 657 745	1 640 327	2 022 989	1 838 727	1 919 720	2 154 136	2 414 455	2 204 768
– Investeringer	91 047	84 371	143 694	68 954	30 795	58 041	157 461	205 761	256 564
– Kassebeholdning	277 556	193 388	271 756	292 025	318 648	263 842	287 398	354 059	325 500
Eiendeler	5 176 098	5 022 323	5 135 436	5 283 219	5 242 400	5 404 017	5 817 006	5 952 867	4 356 970
Langsiktig gjeld	1 686 073	1 703 468	1 660 703	1 585 889	1 474 298	1 469 118	1 716 593	1 552 730	1 051 224
– Pensjonsforpliktelser	8 757	8 131	8 287	7 705	8 182	3 390	3 520	3 552	4 001
– Utsatt skatt	26 120	23 574	25 722	21 338	23 348	11 087	14 158	18 100	8 160
– Gjeld til kredittinstitusjoner langsiktig	881 276	587 689	571 989	564 106	617 716	658 417	793 085	733 290	251 068
– Konserngjeld langsiktig	437 054	655 677	538 594	417 393	444 692	413 346	430 210	406 736	3 807
– Ansvarlig lånekapital	38 693	37 552	23 450	41 038	39 916	45 326	44 736	44 182	43 600
– Øvrig langsiktig gjeld	294 173	387 175	489 099	530 436	336 345	333 370	424 613	341 576	737 160
Kortsiktig gjeld	1 843 341	1 754 733	1 869 194	2 093 430	2 085 075	2 244 171	2 433 074	2 737 366	2 514 085
– Gjeld til kredittinstitusjoner kortsiktig	229 196	140 208	135 304	143 674	146 728	153 899	139 597	276 666	182 274
– Leverandørgjeld	205 031	240 554	239 492	295 776	282 996	331 503	351 913	346 214	224 321
– Betalbar skatt	35 224	30 462	22 896	51 734	17 351	32 850	22 930	17 722	16 766
– Skyldige offentlige avgifter	67 799	83 029	81 995	79 432	93 209	100 947	106 977	110 350	77 532
– Konsern gjeld kortsiktig	202 482	85 931	89 032	60 919	171 246	61 160	159 425	93 223	34 625
– Annen kortsiktig gjeld	1 103 609	1 174 549	1 300 475	1 461 895	1 367 844	1 556 436	1 652 230	1 893 021	1 978 567
Gjeld	3 529 414	3 458 201	3 529 897	3 679 319	3 559 373	3 713 289	4 149 667	4 290 096	3 565 309
Egenkapital	1 646 683	1 564 120	1 605 537	1 603 893	1 683 035	1 690 715	1 667 364	1 662 765	791 661

Tabell 13 Resultat- og balanseregnskap samlet for selskaper i Midtre Gauldal. Kilde: Purehelp

For 2019 har man enda ikke fått regnskapstallene fra alle bedriftene i Midtre Gauldal inn i de offentlige registrene, det gjør at tallene som vises for 2019 i tabell 13 og tabell 14 er ufullstendige.

Når man slår sammen regnskapstallene fra alle bedriftene som er registrert i Midtre Gauldal og korrigerer for konserneffekter så finner man at de totale driftsinntektene i det private næringslivet i kommunen var på 3 728 millioner kr i 2018, opp fra 3 654 millioner kr i 2017. Norsk Kylling sto for 25 % av driftsinntektene til det private næringslivet i Midtre Gauldal i 2018. Norsk Kylling sin andel av driftsinntekten i Midtre Gauldal har falt noe de siste årene, fra 31,9 % i 2014, som følge av veksten i resten av næringslivet i kommunen.

Totalt hadde bedriftene i Midtre Gauldal et negativt driftsresultat på 124,4 millioner i 2018, ned fra et positivt driftsresultat på 26,7 millioner kr i 2017. Det totale årsresultatet etter skatt i 2018 var på -25,9 millioner kr, ned fra 4,4 millioner 2017. Totalene på drifts- og årsresultatet for selskapene i Midtre Gauldal 2018 ble i stor grad påvirket av betydelige regnskapsmessige tap for Hugaasgruppen AS, negativt driftsresultat på 171,4 millioner kr i 2018.

Driftsmarginen til selskapene i Midtre Gauldal var i snitt på -3,3 % i 2018 og 1,7 i 2017. Driftsmarginen til selskapene i Midtre Gauldal har i snitt vært 1,3 % i årene 2010-2018.

Selskapene i Midtre Gauldal hadde en egenkapital på 1662,4 millioner kr i 2018, ned fra 1 667,4 millioner kr i 2017. Totalt hadde de bokførte eiendeler for 5 952,9 millioner kr i 2018. Den totale egenkapitalandelen til selskapene i Midtre Gauldal var på 27,9% i 2018, ned fra 28,7% i 2017. I perioden 2010-2018 hadde selskapene i Midtre Gauldal i snitt en egenkapitalandel 30,6%. Norsk Kylling utgjorde i 2018 ca. 6,7 % av den regnskapsmessige egenkapitalen til selskaper registrert i Midtre Gauldal.

Nøkkeltall robusthet i næringslivet i Midtre Gauldal

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Driftsmargin	5,4 %	3,1 %	0,3 %	-1,1 %	2,2 %	1,9 %	1,7 %	-3,3 %	5,4 %
Egenkapitalandel	31,8 %	31,1 %	31,3 %	30,4 %	32,1 %	31,3 %	28,7 %	27,9 %	18,2 %
Rentedekningsgrad	1,80	1,16	1,24	0,17	0,72	0,97	1,10	0,61	5,63
Kontantstrøm, andel av driftsintekter	-2,1 %	3,3 %	4,3 %	-12,1 %	5,0 %	0,8 %	-0,7 %	-2,1 %	7,2 %
Total rentabilitet	6,3 %	4,8 %	3,0 %	1,6 %	3,0 %	2,6 %	2,5 %	1,4 %	4,9 %

Tabell 14: Nøkkeltall robusthet i næringslivet i Midtre Gauldal

Det er ikke relevant å bare se på robustheten til bedriftene samlet sett, det er også relevant å se på robustheten til enkelt-selskaper. I den forbindelse er det valgt å se på utviklingen på to indikatorer, egenkapitalandel og rentedekningsgrad for noen av de største bedriftene i Midtre Gauldal (tabell 15).

Egenkapitalandel er en indikator på langsiktig stabilitet, som viser hvor mye selskapet er avhengig av finansiering fra sine aksjonærer. Hvis egenkapitalandelen er høy, indikerer dette at ledelsen har minimert bruken av gjeld for å finansiere sine eiendeler. Jo lavere egenkapitalandel, desto mer gjeld er brukt for å finansiere eiendelene.

Det er en del variasjon mellom bedriftene i Midtre Gauldal når det kommer til egenkapitalandelene, med noen med relativt egenkapitalandeler, under 30 % og også negativt. Mens andre igjen har egenkapitalandel på 50 % eller høyere.

	Egenkapitalandel (%)				Rentedekningsgrad			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Norsk Kylling AS	39,8 %	32,7 %	23,5 %	24,9 %	23,8	-7,3	2,4	4,6
Hugaas Entreprenør AS	11,8 %	13,5 %	-94,9 %	-59,1 %	-4,3	2,7	-27,2	5,9
Støren Treindustri AS	21,2 %	23,7 %	27,1 %	16,6 %	-15,5	5,9	15,2	-22,7
Børset & Bjerkset Entreprenør AS	25,8 %	24,9 %	25,5 %	25,2 %	23,4	24,8	13,5	14,4
Winsnes Maskin & Transport AS	:	:	:	15,3 %	:	:	:	6,3
Midt Energi AS	40,5 %	40,8 %	75,6 %	77,4 %	4,3	4,3	57,7	5,6
Hugaas Rugeri AS	31,7 %	25,0 %	32,9 %	45,9 %	-25,3	-57,9	-26,9	0,5
Lillerønning Snekkerifabrikk AS	56,8 %	56,5 %	60,8 %	66,8 %	10,8	8,4	10,2	9,2

Tabell 15: Egenkapitalandel og rentedekningsgrad, større bedrifter i Midtre Gauldal

Rentedekningsgraden = (Driftsresultat + Finansinntekter) / Finanskostnader. Dette nøkkeltallet viser bedriftens overskudd i forhold til renteforpliktelser, samt sier noe om evnen til å påta seg økte renteforpliktelser gitt dagens lønnsomhetsnivå. En rentedekningsgrad på 1 betyr at overskuddet fra driften og finansinntektene i sin helhet går med til å betale rentekostnadene (finanskostnadene). Hva som er en bra eller dårlig rentedekningsgrad vil avhenge av forhold som rentenivå og kapitalintensitet, men normalt kan man si at rentedekningsgraden bør være større enn 2-3 gitt et

middels historisk rentenivå på 5-6 %. I en robust bedrift så må det være tilstrekkelig resultat etter fradrag for rentekostnader til kunne å dekke økte investeringsbehov, økninger i arbeidskapital og at bedriften gir en akseptabel avkastning til sine eiere.

Også her er det betydelige forskjeller mellom selskapene. Det overordnede bildet er at de fleste bedriftene har en god rentedekningsgrad, og at man har noen negative verdier knyttet til selskaper som har gått med tap enkelte. Når man ser på egenkapital og rentedekningstall så er totalinntrykket at de lokale bedriftene i Midtre Gauldal er forholdsvis robuste, men at det er store forskjeller mellom selskapene.

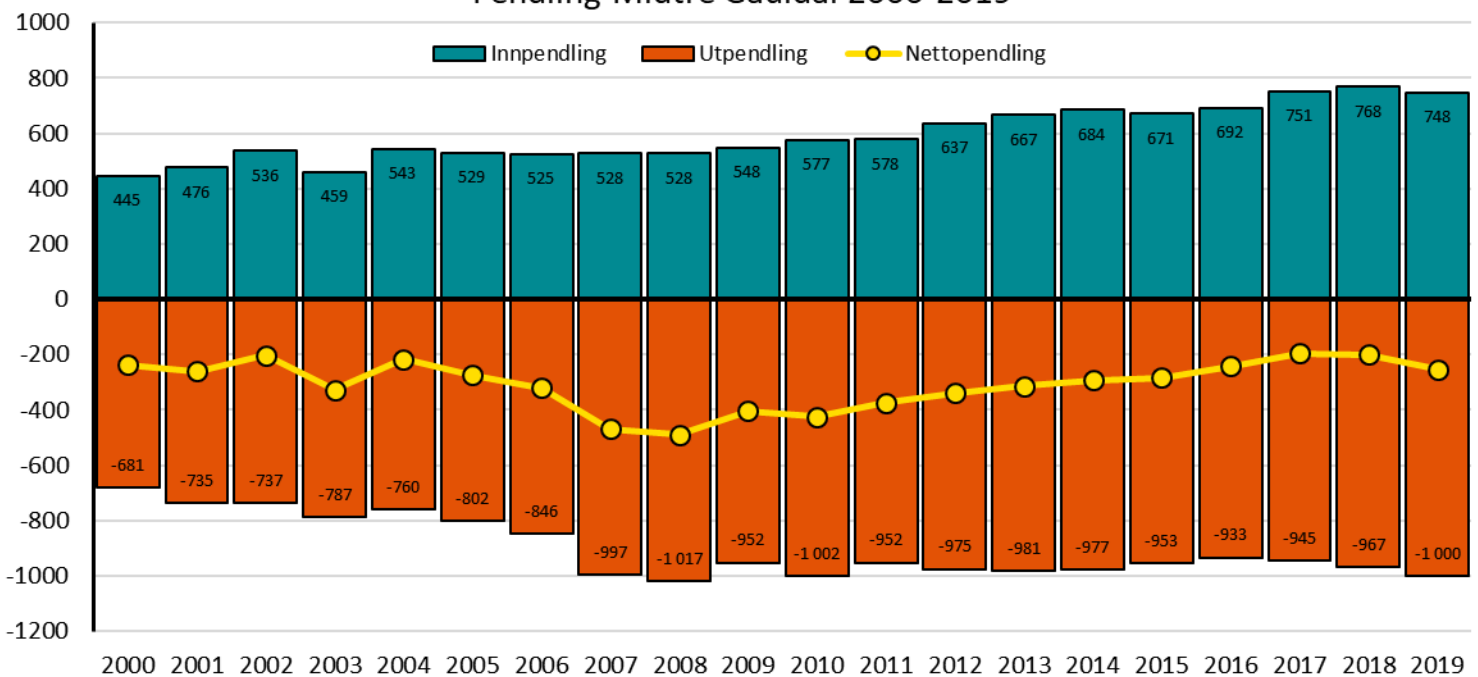

4. Pendling og arbeidsmarkedsinteraksjon

En pendler er definert som en person som har forskjellig bosteds- og arbeidsstedskommune. Statistikken forteller oss ingenting om reiseaktiviteten og inneholder både dag- og ukependlere.

Pendling og pendlestrømmer forteller oss noe hvor integrert en kommune er i det omliggende arbeidsmarkedet. Det forteller noe om i hvilken grad kommunen greier å dekke sitt eget behov for arbeidskraft eller om kommunen trenger arbeidskraft fra andre kommuner. Dette kan også si noe om kommunen har nok jobber for hele befolkningen eller om de må pendle til nabokommuner.

Pendling Midtre Gauldal 2000-2019

Figur 14: Pendling til og fra Midtre Gauldal 2000-2019. Kilde SSB

30,2 % av sysselsatte personer bosatt i Midtre Gauldal jobber i en annen kommune per 4. kvartal 2019. Dette er på nivå med gjennomsnittet for kommunene i innlandet i Trøndelag. 24,4 % av arbeidsplassene i Midtre Gauldal er besatt av personer som bor i en annen kommune.

I 2016 var det 1000 personer som pendlet ut fra Midtre Gauldal, mens 748 personer pendlet til Midtre Gauldal, noe som gir en nettoutpendling på 252 personer. Antall personer som pendler til Midtre Gauldal har holdt seg mellom 1000 og 950 i perioden 2007-2019, mens antall som pendler ut fra Midtre Gauldal har økt fra 528 i 2007 til 748 i 2019.

4.1 Pendlerelasjoner

Pendlerrelasjonene til Midtre Gauldal er hovedsakelig til Trondheim og Melhus.

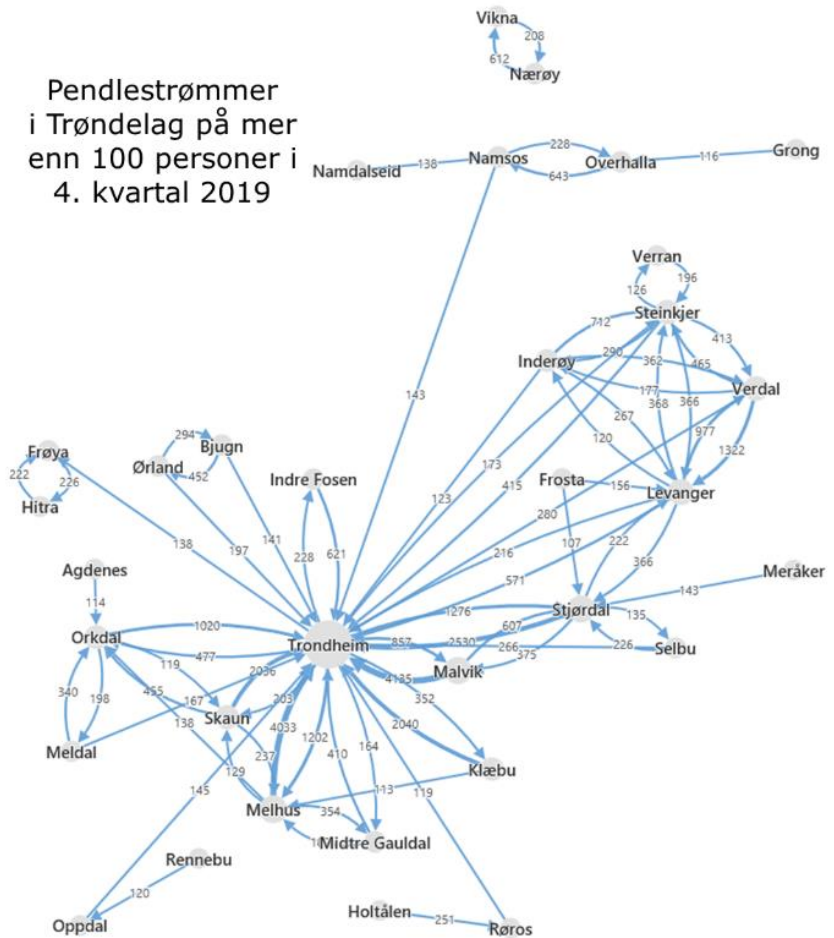
I 2019 var det 410 personer som pendler fra Midtre Gauldal til Trondheim, mens det var 164 personer som pendlet til Midtre Gauldal fra Trondheim. Ca. 40 % av de som pendler fra Midtre Gauldal pendler dermed til Trondheim, mens ca. 22 % av de som pendler til Midtre Gauldal kommer fra Trondheim.

Pendingen fra Midtre Gauldal til Trondheim har falt betydelig de siste årene fra 473 registrerte pendlere i 2010 til 410 i 2019. Pendingen den andre veien har imidlertid økt, fra 116 i 2010 til 164 i 2019.

354 personer pendlet per 4. kvartal 2019 fra Melhus til Midtre Gauldal, mens det var 182 personer som pendlet den andre veien. Midtre Gauldal har dermed en positiv nettopending med Melhus kommune. Ca. 47 % av alle som pendler til Midtre Gauldal kommer fra Melhus, mens ca. 18 % av alle pendlerne fra Midtre Gauldal pendler til Melhus. Pending fra Melhus til Midtre Gauldal har vokst betydelig de siste årene, fra 283 pendlere i 2010 til 354 i 2019. Pendingen andre veien har også økt, fra 145 i 2010 til 182 i 2019.

Når man ser på de andre nabokommunene til Midtre Gauldal så finner man at det var 54 personer pendlet per 4. kvartal 2019 fra Rennebu til Midtre Gauldal, og at det var 87 personer som pendlet den andre veien. Fra Midtre Gauldal til Holtålen var det 62 pendlere per 4. kvartal 2019, mens det var 27 personer som pendlet fra Holtålen til Midtre Gauldal.

Et sentralt spørsmål knyttet til konsekvensene av flyttingen av Norsk Kylling sin virksomhet ut av Midtre Gauldal er i hvor stor grad tilbudsoverskuddet i arbeidsmarkedet vil klareres via flytting, ledighet eller pendling. Det at kommunen er relativt nært Trondheim, og at det alt er en betydelig pendling mellom Midtre Gauldal og Trondheim taler for at en stor del tilbudsoverskuddet i arbeidsmarkedet på kort sikt vil bli absorbert via større utpendling til Trondheim. På lengre sikt er det grunn til å tro at flytting vil utgjøre en større andel av arbeidsmarkedstilpasningen.

Figur 15: Pendlerrelasjoner i Trøndelag per 4. kvartal 2019. kilde: SSB

4.2 Arbeidsplassdekning i ulike næringer

Statistikken man har på pendling etter næring bruker en veldig grovmasket næringsinndeling, den kan likevel gi en indikasjon på hvilken del av arbeidslivet kommunen har overskudd eller underskudd av enten arbeidskraft og arbeidsplasser. Tallene viser at Midtre Gauldal har et betydelig bytte av arbeidskraft med andre kommuner for alle næringsgruppene. Knyttet til sekundærnæringer er det for eksempel 271 sysselsatte som pendler til kommunene mens 336 pendler ut av kommunen, det er en overvekt av utpendling ved at det 24 % flere som pendler ut av kommune enn som pendler inn. som tilsvarer 6 % av arbeidsplassene i disse næringene i kommunen.

Sysselsatte og pendlere i Midtre Gauldal etter næringsgrupper. Per 4. kvartal 2019				
	Sysselsatte med bosted i regionen	Sysselsatte som pendler inn i regionen	Sysselsatte som pendler ut av regionen	Sysselsatte med arbeidssted i regionen
Sekundærnæringer	1 171	271	336	1 106
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen.,	887	233	312	808
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	109	37	40	106
Undervisning	174	85	42	217
Helse- og sosialtjenester	614	88	182	520
Andre næringer	359	34	88	305
Total	3 314	748	1 000	3 062

Tabell 16: Sysselsatte og pendlere i Midtre Gauldal etter næringsgrupper. Per 4. kvartal 2019. Kilde: SSB

Videre så har man de private tjenesteytende næringer som består av varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenere, forretningsmessig tjenesteyting eiendomsdrift, m.m. Her har man 233 sysselsatte som pendler til Midtre Gauldal og 312 som pendler ut av kommunen. Her ser man igjen at det er en overvekt av utpendling ved at det er 34 % flere som pendler ut enn det er som pendler inn til kommunen.

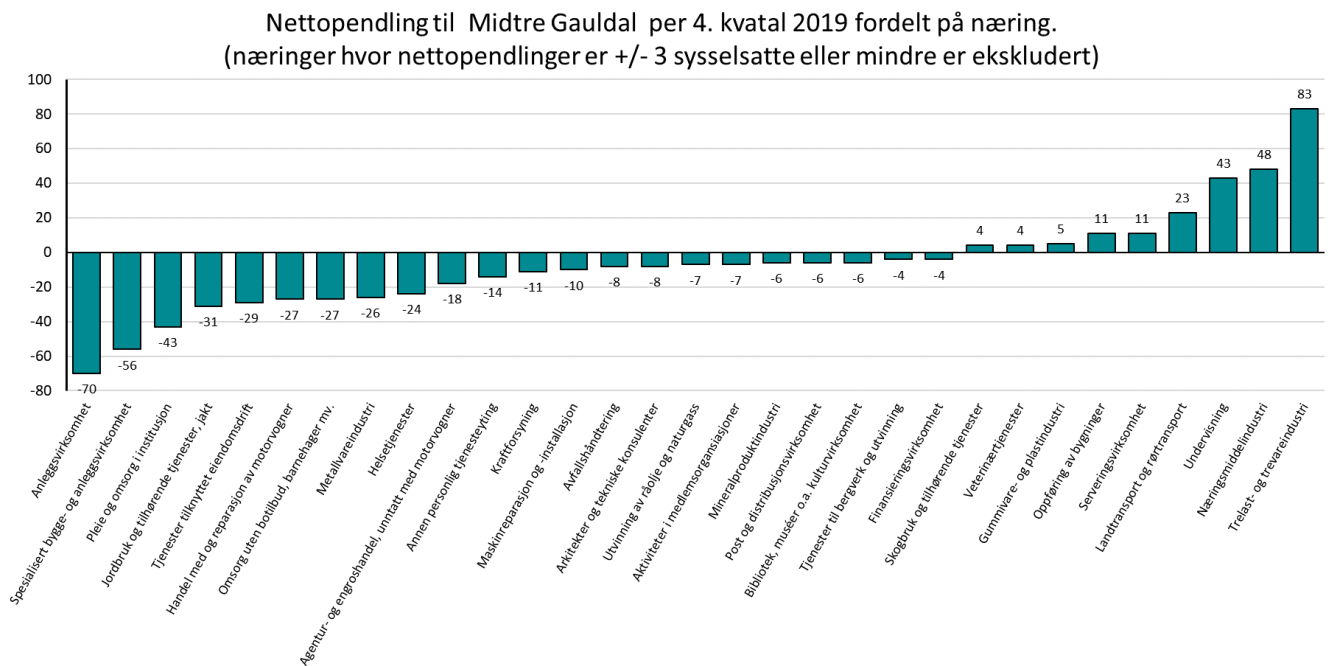
Når man ser på de næringene som hovedsakelig er knyttet til offentlig sektor, så finner man at man nesten har balanse i inn og utpendlingen knyttet til Offentlig administrasjon (37 sysselsatte inn og 40 sysselsatte ut), mens det innen undervisning er dobbelt så mange som pendler til Midtre Gauldal (85 sysselsatte som pendler fra Midtre Gauldal (42 sysselsatte)). Innen helse- og sosialtjenester er det imidlertid betydelig utpendling fra kommunen ved at det er 88 personer som pendler til Midtre Gauldal og 182 som pendler fra kommunen. Dette signaliserer at det finnes en reserve av kompetanse bosatt i kommunen innen disse sektorene, noe som vil kunne være av betydning spesielt i forhold til at fremtidige endringer aldersstrukturen i kommunen som tilsier at helse- og sosialtjenester vil kunne kreve ytterligere ressurser fremover.

Den siste næringsgruppen er den som heter «andre næringer» som er en sekkepost der man blant annet finner primærnæringer, men også en del næringer knyttet til kunst, kultur og personlig tjenesteyting. Her er det 34 personer som pendler til Midtre Gauldal og 88 som pendler fra Midtre Gauldal.

Midtre Gauldal har dermed et overskudd på arbeidskraft og netto utpendling i 5 av de 6 næringsgruppene som den næringsfordelte pendlestatistikken er inndelt i. Dette er noe som signaliserer at det finnes kompetanse og arbeidskraftsressurser i kommunen tilknyttet disse næringene som er større enn tilgangen på arbeidsplasser. Disse overordnede tallene gir imidlertid få nyanser i forhold til hvilke næringer det er overskudd på arbeidskraft.

Ved så se på forholdet mellom sysselsatte etter bosted og stysselsatte etter arbeidsted så kan man finne nettoppendlingen på en mer detaljert næringsinndeling, dette sier imidlertid ikke noe om hvor store strømmene inn og ut av kommune er. Det gir imidlertid ytterligere informasjon i forhold til hvilke næringer hvor Midtre Gauldal har et overskudd og underskudd av arbeidsplasser/arbeidskraft.

Figur 16: Nettoppendling til Midtre Gauldal per 4.kvartal 2019 fordelt på næring. Kilde SSB

Her finner man størst nettoutpendling knyttet til Anleggsvirksomhet (-70 sysselsatte), Spesialisert bygg- og anleggsvirksomhet (-56 sysselsatte) og Pleie og omsorg i institusjon (-43 sysselsatte). Det at det er to næringer knyttet til Bygg og anleggsvirksomhet som har størst netto utpendling fra Midtre Gauldal er interessant med tanke på at kapittel 3.2 og 3.3 viser at bygg og anlegg er en sterk næring i Midtre Gauldal med et relativt sett høyt antall arbeidsplasser. Til tross for at dette er en stor næring i kommunen så har man altså arbeidskraft og kompetanse i reserve knyttet til næringen.

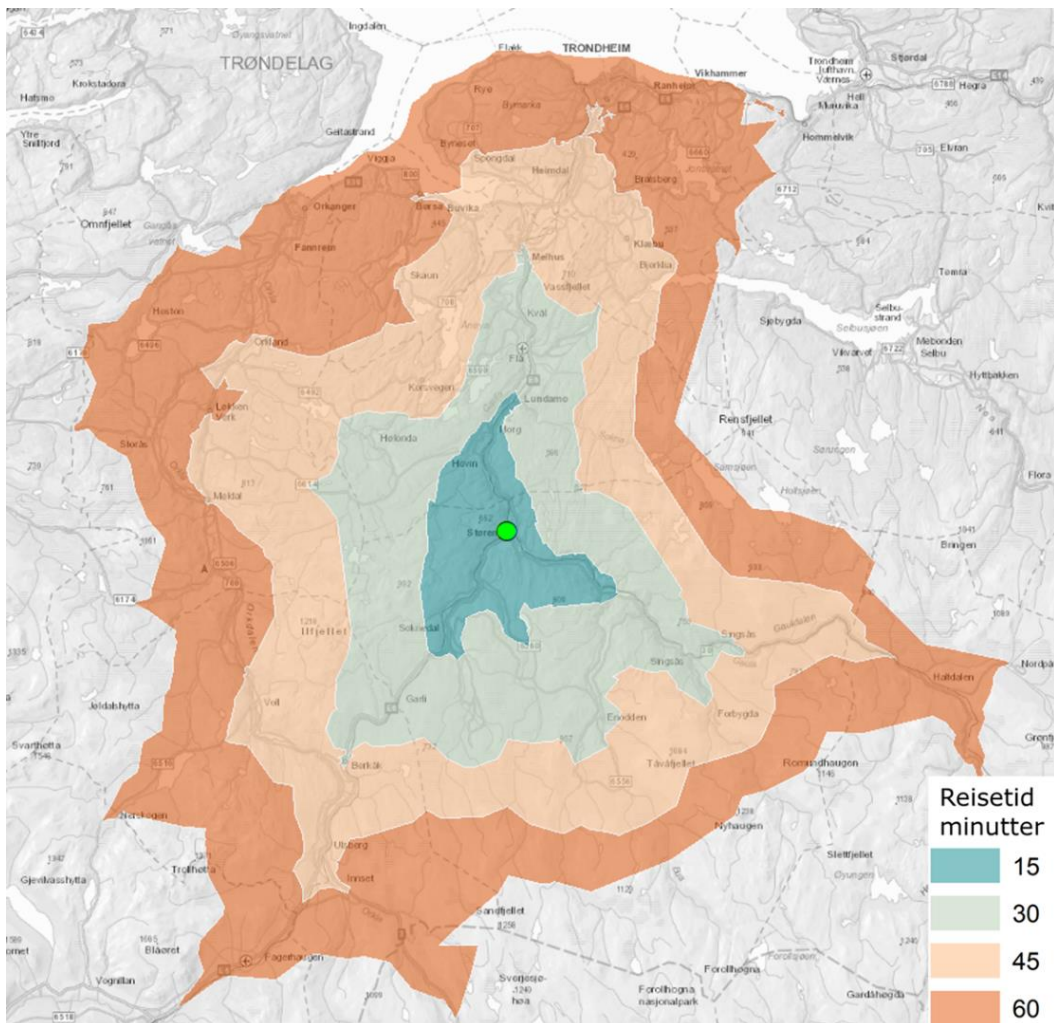
Størst nettoinnpendling til Midtre Gauldal finner man knyttet til Trelast og trevareindustri (83 sysselsatte) og næringsmiddelindustri (43 sysselsatte). Igjen er dette næringer som kapittel 3.2 og 3.3 viste var sterke i Midtre Gauldal, men her er det nødvendig å trekke til seg arbeidskraft utenfra kommunen. Det skal bemerkes at en stor del av bedriftene innenfor disse næringene ligger på Støren som er svært nær kommunegrensen til Melhus.

5. Kommunikasjon og infrastruktur

God infrastruktur som muliggjør reise og kommunikasjon er en forutsetning for positiv utvikling for næringslivet i en kommune. Dette gjelder både i forhold til transport av varer og tjenester, men også i forhold til tilgjengeligheten av arbeidskraft. Gode kommunikasjonsmuligheter åpner også opp et større arbeidsmarked for kommunens innbyggere, som gjør at innbyggerne har flere jobbmuligheter og ikke trenger å bety flytting når en lokal bedrift blir nedlagt.

5.1 Reisetidsanalyse

Reiseavstander sier noe om mulighetene for kommunens innbyggere å reise til andre kommuner for jobb, handel eller kulturaktiviteter. Det sier også noe befolkningsmengden som er tilgjengelig som potensiell arbeidskraft for bedrifter i kommunen og om det potensielle kundegrunnlaget som det vil være mulig for bedrifter i kommunen å tilby varer og tjenester til.

Reisetidsanalysen har tatt utgangspunkt at man kjører i skiltet hastighet med bil under optimale

kjøreforhold, uten noen annen trafikk på veien og grønt lys i alle lyskryss. Det er lagt til en generell 10 % forsinkelse i forhold til skiltet hastighet. Datasettet ELVEG-2019 er brukt i beregningene., det vil si at effektene av noen av de siste veiutbedringene ikke blir fullt ut fanget opp av analysen. Analysen er kjørt på er kjøretid opp til 60 minutters kjøretid fra Midtre Gauldal rådhus. Det er deretter benyttet

Reisetidsanalyse Midtre Gauldal				
	Befolkning 2019	Sysselsatte etter arbeidssted 4. kvartal 2019	Sysselsatte etter bosted 4. kvartal 2019	Netto pendling
15 minutter	5 965	3 000	3 089	-89
30 minutter	13 954	6 622	7 091	-469
45 minutter	87 865	43 759	42 688	1 071
60 minutter	258 438	139 480	127 286	12 194

Tabell 17 : Reisetidsanalyse Midtre Gauldal

rutenettdata for å gjøre en opptelling av antall bosatte personer og sysselsatte innen de ulike reiseavstandene fra Midtre Gauldal.

Reisetidsanalysen viser man ikke må reise så langt fra Midtre Gauldal for å finne en større konsentrasjon av befolkning og arbeidsplasser. I nasjonal sammenheng foregår de aller fleste daglige pendlerreiser innenfor 45 minutter. Når man ser på befolkning og sysselsatte innenfor ulike reiseavstander fra Midtre Gauldal så finner man at det innenfor 45 minutter er ca. 143 750 arbeidsplasser og ca. 87 900 bosatte, mens det innenfor en times reiseavstand er ca. 258 400 personer og det var 139 500 arbeidsplasser. De høye tallene skyldes at man når inn til Trondheim på under 45 minutter og art store deler av Trondheim ligger innenfor en rekkevidde på litt over 45 minutter fra Midtre Gauldal.

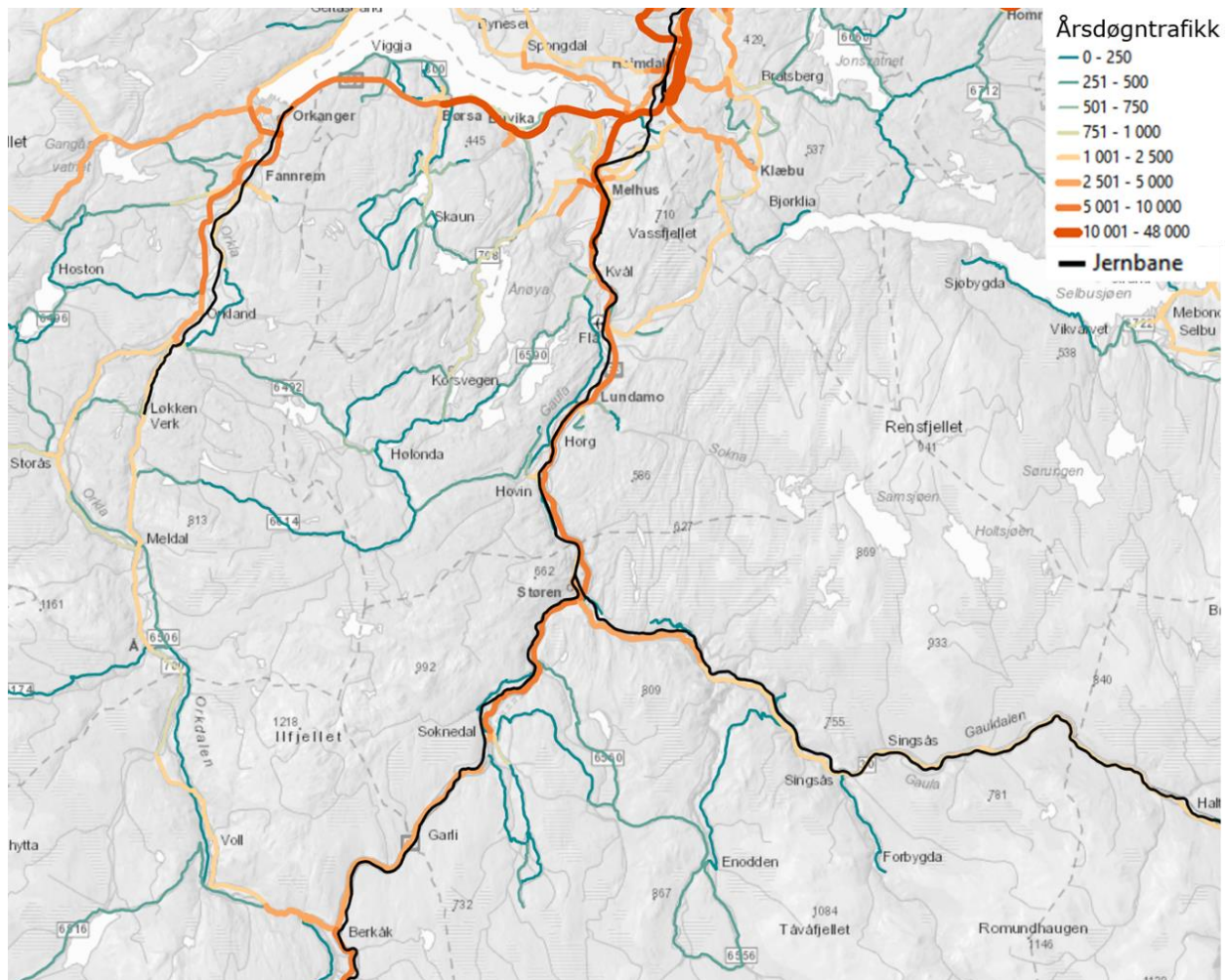
Det er altså et stort potensielt arbeidsmarked når man ser på en reiseavstand på mellom 45-60 minutter. Dette gir muligheter for pendling for befolkningen i Midte Gauldal gitt at man har ett tilbudsoverskudd av arbeidskraft i kommunen. Det gjør det også mulig for bedrifter i kommunen å trekke på et større regionalt arbeidsmarked for å dekke sine behov for kompetent arbeidskraft.

Reisetidsberegningene er gjort med utgangspunkt i Midtre Gauldal rådhus. Bosettingen i Midtre Gauldal er relativt spredt, og for dem som bor i Soknedal er for eksempel reisetiden 13 minutter lengre. Fra Budal er det 31 minutter til Støren og fra Rognes 10 minutter.

5.2 Veier og fysisk infrastruktur

Midtre Gauldal er et kommunikasjonsknutepunkt for vei og jernbane i sørlig del av Trøndelag. Støren stasjon ble åpnet i 1864 sammen med Trøndelags første jernbane – Størenbanen – mellom Trondheim og Støren. På Støren stasjon møtes i dag Dovrebanen og Rørosbanen. E6 som er hovedveien fra Trondheim til Oslo går gjennom Midtre Gauldal. E6 og FV 30 (tidligere riksvei 3) møtes også på Støren.

Det at man i kapittel 3.2 og 3.3. fant at Midtre Gauldal hadde en forholdvis stor andel sysselsatte knyttet til transport og lagring henger tett sammen med kommunens funksjon som kommunikasjonsknutepunkt.

Kart 10: Veier, ÅDT og jernbane. Kilde: NVDB

Det er forholdsvis mye trafikk på veiene gjennom Midtre Gauldal og det er en stor andel tungtrafikk. På E6 rett nord for Støren (EV6 K S69D1 m838-4581) hadde man i 2019 en ÅDT (årsdøgntrafikk) på 7 610, med 22 % lange kjøretøyer. På E6 rett sør for Støren (EV6 K S68D1 m5755-7256) var det i 2019 en ÅDT på 5 830, med 28 % lange kjøretøyer. På fylkesvei 30 sør for Støren i retning Holtålen og Røros (FV30 K S1D1 m320-7722) så var det i en ÅDT på 2 200, med 12 % lange kjøretøyer.

Det pågår betydelige utbyggingsprosjekt i regi av Nye Veier som påvirker reisetid, komfort og sikkerhet for reiser til og fra Midtre Gauldal. I tillegg har Statens vegvesen i oktober 2020 åpnet den nye strekningen E6 Soknedal Vindalsheiene-Korporalsbrua. Hele strekningen Ulsberg-Melhus bygges med en standard som hovedsakelig er 4-felts motorveg med 110 km/t. Dette vil gi betydelig redusert reisetid, økt trafikksikkerhet og framkommelighet.

Kart 11: E6 Ulsberg- Melhus sentrum. Utbyggingsprosjekter. Kilde: Nye veier.

Utbyggingsrekkefølgen for de øvrige parsellene i området er:

1. E6 Kvål-Melshus sentrum med byggestart i 2020 og ferdigstillelse i 2022.
2. E6 Ulsberg – Vindåsliene med byggestart i 2021 og etter planen at hele strekningen skal åpnes i 2023.
3. E6 Gyllan-Kvål med planlagt byggestart 2022, og at hele strekningen kan da være i bruk i 2026
4. E6 Korporalsbrua – Gyllan med mulig byggestart i 2023, og at hele strekningen kan da åpnes i 2027.

I Støren møtes Dovrebanen og Rørosbanen, og det er regiontog på begge baner som utgjør togtilbudet fra Støren stasjon. Det er til sammen 7 avganger i per hverdag i begge retninger Støren-Trondheim.

Lokaltogtilbudet Trønderbanene betjener i dagens rute ikke Støren, men Jernbanedirektoratet jobber med å utvikle dette tilbudet slik at det blir én avgang hver time Støren-Steinkjer og én avgang per time Melhus-Steinkjer, som til sammen gir halvtimesfrekvens Melhus-Steinkjer.

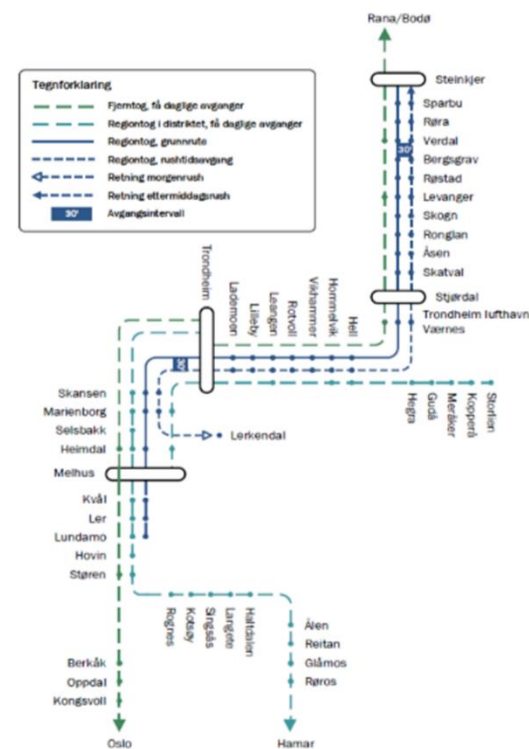
Halvtimesfrekvens på Trønderbanen inngår både i byvekstavtalen for Trondheimsområdet og inneværende Nasjonal transportplan (2018–2029), men tidspunkt for realisering er usikkert.

Dagens tilbud

- Timesavgang Lundamo/Melhus–Steinkjer
- Ekstra avgang Lerkendal–Steinkjer i rushretning morgen og ettermiddag

Tilbud i 202X

- Halvtimesavgang (Støren)–Melhus–Steinkjer
- Avgang hver time fra Støren

Figur 17: Rutekart for jernbane. Kilde: Jernbanedirektoratet.

5.3 Digital infrastruktur

Selv om de tradisjonelle kommunikasjonsinfrastrukturene, slik som veier, havner og jernbane fremdeles er viktig, så har den digitale infrastrukturen blitt stadig viktigere og er i dag en forutsetning for at det skal være mulig å drive en rekke former for næringsvirksomhet.

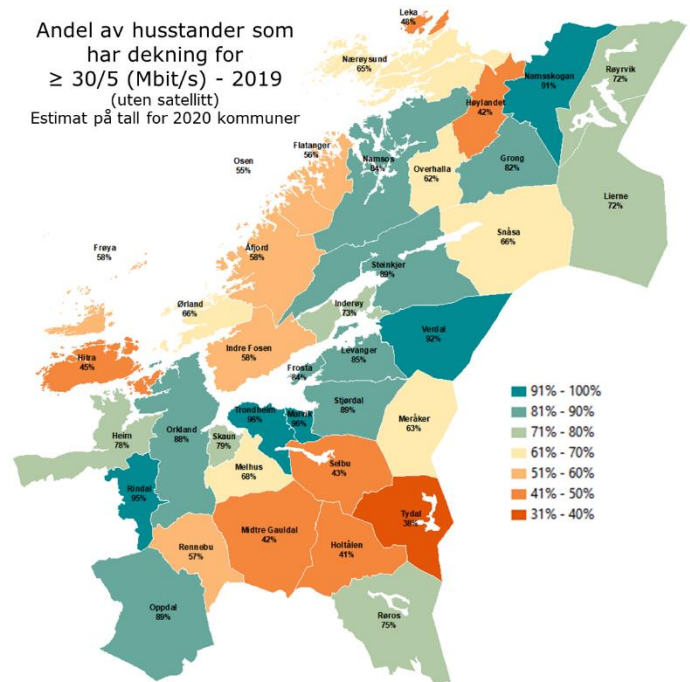
Ifølge bredbåndsundersøkelsen til nasjonal kommunikasjonsmyndighet hadde 42 % av husstandene i Midtre Gauldal dekning for bredbånd på 30/5 Mbit/s i 2019. Opp fra 39% i 2018 og 31 % i 2017. Selv om Midtre Gauldal har hatt en tydelig forbedring i bredbåndsdekningen de siste årene så ligger kommunen fremdeles betydelig under fylkessnittet for bredbåndsdekningen, som i 2019 var på 86 % av husstandene.

Ser man dekningsgraden for bredbånd i Midtre Gauldal fordelt på ulike hastigheter, så ser man at det er omtrentlig fulldekning for 10/0,8 Mbit/s, mens at dekningen faller til 45 % for 25/5 Mbit/s og til 42 % for 30/5 Mbit/s. 36 % av husstandene har dekning for 50/10 Mbit/s, mens 38 % av husstandene som har dekning for 100/10 og 100/100 Mbit/s.

Det er noe usikkerhet knyttet til tallene i bredbåndsundersøkelsen – spesielt i forhold til om den fanger opp alle mindre utbyggingsprosjekter og at det har blitt ferdigstilt utbyggingsprosjekter av fiber til husstander i Midtre Gauldal siden dekningsundersøkelsen, noe som gjør at dekningsgraden i kommunen kan være noe bedre enn det som forekommer av tallene.

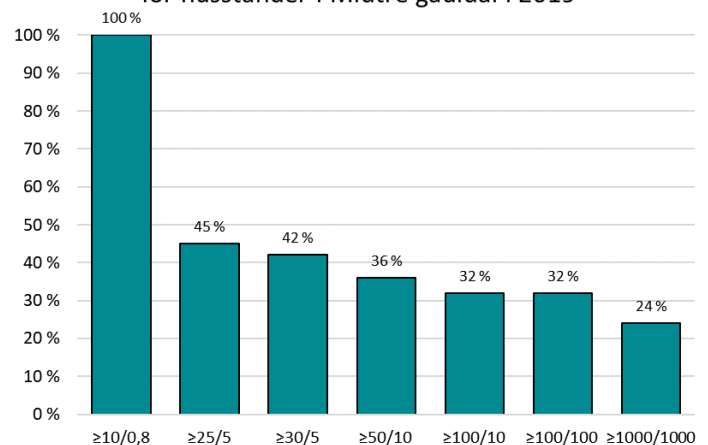
Manglende bredbåndsdekning kan fungere som en barriere både for næringsutvikling og for bosetning i kommunen.

Andel av husstander som har dekning for $\geq 30/5$ (Mbit/s) - 2019
(uten satellitt)
Estimat på tall for 2020 kommuner

Kart 12: Andel av husstander som har dekning for 30/5 Mbit/s i 2019. Kilde: Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

Dekningsgrad for ulike bredbåndshastigheter for husstander i Midtre Gauldal i 2019

Figur 18: Dekningsgrad bredbånd i Midtre Gauldal i 2019, fordelt på hastighet. Kilde: Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

5.4 Sentralitet

Begrepet «sentralitet» beskriver avstand og hvor lett eller vanskelig tilgang tjenester man behøver i hverdagen er. Dette kan være arbeidsplasser, skole, helsetjenester, butikker, kulturtilbud, naboer mv.

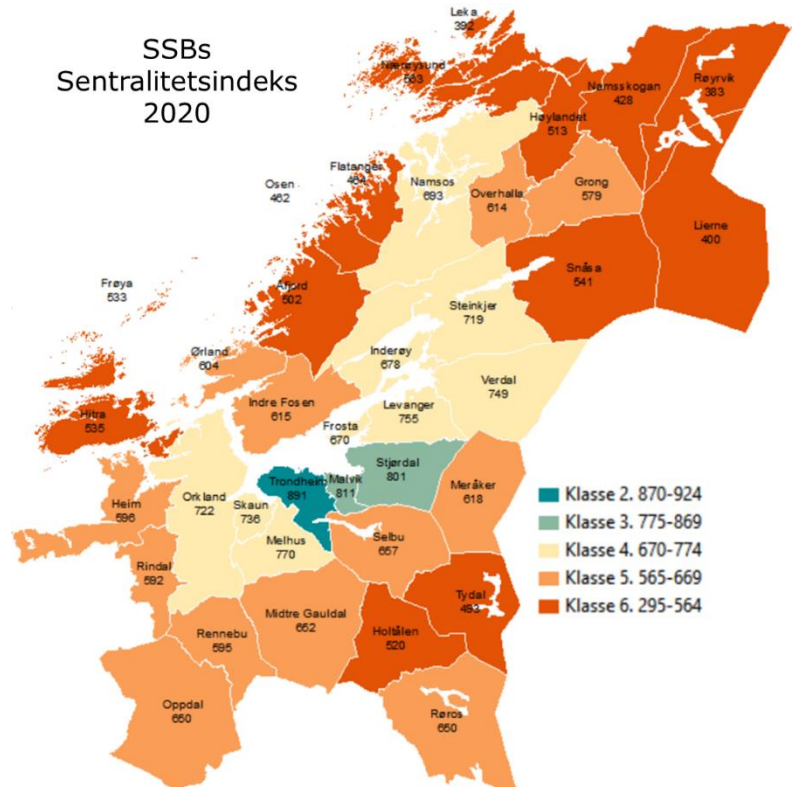
Sentralitetsindeksen til SSB er et forsøk på å måle sentralitet. Indeksen gir hver kommune en indeksverdi, som gir et mål for kommunens sentralitet. Indeksen bygges «nedenfra», med de ca. 13.500 grunnkretsene som byggesteiner. Indeksen blir satt sammen av hvor mange arbeidsplasser de som bor i hver enkelt grunnkrets kan nå med bil i løpet av 90 minutter og hvor mange servicefunksjoner de som bor i hver enkelt grunnkrets kan nå med bil i løpet av 90 minutter. Antallet blir vektet, slik at en arbeidsplass eller servicefunksjon som ligger nært bostedet teller mer enn en de som ligger lenger unna. Deretter blir gjennomsnittet kalkulert for hver kommune ut fra folketallet i kommunens grunnkretser.

Midtre Gauldal har en indeksverdi på sentralitetsindeksen på 652 og ligger dermed i sentralitetsklasse 5. Det er seks sentralitetsklasser der 1 er den mest sentrale og 6 er den minst sentrale. Trondheim som er den mest sentrale kommunen i Trøndelag, ligger i klasse 2. Med en indeksverdi på 652 så ligger Midtre Gauldal i øvre del av sentralitetsklasse 5 som går fra 565 til 669.

Hvis man i stedet ser på rangeringen av kommunene etter sentralitetsindeksen så finner man at Midtre Gauldal er rangert som nr. 158 av landets 356 kommuner.

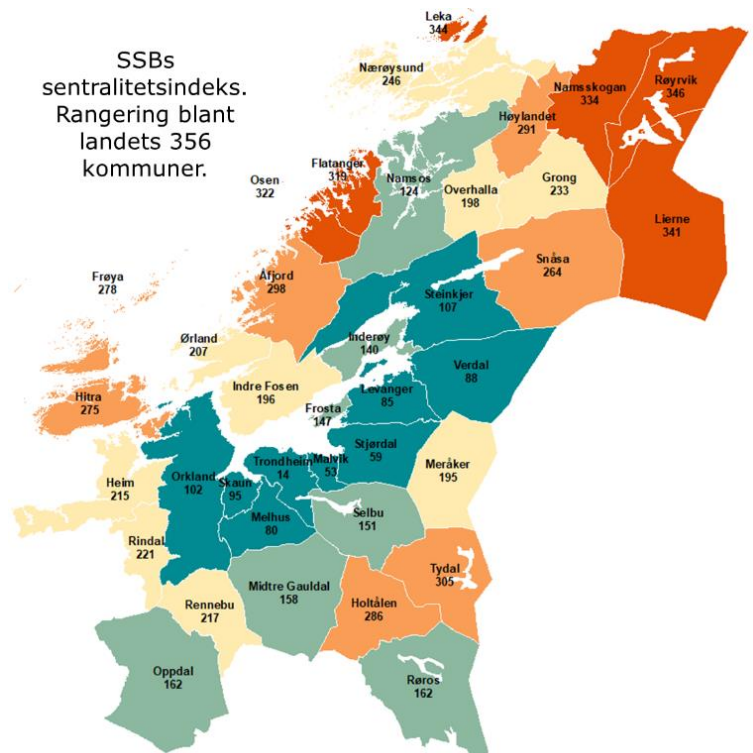
Sentralitetsindeksen viser at Midtre Gauldal ligger i en mellomposisjon mellom senter og periferi i Trøndelag. Midtre Gauldal er en distriktskommune med klare distriktsutfordringer, men har samtidig en knutepunktsfunksjon i sin region. Kommunen ligger forholdsvis nært Trondheim, men er i «ytre ring» av pendler-/forstadsområdet til Trondheim.

SSBs
Sentralitetsindeks
2020

Kart 13: SSBs sentralitetsindeks

SSBs
sentralitetsindeks.
Rangering blant
landets 356
kommuner.

Kart 14: SSBs sentralitetsindeks. Rangering blant landets 356 kommuner.

6. Sosioøkonomiske indikatorer

Det finnes en rekke sosioøkonomiske indikatorer som kan fortelle oss om befolkningens sammensetning og økonomiske ressurser for dermed å si noe om kommunens evne til å omstille seg og håndtere eventuelle negative hendelser slik som en større bedriftsnedleggelse. De indikatorene det er valgt å se på her er befolkningens utdanningsnivå, som sier noe om kompetansenivået i kommunen. Videre er det sett på andel av befolkningen i relativ fattigdom, arbeidsledighet og andel uføretrygdene. I sum sier dette noe om potensielle sosiale utfordringer som kommunen står ovenfor.

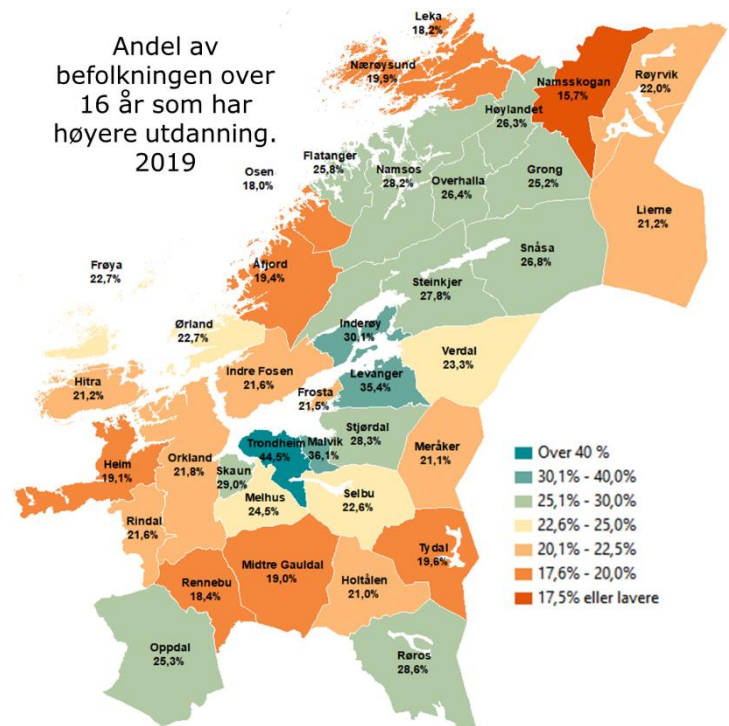
6.1 Befolkningens utdanningsnivå og kompetanse

Et høyt kompetansenivå i befolkningen vil gjøre en kommune bedre i stand til å omstille seg og skape nye næringer. Kompetanse er vanskelig å måle og vi har ikke noe godt registerbasert datagrunnlag på befolkningenes kompetansenivå – det nærmeste vi har er data på utdanningsnivået til befolkningen over 16 år. Denne statistikken forteller oss hvor stor andel av befolkningen som har fullført ulike nivåer av formell utdanning. Høy andel av arbeidsstyrken med formell utdanning kan være et tegn på en arbeidsstyrke som er enklere å omstille til nye næringer.

19,0 % av befolkningen over 16 i Midtre Gauldal hadde universitets- eller høyskoleutdanning i 2019. Dette er betydelig under snittet for Trøndelag som ligger på 34,0 %, men også lavere enn snittet for kommunene i Trøndelag Sør som lå på 23,9 % i 2019 og snittet for kommunen i innlandet i Trøndelag som lå på 23,4 % i 2019. Av de 19,0 % av befolkningen i Midtre Gauldal som hadde høyere utdanning så var det kun 3,3 % som hadde lengre høyere utdanning (4+ år), mens de resterende 15,6 % hadde universitets- og høyskoleutdanning på 1-4 år.

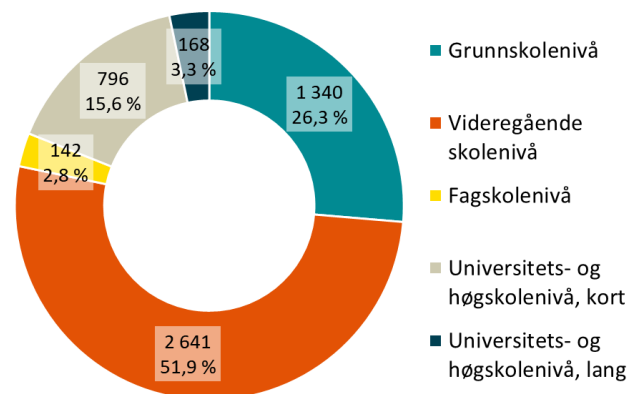
51,5 % av befolkningen i Midtre Gauldal hadde videregående utdanning, mens ytterligere 2,8 % hadde fagskoleutdanning. De resterende 26,3 % av befolkningen hadde grunnskole som høyeste utdanningsnivå.

Nærings sammensetningen i Midtre Gauldal med mye primærnæring, industri og bygg og anleggsvirksomhet (se kapittel 3.2 og 3.3.), er mye av

Kart 15: Andel av befolkningen over 16 år som har høyere utdanning i 2019; Kilde: SSB

Befolkningen i Midtre Gauldal, 16 år og eldre i 2019 etter høyeste oppnådde utdanningsnivå

Figur 19: Befolkningen i Midtre Gauldal, 16 år og eldre i 2019, etter høyeste oppnådde utdanningsnivå. Kilde: SSB

forklaringen på at man har en relativt lav andel med høyere utdanning, samtidig som man har en høy andel med Videregående og Fagskole som høyeste utdanningsnivå.

Utdanningsnivået er ikke noe fullgodt mål på den kompetansen som befolkningen i Midtre Gauldal besitter, selv om en høy andel av befolkningen med lav utdanning gir en indikasjon på at det kan være vanskelig for næringslivet i kommunen å omstille seg. Dette gjelder spesielt med tanke på at man har en utvikling der mange av de tradisjonelle industri- og produksjonsyrkene blir utsatt for press knyttet til automatisasjon, mens f.eks. varehandelen står overfor et sterkt press fra digitale aktører. Samtidig så øker kravene til formell kompetanse og mange av næringen med størst vekst både nasjonalt og i Trøndelag er kompetansenæringer som etterspør sysselsatte med høyere utdanning. Mange av disse næringene er sentrert i byer og tettsteder, og distriktskommunene tar i liten grad del i veksten i disse næringene.

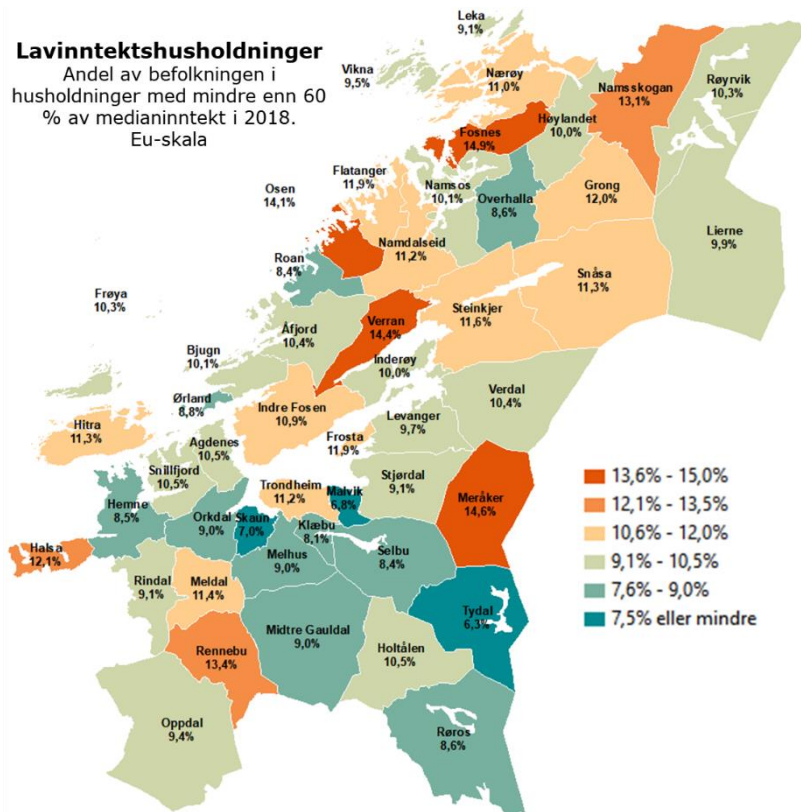
6.2 Relativ fattigdom og sosial ulikhet

En av de potensielle konsekvensene av en langsiktig negativ trend i sysselsetting er at deler av befolkningen kan falle permanent ut av arbeidsmarkedet. Konsekvensene av dette vil kunne være en økning i antall husholdninger som har en så lav inntekt at de faller inn under det som betegnes som relativ fattigdom.

Absolutt fattigdom, slik som definert internasjonalt, er noe som nesten ikke forekommer i Norge. Derfor brukes heller begrepet relativ fattigdom. Relativ fattigdom måles som regel ved å se på andelen av befolkningen som bor i husholdninger som har en husholdningsinntekt på under 60 % av medianinntekt. Ved å se på nivået av relativ fattigdom i dag vil man kunne få en indikasjon på hvor sårbar Midtre Gauldal er i forhold til økt fattigdomsproblematikk som følge av potensielt økt ledighet når Norsk Kylling flytter sin virksomhet ut av kommunen.

I 2018 var andelen med lavinntektshusholdninger i Midtre Gauldal på 9,0 %, mot et snitt for Trøndelag på 10,4 % og 11,2 % for landet. I motsetning til trenden både nasjonalt og for Trøndelag så har andelen lavinntektshusholdninger falt i Midtre Gauldal de siste 10 årene. I 2009 lå andelen på 12,1 %. Også på andelen barn i lavinntektshusholdninger så ligger Midtre Gauldal noe under snittet for Trøndelag (10,7 %) og landet (12,8 %).

Husholdningene i Midtre Gauldal har betydelig mindre gjeld enn gjennomsnittshusholdningen i Norge. Kun 12 % av

Kart 16: Lavinntektshusholdninger 2018. Kilde: SSB

Indikatorer på husholdningenes økonomi - 2018		
	Midtre Gauldal	Norge
Befolkning i lavinntektshusholdninger EU-skala 60 prosent	9,0 %	11,2 %
Barn i Lavinntektshusholdninger EU-skala 60 prosent 2018	8,2 %	12,8 %
Husholdningsinntekt (median)	kr 640 000	kr 666 000
0 gjeld eller gjeld som er mindre eller lik samla inntekt	22 %	14 %
Gjeld større enn 3 ganger samla inntekt	12 %	20 %

Tabell 18 : Indikatorer på husholdningenes økonomi i 2018. Kilde: SSB

husholdningene i kommunen har gjeld som er større enn 3 ganger samlet inntekt, mens 22 % av husholdningen i kommunen ingen gjeld eller gjeld som er lavere enn samlet inntekt. Dette må ses i sammenheng med boligprisene i kommunen. Median husholdningsinntekt i Midtre Gauldal lå i 2018 på 640 000 kr, noe som ikke er veldig mye lavere enn det nasjonale snittet på 666 000 kr- spesielt med tanke på at det nasjonale snittet i stor grad påvirkes av Oslo.

Man finner dermed få tegn til at en utstrakt fattigdomsproblematikk blant husholdningene i Midtre Gauldal som vil gjøre kommunen ekstra sårbar ved utflytting av en hjørnesteinsbedrift fra kommunen.

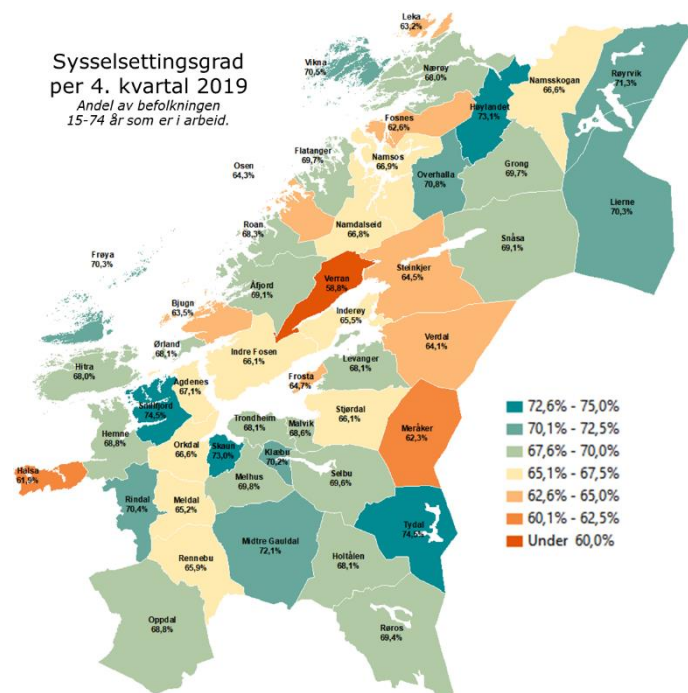
6.3 Arbeidsledighet, uføretrygd, sysselsetningsgrad og deltid

Arbeidsledighetsprosenten er et mål på de som står uten arbeid og som aktivt søker arbeid, dette forteller noe av bildet, men ikke alt. Dette gjelder spesielt i forhold til de som står utenfor arbeidslivet og ikke lenger aktivt søker jobb. Derfor er det fornuftig å se arbeidsledighetsprosent i sammenheng med andre indikatorer slik som uføretrygden og sysselsetningsgraden.

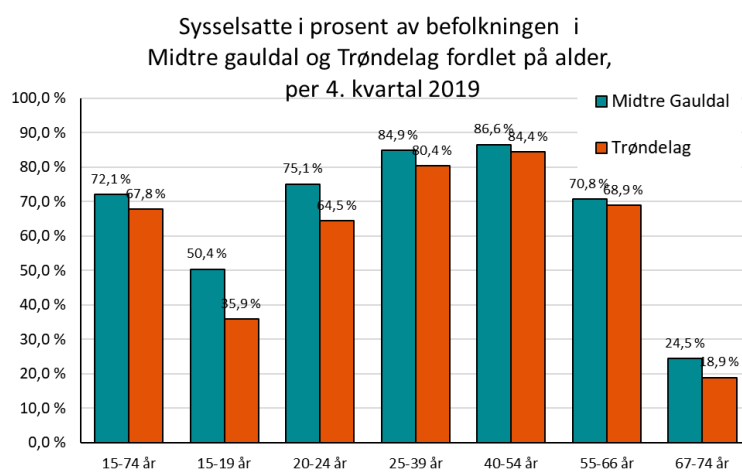
Arbeidsledigheten i Midtre Gauldal økte dramatisk i mars 2020 i likhet med resten av Trøndelag og resten av landet, men har falt tilbake mot mer normale nivået utover 2020. Per 2. oktober 2020 så var arbeidsledigheten i Midtre Gauldal på 1,7 %, mot et snitt for Trøndelag på 2,8 % og et snitt for landet på 3,7 %. I tillegg var 1,5 % av arbeidsstyrken i Midtre Gauldal registrert delvis ledige, mot et landsnitt på 2,8 % og et snitt for Trøndelag på 2,4 %. Midtre Gauldal har dermed en lavere arbeidsledighet enn både lands- og fylkessnittet.

17,1 % av mannlige lønnstakere og 48,5 % av kvinnelige lønnstakere i Midtre Gauldal jobbet deltid per 4. kvartal 2019. Til sammenligning så var det 19,6 % av mannlige og 43,7 % kvinnelige lønnstakere i Trøndelag i per 4. kvartal 2019 som arbeider deltid. Sittet i Trøndelag er i stor grad påvirket av Trondheim som spesielt har en lavere andel kvinner som jobber deltid enn de fleste distriktskommunene.

Når man ser på andel av befolkningen mellom 15-74 år som er sysselsatt så finner man at Midtre Gauldal ligger på 72,1 % per 4. kvartal 2019 noe

Kart 17: Sysselsetningsgrad per 4.kvartal 2019. Kilde: SSB

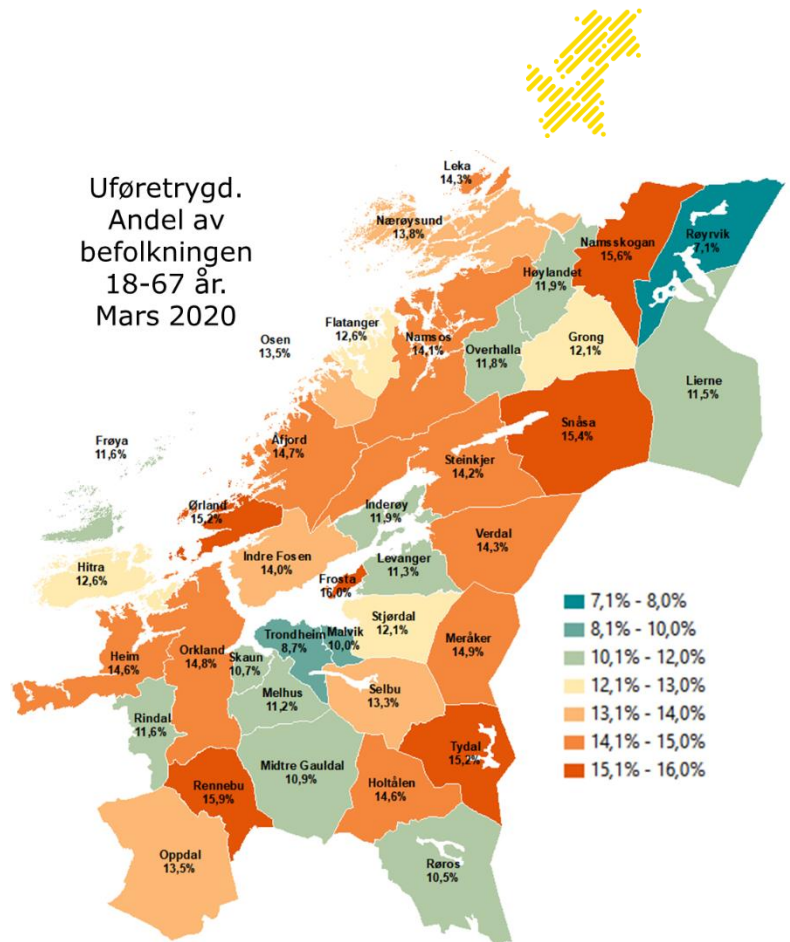
Figur 20: Sysselsetningsgrad fordelt på alder. Midtre Gauldal og Trøndelag per 4.kvartal 2019. Kilde: SSB

som er over snittet for fylket som er på 67,8 % og snittet for landet som er på 67,1 %.

Når man ser på aldersfordelte tall for sysselsetningsgrad så finner man at Midtre Gauldal har en høyere sysselsetningsgrad enn fylkessnittet for alle aldersgrupper, og spesielt har man en høyere sysselsetningsgrad blant de yngste aldersgruppene.

10,9 % av befolkningen i Midtre Gauldal i alderen 18-67 år var uføre per mars 2020. Noe som er på samme nivå som fylkessnittet på 11,0 %. Midtre Gauldal ligger imidlertid lavere enn mange andre distriktskommuner og nivå uføre er på ingen måte spesielt høyt.

Kart 18: Andel Uføre i befolkningen 18-67 år per mars 2020. Kilde: NAV

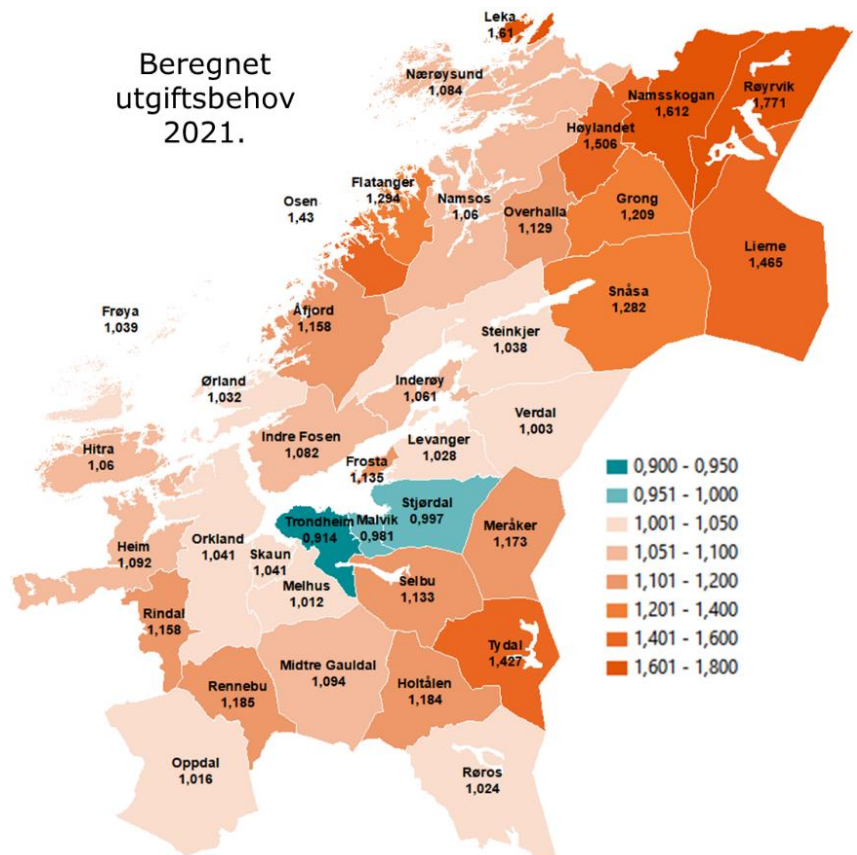
7.0 Kommuneøkonomi

Kommuneøkonomien har betydning for handlingsrommet som kommunen har for iverksetting av tiltak for å støtte opp under utviklingstiltak. Utviklingen i kommuneøkonomien henger i stor grad sammen med utviklingen i befolkningen og næringslivet i en kommune.

Langsiktig negativ utvikling i befolkning og sysselsetting vil ha konsekvenser for kommuneøkonomien i form av lavere skatteinntang.

Midtre Gauldal var på ROBEK-lista (Register om betinget godkjenning og kontroll) i perioden 03.03.2004 til 25.08.2006

I kommunenes inntektssystem er det gjort beregninger på variasjoner i kommunenes utgiftsbehov for å gi velferdstjenester til sine innbyggere. Det beregnes en indeksverdi for hver enkelt kommune ut fra hvor dyr kommunen er å drive i forhold til landsgjennomsnittet (indeks=1). Kommunene med indeks over 1 er dyrere å drive en landsgjennomsnittet og kommunene med indeks under 1 er rimeligere å drive. I beregningene legges det til grunn variasjoner i kommunenes demografi, geografi og levekår. Ut ifra disse beregningene så finner man at Midtre Gauldal som kommune er ca. 9 % dyrere å drive per innbygger enn landsgjennomsnittet. Som vist i kart 19 så er ikke det beregnede utgiftsbehovet i Midtre Gauldal ikke nevneverdig høyere enn andre sammenlignbare kommuner.

Kart 19: Beregnet utgiftsbehov 2021. Kilde: KMD

7.1 Nøkkeltall

Når man ser på utvalgte nøkkeltall fra kommuneregnskapet så finner man et positivt nettodriftsresultat i 2019 på 0,1 % av bruttodriftsinntekter i 2019. I forhold til nettodriftsresultat er anbefalingen, for at kommunene skal ha god handlefrihet og for at kommunenes samlede formue (real- og finansformue) ikke skal reduseres, at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på bruttonivå over tid bør ligge på minimum 1,75 %. (Ned fra 3,0 % i perioden 2009-2013 på grunn av endringer i føringen av mva-kompensasjon). I perioden 2015-2019 så har nettodriftsresultat i Midtre Gauldal svingt fra -1,4 % av bruttodriftsinntekter til 5,3 % av bruttodriftsinntekter¹.

Utvalgte nøkkeltall for kommuneregnskapet Midtre Gauldal 2015-2019						
	2015	2016	2017	2018	2019	Landet uten Oslo 2019
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	2,2	-1,4	5,3	2,7	0,1	1,5
Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	0,8	0	2,7	2,5	0,6	1,1
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	8,3	7,1	6,8	17,7	17,6	20,6
Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	46,1	66,7	52,7	52,8	54,2	48
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	88,9	94,2	89,8	97,5	100,8	111
Frie inntekter per innbygger (kr)	52 675	55 030	57 268	57 809	59 487	57 316
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	2,6	1,1	5,3	6,8	5,5	12
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	15,4	7,8	12,9	13,3	9,4	16,2
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	61,9	-61,9	18,5	43,2	19,5	33,8

Tabell 19: Utvalgte nøkkeltall fra kommuneregnskapet. Kilde: SSB/KOSTRA

Midtre Gauldal hadde i 2019 langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser på 100,8 % av kommunens bruttodriftsutgifter. Den langsiktige gjelden i Midtre Gauldal har økt noe de siste årene, men ligger fremdeles under landsnittet på 111 %. Hvor mye den enkelte kommune tåler å ta opp av lån er avhengig av inntektsnivå, sammensetningen av lånegjelden og viktigheten av nye investeringer for å kunne yte gode og effektive tjenester. Lånefinansiering av investeringer vil ha konsekvenser for løpende drift. Samtidig belaster ikke alle låneopptak kommunens økonomi like mye. Det er også ulike ordninger med rentekompensasjon på visse typer investeringer og kommunen kan ta opp lån til videre utlån. Det er derfor viktig å ikke bare se på den totale gjelden, men også på hvor stor renteeksponeringen er.

Netto renteeksponering målt i forhold til driftsinntektene viser hvor mye av kommunens renteeksponerte gjeld som er igjen etter at rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra. Variabelen viser således hvor sårbar kommunen er for endringer i renta. I 2019 lå netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter på 54,2 % i Midtre Gauldal mot et snitt på 51,3 % for kommunene i Trøndelag og 48,0 for landet.

¹ I sitt utfordringsdokument for økonomiperioden 2020-2023 skriver kommunen at det er rapportert inn feil tall til KOSTRA for 2018 og at det korrekte tallet skal være 1,8 % og ikke 2,7 %.

For å kunne håndtere uforutsette hendelser, er det viktig at den enkelte kommune har en viss reserve i form av fri egenkapital (differansen mellom disposisjonsfond og regnskapsmessig merforbruk). Jo større reserve, jo større økonomisk handlingsrom. Disse midlene må imidlertid skaffes tilveie fra de løpende inntektene og vil alltid være i konkurranse med løpende driftsutgifter. Anbefalingen er at den frie egenkapitalen bør som et minimum utgjøre mellom 5 og 10 % av brutto driftsinntekter. Midtre Gauldal lå i 2019 på 5,5 %. Gjennomsnittet for Trøndelag var 11,2 % mens gjennomsnittet for landet var 12,0 %.

KOSTRA nøkkeltallene tegner et bilde av en kommune med litt høy renteeksponering, litt lav fri egenkapital og et driftsresultat som ligger på et nivå som ikke gir kommunen veldig stort handlingsrom økonomisk.

Ut fra det man kan lese fra kommunens økonomiplaner, utfordringsdokument og med bakgrunn i rapporter fra fylkesmannen så har kommunen tatt og fortsetter å ta en rekke grep for å sikre en ansvarlig økonomistyring og skape handlingsrom for kommunen.

7.2 Driftsregnskap

Midtre Gauldal hadde et nettodriftsresultat på 850 000 kr i 2019, dette er en nedgang på 10,7 millioner kr fra 2015. Denne endringen skyldes at kommunens utgifter til lønn, sosiale utgifter og kjøp av varer og tjenester har økt raskere enn veksten i inntektene og da spesielt rammetilskuddet.

KOSTRA driftsregnskap Midtre Gauldal. 2015-2019. Alle tall i hele 1000 kr, løpende priser							
	2015	2016	2017	2018	2019	Endring 2015-2019	
Rammetilskudd	208 987	213 473	220 407	222 722	228 427	19 440	9,3 %
Skatt på inntekt og formue	122 762	134 263	136 088	138 350	142 650	19 888	16,2 %
Overføringsinntekter med krav til motytelse i drift	74 627	76 804	92 341	75 396	84 935	10 308	13,8 %
Andre salgs- og leieinntekter	55 973	57 142	60 756	67 228	68 559	12 586	22,5 %
Brukerbetaling for kommunale tjenester	20 831	21 364	22 300	22 290	22 609	1 778	8,5 %
Andre statlige overføringer	19 833	21 567	22 269	23 157	22 227	2 394	12,1 %
Eiendomsskatt totalt	11 924	-648	18 425	18 036	15 133	3 209	26,9 %
Andre direkte og indirekte skatter	1 128	1 129	1 129	1 156	1 229	101	9,0 %
Andre overføringer	3 674	1 875	1 992	2 649	450	-3 224	-87,8 %
Sum driftsinntekter	519 739	526 969	575 707	570 984	586 219	66 480	12,8 %
Lønnsutgifter og oppgavepliktige godtgjørelser	269 091	290 560	297 902	303 850	320 977	51 886	19,3 %
Sosiale utgifter	72 676	76 733	79 869	80 223	84 179	11 503	15,8 %
Kjøp av varer og tjenester	110 980	137 196	140 959	130 515	142 776	31 796	28,7 %
Overføringsutgifter, avskrivninger og fordelte utgifter	56 333	42 551	46 652	57 908	59 872	3 539	6,3 %
Sum driftsutgifter	509 080	547 040	565 382	572 496	607 804	98 724	19,4 %
Brutto driftsresultat	4 132	-13 200	18 165	7 846	-11 894	-16 026	-387,9 %
Sum eksterne finansinntekter	10 201	8 377	12 632	10 761	13 654	3 453	33,8 %
Sum eksterne finansutgifter	31 364	33 005	32 152	36 019	36 076	4 712	15,0 %
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-21 163	-24 628	-19 520	-25 258	-22 422	-1 259	5,9 %
Motpost avskrivninger	28 622	30 285	31 868	32 947	35 166	6 544	22,9 %
Netto driftsresultat	11 591	-7 543	30 513	15 535	850	-10 741	-92,7 %

Tabell 20: KOSTRA driftsregnskap Midtre Gauldal. 2015-2019. Alle tall i hele 1000 kr, løpende priser. Kilde: SSB/KOSTRA

Midtre Gauldal hadde driftsinntekter på 586,2 millioner kr i 2019, en økning på 66,5 millioner kr eller 12,8 % siden 2015. Den største delen av dette er rammetilskuddet som var på 228,4 millioner kr i 2019. Rammetilskuddet har økt med 9,3 % siden 2015. Midtre Gauldal har forholdsvis lave skatteinntekter per innbygger, skatt på inntekt og formue inkludert naturressursskatt per innbygger ligger 69,8% av landsgjennomsnittet i 2019. I 2019 kom 29 % av driftsinntektene til Midtre Gauldal

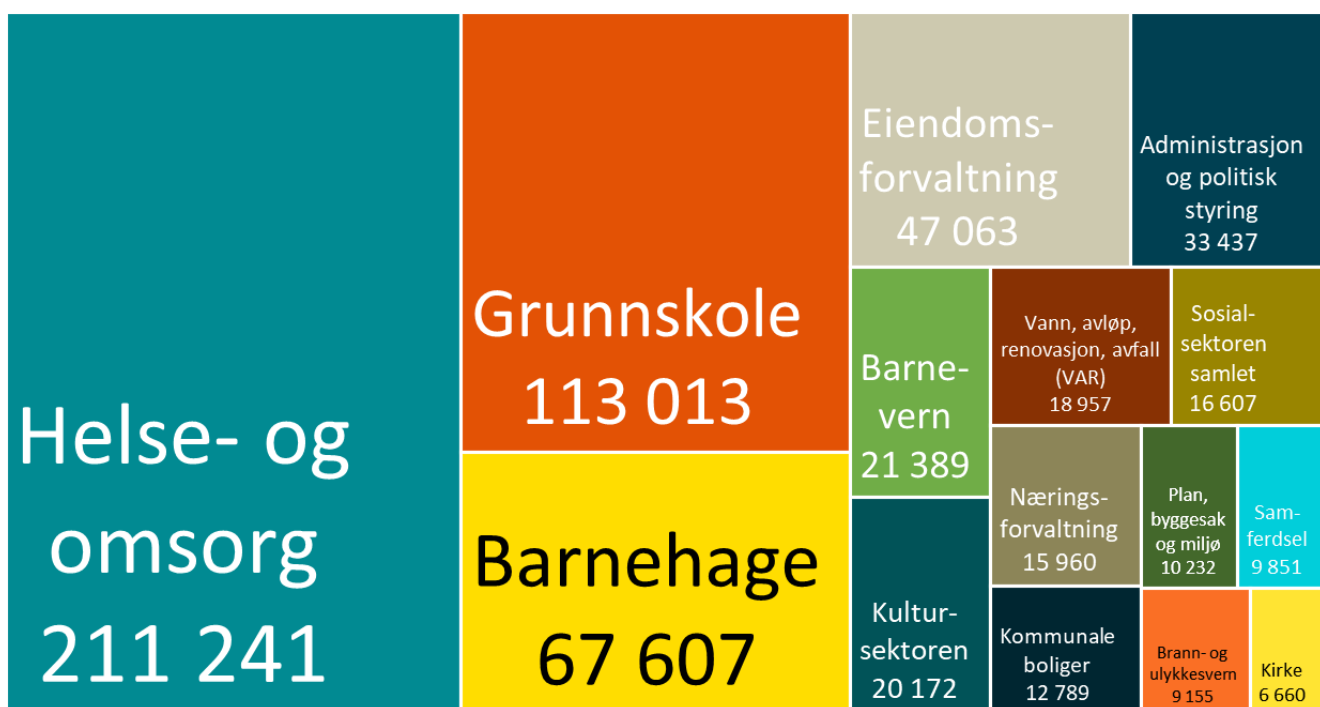

fra rammetilskuddet, noe som er en nedgang fra 40,2 % i 2015. Snittet for kommunene i Trøndelag var at 30,6 % av driftsinntektene kom fra rammetilskuddet.

Driftsutgiftene til kommunen var på 607,8 millioner kr i 2019 noe som var en økning på 19,4 % fra 2015. I 2019 var lønnsutgiftene på 321,0 millioner kr, noe som er en økning på 19,3 % siden 2015. Kommunens netto finansutgifter var på 22,4 millioner kr i 2019, dette er en nedgang på 5,9 % siden 2015.

Fordelt på tjenesteområder så er de største driftsutgiftene til Midtre Gauldal helse- og omsorg og grunnskole. Disse to tjenesteområdene står til sammen for 52,8 % av kommunens brutto driftsutgifter i 2019.

Brutto driftsutgifter per tjenesteområde. Midtre Gauldal 2019 (1 000 kr)

Figur 21: Brutto driftsutgifter per tjenesteområde i Midtre Gauldal i 2019. (1000 kr). Kilde: SSB/KOSTRA

7.3 Balanse

Midtre Gauldal kommune hadde en egenkapital på 459,5 millioner kr i 2019, noe som er en økning på 85,2 millioner kr eller 22,8 % siden 2015. I samme periode har den totale balansen til kommunen økt med 335,3 millioner kr til 1 901 millioner kr i 2019. Kommunen har dermed egenkapitalandel på 24,2 % i 2019, egenkapital andelen har økt fra 23,9 % i 2015. Økningen i balansen til Midtre Gauldal kommune skyldes i stor grad en økning i anleggsmidler på 264,6 millioner kr, forklart ved en økning i knyttet til både faste eiendommer, anlegg og pensjonsmidler. Kommunens omløpsmidler har også økt med 70,6 millioner kr i samme periode.

Gjelden til Midtre Gauldal kommune har økt fra 1 191 millioner kr i 2015 til 1 441 millioner kr i 2019, noe som er en økning på 250 millioner kr eller 21,1 %. Av 1 441 millionene i gjeld i 2018 så var 1 350 millioner kr langsiktig gjeld.

I 2019 hadde Midtre Gauldal et disposisjonsfond på 32,5 millioner kr. Fra 2015 til 2019 så økte disposisjonsfondet med 23,3 millioner kr, mer enn en tredobling. Kommunen har også 38 millioner kr på bundne driftsfond, 32,7 millioner kr på ubundne investeringsfond og 0,7 millioner på budne investeringsfond.

KOSTRA balanse Midtre Gauldal 2015-2019. Alle tall i hele 1000 kr, løpende priser.							
	2015	2016	2017	2018	2019	Endring 2015-2019	
Anleggsmidler	1 403 821	1 428 681	1 514 231	1 594 893	1 668 466	264 645	18,9 %
– Faste eiendommer og anlegg	750 293	758 064	805 899	840 086	867 765	117 472	15,7 %
– Pensjonsmidler	516 789	527 340	566 845	614 613	660 205	143 416	27,8 %
– Andre anleggsmidler	136 739	143 277	141 487	140 194	140 496	3 757	2,7 %
Omløpsmidler	161 948	171 546	168 913	208 519	232 588	70 640	43,6 %
Sum Eiendeler	1 565 769	1 600 227	1 683 144	1 803 412	1 901 054	335 285	21,4 %
Langsiktig gjeld	1 102 249	1 160 038	1 206 817	1 262 621	1 349 730	247 481	22,5 %
– Pensjonsforpliktelse	639 722	663 930	689 990	705 740	758 719	118 997	18,6 %
– Andre lån	462 527	496 108	516 827	556 881	591 011	128 484	27,8 %
Kortsiktig gjeld	89 150	104 224	101 180	76 341	91 749	2 599	2,9 %
Sum gjeld	1 191 399	1 264 262	1 307 997	1 338 962	1 441 479	250 080	21,0 %
Egenkapital	374 366	335 962	375 178	464 449	459 576	85 210	22,8 %
Gjeld og egenkapital	1 565 765	1 600 224	1 683 175	1 803 411	1 901 055	335 290	21,4 %
Disposisjonsfond	9 151	5 641	15 103	29 364	32 448	23 297	254,6 %
Bundne driftsfond	36 235	36 877	37 687	37 429	38 084	1 849	5,1 %
Ubundne investeringsfond	0	0	0	21 970	32 697	32 697	:
Bundne investeringsfond	1 592	874	892	841	694	-898	-56,4 %

Tabell 21: KOSTRA balanse Midtre Gauldal. 2015-2019. Alle tall i hele 1000 kr, løpende priser. Kilde: SSB/KOSTRA

8.0 Konsekvensberegning i Panda

I avsnitt 8.2 presenteres det prognosekjøring ved hjelp av PANDA (Plan og analyseverktøy for næring, demografi og arbeidsmarked) på konsekvensen av flyttingen av Norsk Kylling for sysselsetting og befolkning i Midtre Gauldal.

Mer utfyllende beskrivelse av PANDA modellen er tilgjengelig på :

<https://www.pandaanalyse.no/pandamodellen/>

Konsekvensanalysen gjøres ved først å beregne en referansebaner for sysselsetting- og befolkningsutvikling i årene 2020-2025. Deretter lages det ulike prognoser der man legger inn bortfallet av arbeidsplassene i Midtre Gauldal ved at Norsk Kylling flyter og effekten av reduserte lokale innkjøpene fra bedriften ved ulikeforutsetninger for arbeidsmarkedets tilpasning. Det er differansen mellom referansen og prognosen med bortfall av disse arbeidsplassene som angir hvor store konsekvensene av flyttingen blir.

Pandamodellen beregner både produksjonsvirkninger og konsumvirkninger. Produksjonsvirkningen er her forventet ringvirkning i andre næringer som følge av påfølgende bortfall av de lokale innkjøp fra Norsk Kylling. Mens konsumvirkninger er konsekvensene for inntekter, konsum og fra befolkning, når det tas hensyn til arbeidsmarkedstilpasningen.

Her fanges opp effektene av en lavere befolkning eller at deler av befolkningen får dårligere råd som følge av tapt arbeidsinntekt på omsetningen til andre deler av næringslivet lokalt.

Modellkjøringene er gjort ned bedriftsspesifikke data fra Norsk Kylling på lokale varekjøpene og lønnsnivå til berørte arbeidere.

8.1 Forutsetninger

Vekstforutsetninger

Referansebanen er beregnet med utgangspunkt i at Norsk Kylling opprettholder sin aktivitet i Midtre Gauldal, og utviklingen i fremtidig sysselsetting i de ulike næringene i kommunen følger de nasjonale utviklingsbanene fra KVARTS.

KVARTS er en makroøkonomisk modell for norsk økonomi, utviklet i Statistisk sentralbyrå. Modellen benyttes til framskrivninger og politikkanalyser for sentrale størrelser i økonomien. De nasjonale utviklingsbanene fra KVARTS er en sentral del av REGNA (næringsmodellen) i PANDA.

Fra KVARTS hentes nasjonale prognoser for produksjons- og produktivetsutvikling fordelt på næringer, som PANDA benytter til å beregne utvikling i sysselsetting på de samme næringene. Prognosene fra KVARTS er nasjonale, og de vil ikke nødvendigvis stemme med utviklingen i alle deler av landet.

I denne sammenhengen er det ikke realistisk eller nødvendig med en nøyaktig prognose for fremtidig sysselsetting, men en referansebane som man kan sammenligne med. Det er de samme utviklingsbanene som ligger til grunn både for referansen og scenariene der Norsk Kylling flytter fra Midtre Gauldal. Dermed får man belyst konsekvensene av nedbemanningen i forhold til en gitt utviklingsbane der de samme makroøkonomiske forutsetningene ligger til grunn.

Arbeidsmarkedstilpasning

Når man får en nedleggelse så vil de sysselsatte tilpasse seg arbeidsmarkedet på i hovedsak tre måter.

1. De flytter fra kommunen
2. De pendler til annen kommune men er fortsatt bosatt
3. De blir arbeidsledige og er fortsatt bosatt

Konsumvirkningene for disse alternativene er litt forskjellige. Størst er de når den bosatte flytter ettersom vedkommende da ikke lenger gjør noen innkjøp for seg selv i kommunen. Han tar også med seg sin familie som heller ikke handler i kommunen lengre. Pendlere handler noe mindre av sine innkjøp i kommunen, mens arbeidsledige får noe mindre kjøpekraft og dermed reduserer sine lokale innkjøp noe. I realiteten er det en miks av disse tre tilpasningene som skjer når en større mengde arbeidsplasser faller bort i en kommune.

Forutsetninger knyttet til nedleggelsen av Norsk kylling

Prognosekjøringene i PANDA er gjort på et frafall av 337 arbeidsplasser i Midtre Gauldal. 110 av disse er overtallighet, mens resten er flytting av arbeidsplass.

Man har lagt gjennomsnittslønnen for alle ansatte i fabrikken til grunn for beregningen av konsumeffektene. I modell beregningene i PANDA tas det hensyn det sosiale sikkerhetsnettet som gjør inntektsfallet til den enkelte ansatte som blir overtallig ikke er like høy som den ansattes lønn. Det tas også hensyn til at de ansatte som velger å pendle til den nye fabrikken vil opprettholde mye av sitt konsum i Midtre Gauldal.

Det er brukt data fra Norsk Kylling sin leverandørreskontro for å anslå bedriftens innkjøpsmønster. Det er tatt utgangspunkt i leverandørreskontro data fra 2019 på Norsk Kylling sine innkjøp i Trøndelag. Det er også benyttet data fra 2018 for å sjekke om innkjøpsmønsteret i 2019 avviker fra «normalen».

Det er betydelig usikkerhet knyttet til i forhold til hvor stor grad Norsk Kylling vil redusere sine innkjøp i disse kommunen. Avstanden til Orkanger er forholdvis liten, og det er grunn til å anta at bedriften vil opprettholde betydelige innkjøp fra Midtre Gauldal og nabokommunen til Midtre Gauldal. Dette gjelder spesielt i forhold til leveranser fra jordbruket knyttet slaktekyllinger, der man antar at disse leveransene på kortsikt i liten grad vil bli påvirket av flyttingen av fabrikken til Orkanger.

I beregningene som er gjort i Pandamodellen har man derfor valgt å forutsette at det ikke vil være noe bortfall i Norsk Kylling sine innkjøp fra jordbruket i Midtre Gauldal og nabokommunene.

I forhold til bedriftens innkjøp av elektrisk kraft fra lokale leverandører så er vurderingen at dette er en vare som uansett vil kunne selges i markedet og er dermed holdt utenfor modellberegningen.

Modellberegningene er gjort med ulike scenarier for arbeidsmarkedstilpassing knyttet til flytting, pendling og arbeidsledighet. Hovedscenariet for markedstilpassing er basert på en historisk fordeling mellom flytting, pendling og arbeidsledighet.

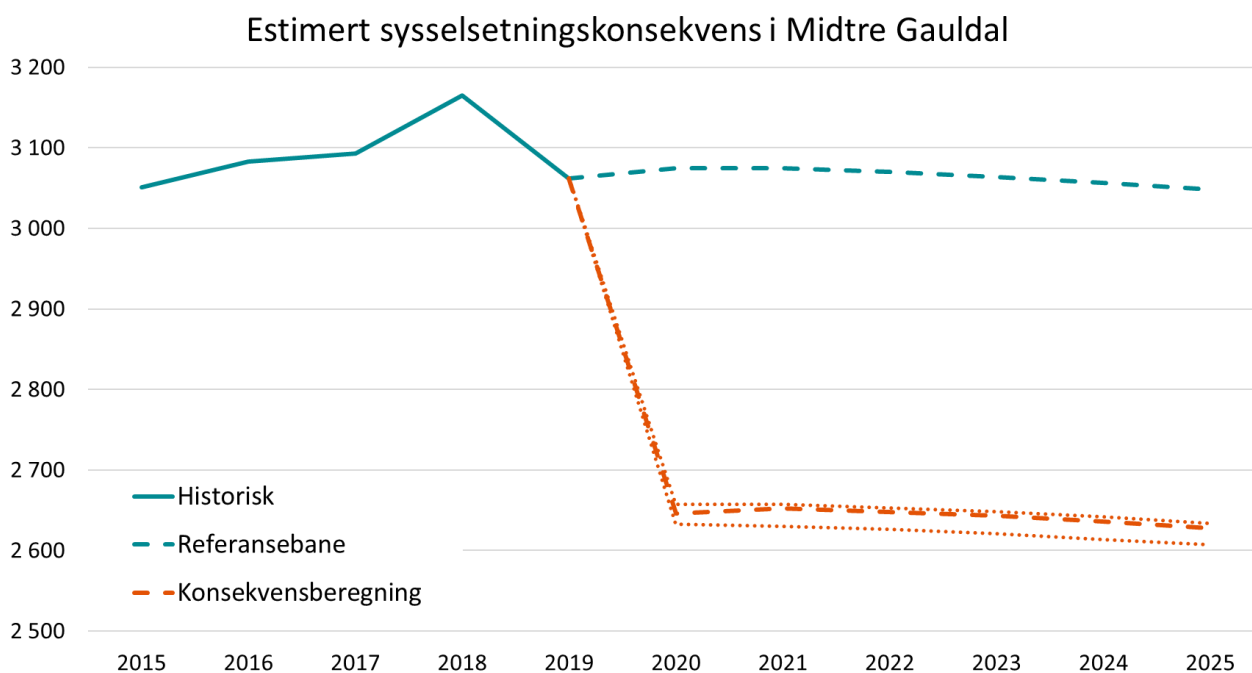
Geografisk avgrensning

Analysens hovedberegning har Midtre Gauldal som geografisk enhet. Det betyr at man ser konsekvensene av endring i antall sysselsatte i kommunen og endring i kjøp av varer fra leverandører i kommunen.

Det er også gjort en tilleggsberegning for en større region som inkluderer nabokommunene, Holtålen Melhus og Rennebu. Det gir større bortfall av kjøp Norsk Kylling ettersom leverandører fra alle kommunene inngår i beregningen.

I 2019 så var ca. 34 % av Norsk Kylling sine leveranser fra trønderske leverandører fra Midtre Gauldal og ca. 50 % kom fra Midtre Gauldal, Holtålen Melhus og Rennebu. Av disse innkjøpene igjen så var litt over 80 % relatert til jordbruket.

8.2 Sysselsetningskonsekvens

Figur 22: Estimert sysselsetningskonsekvens i Midtre Gauldal, beregnet i PANDA

Beregningen gir en total sysselsetningskonsekvens for Midtre Gauldal av flyttingen av Norsk Kylling på -14,0 % i forhold til referansebanen. Hvorav -11,0 % er direkteeffekt og 3,0 % er ringvirkninger. Målt i sysselsatte så er den totale sysselsetningseffekten beregnet til 429 sysselsatte, hvorav 90 er ringvirkninger. Altså en ringvirkningsmultiplikator på 1,27. Dette er en forventet konsekvens i tråd med historisk tilpassing på arbeidsmarkedet i forhold til flytting, pendling og arbeidsledighet.

Den skjønsmessige vurderingen er at ringvirkningsmultiplikatoren som blir beregnet her ligger innenfor intervallet man normalt vil forvente. (Analyser på fylkesnivå har vist at de fleste næringer i

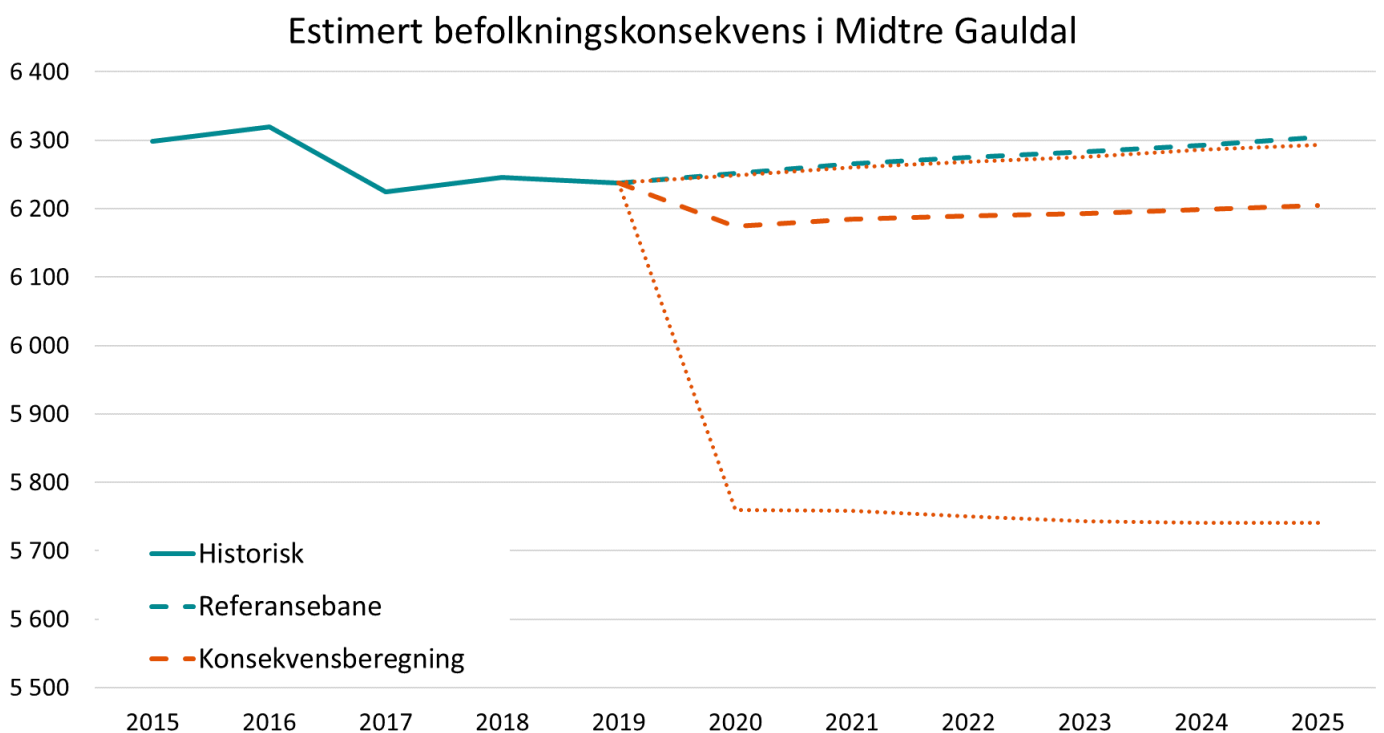

Trøndelag har en multiplikatorer i området 1,2 til 1,4 i analyser gjort med Pandamodellen.) Pandamodellen er kjent som forholdsvis konservativ i forhold til beregning av ringvirkninger og det er en større sannsynlighet for at modellen undervurderer ringvirkningene enn at den overvurderer de.

Det er stor usikkerhet knyttet til disse modellberegningene. Usikkerheten er knyttet til hvordan de berørte sysselsattes vil tilpasse seg, spesielt med tanke på grad av flytting. Det er derfor gjort alternative beregninger i tillegg til hovedberegningen knyttet til andre scenarier for hvor mye av tilpasningen som skjer via flytting, pendling eller arbeidsledighet. Disse beregningene viser et utfallsrom mellom -13,6 % og -14,5 % i forhold til referansebanen for sysselsettingskonsekvensen for Midtre Gauldal av flyttingen av Norsk Kylling. Anslagene på ringvirkninger utover de direkte effekten av flyttingen varierer mellom 79 og 106 sysselsatte, den totale sysselsettingskonsekvensen varierer dermed mellom 418 og 445 sysselsatte.

I tillegg til beregning av sysselsettingskonsekvensene i Midtre Gauldal så er det også gjort beregninger på potensielle sysselsettingskonsekvenser for en større region bestående av Midtre Gauldal, Melhus, Rennebu og Holtålen. Disse beregningen viser en sysselsettingskonsekvens for av flyttingen av Norsk Kylling er på -4,4% (437 sysselsatte av totalt 9 970 i forhold til referansebanen til regionen. Med et utfallsrom mellom de ulike prognosealternativene på mellom -4,3 % og -4,5 % i forhold til referansebanen til regionen.

8.3 Befolkningskonsekvens

Figur 23: Estimert befolkningskonsekvens i Midtre Gauldal, beregnet i PANDA

Den estimerte befolkningskonsekvensen for Midtre Gauldal ved flyttingen av Norsk Kylling er på -1,3 % fra referansebanen basert på historisk tilpasning og -8,1 % fra referansebanen hvis man legger inn stor grad av flytting som arbeidsmarkedstilpasning. Med stor grad av pendling så er estimatet en

befolkningsnedgang på -0,1 % fra referansebanen. Hovedberegningen estimerer en befolkningsnedgang på 81 personer i forhold til referansebanen, mens det i det mest alvorlige scenarioet, der alle berørte flytter, er det beregnet en befolkningsnedgang på 507 personer. Det er dermed veldig store forskjeller mellom den befolkningskonsekvensen som er beregnet basert på historiske tilpasningsmønstre og det som er beregnet hvis man har en stor grad av flytting.

Med bakgrunn av i beliggenheten til kommunen (som drøftet i kapittel 5), dagens pendlemønster (som drøftet i kapittel 4) og at dette er en bedriftsflytting der det legges til rette for at en stor del av de ansatte ved fabrikken Midtre Gauldal skal fortsette å jobbe på den nye fabrikken på Orkanger så er vurderingen at det er sannsynlighet at man, i alle fall på kort sikt, vil få en større andel pendling enn flytting. I denne vurderingen så ligger det også at Midtre Gauldal ligger forholdsvis nært Trondheim og at pågående veibygging gjør at reisetiden til Trondheim vil bli forkortet. Nærheten til Trondheim muliggjør også at pendling kan være en del av arbeidsmarkedstilpassingen for mange av de sysselsatte ved Norsk Kylling i dag som blir overtallig. Over tid er det imidlertid sannsynlig at man får en større grad av flytting.

Det er i dag i liten grad pendling mellom Orkanger og Midtre Gauldal. Som det blir vist i kapittel 5.1 er reisetiden ca. 1 time med bil mellom Støren og Orkanger- altså noe lengre enn til Trondheim. Til Trondheim er det også et direktegående kollektivtilbud fra Midtre Gauldal (times frekvens på buss på morgen og ettermiddag) som forenkler pendling. Det er ikke er noe direkte kollektivtilbud mellom Orkanger og Midtre Gauldal, her vil det være nødvendig med overgang mellom busslinjene som går mellom Orkanger og Trondheim og de som går mellom Trondheim og Midtre Gauldal på Klett for pendlere som ønsker å reise kollektivt.

Helhetsvurderingen er at befolkningskonsekvensen for Midtre Gauldal av flyttingen av Norsk Kylling mest trolig vil ligge i nærheten av konsekvensberegningen basert på historisk tilpasning, det vil si ca. - 1,3 % eller - 81 personer i forhold til referansebanen, på kort sikt. I dette ligger at de fleste vil velge å pendle til den nye fabrikken og at en del av de som blir overtallige vil fortsatt bli bosatt i Midtre Gauldal. Det forventes dermed at en del av de overtallige vil finne jobber som gjør at de kan pendle fra Midtre Gauldal eller at de forblir ledige.

Det er en større andel av arbeiderne ved Norsk Kylling som har landbakgrunn fra et annet land enn Norge. Generelt er det slik at personer med innvandrerbakgrunn har høyere mobilitet enn befolkningen ellers. Mobiliteten blant innvandrere blir mindre med økt botid, blant annet fordi man kjøper egen bolig, men er fortsatt høyere enn befolkningen ellers. Man kan derfor forvente en større andel flytting enn dersom arbeidsstokken hadde lav andel med innvandrerbakgrunn.

På lengre sikt er sannsynlig med økt flytting, men at befolkningskonsekvenser ikke kommer helt opp mot scenarioet der alle berørte flytter (-8,1 % eller 507 personer i forhold til referansebanen). Helhetsvurderingen er at man på lengre sikt kan få en befolkningskonsekvens på 300-400 personer.

I tillegg til beregning av befolkningskonsekvensen i Midtre Gauldal så er det også gjort beregninger på potensielle befolkningskonsekvenser for en større region bestående av Midtre Gauldal, Melhus, Rennebu og Holtålen. Disse beregningene viser en befolkningskonsekvens for av flyttingen av Norsk Kylling er på -0,3 % i forhold til referansebanen til regionen. Med et utfallsrom imellom de ulike prognosealternativene på mellom -0,1 % og -2,5 % i forhold til referansebanen til regionen.

9.0 Oppsummering

Midtre Gauldal har hatt positiv utvikling knyttet til befolkning og sysselsetting, hvis man ser det over 10-års tidsperiode. De siste 5 årene har Midtre Gauldal imidlertid hatt negativ befolkningsutvikling og flat sysselsettingsutvikling.

Sysselsetningen i Midtre Gauldal er preget av en relativ høy andel sysselsatte i privat sektor. Kommunen har relativ høy andel sysselsatte knyttet til næringsmiddelindustri, trevareindustri og bygg og anleggsvirksomhet. Med flyttingen av Norsk Kylling så vil mesteparten av næringsmiddelindustrien i kommunen forsvinne.

Kommuneøkonomien er preget av at kommunen har en litt høy renteeksponering, litt lav fri egenkapital og et driftsresultat som ligger på et nivå som ikke gir kommunen veldig stort økonomiske handlingsrom. Det tas en rekke grep for å sikre kommunen økt økonomisk handlingsrom, men dette vil ta tid.

Bortfallet av kommunens største arbeidsplass har potensielt store konsekvenser. Per 4. kvartal 2019 sto Norsk Kylling for ca. 11 % av alle arbeidsplassene i kommunen og ca. 15 % av de private arbeidsplassene. Norsk kylling står også for ca. 25 % av driftsinntektene og 18 % lønnsutbetalingene fra det private næringslivet i Midtre Gauldal.

Omstillingsberegninger gjort i PANDA viser at den estimert totale sysselsettingskonsekvens for Midtre Gauldal av flyttingen av Norsk Kylling er på -14,0 % i forhold til referansebanen, med et utfallsrom i de ulike prognosealternativene på mellom -13,6 og -14,5 % i forhold til referansebanen. Målt i antall sysselsatte er det snakk om mellom 418-445 sysselsatte.

Den estimerte befolkningskonsekvensen for Midtre Gauldal ved flyttingen av Norsk Kylling er på -1,3 % fra referansebanen, med et utfallsrom i de ulike scenariene for markedstilpasning fra -0,1 % til -8,1 % i forhold til referansebanen.

Det er stor usikkerhet i estimatene, spesielt på befolkningskonsekvensen der det er usikkerhet knyttet til graden av flytting/pendling blant de ansatte i Norsk Kylling som vil fortsette å jobbe på den nye fabrikken på Orkanger. Det er grunn til å anta en stor andel av de sysselsatte ved Norsk Kylling vil velge å pendle fra Midtre Gauldal på kort sikt. På lengre sikt er det grunn til å anta at man vil få en større andel som flytter, men at det ikke vil bringe befolkningskonsekvensen helt opp mot det mest negative scenarioet som er en befolkningskonsekvens på -8,1 % i forhold til referansebanen.

Helhetsvurderingen er at man på kort sikt vil få en befolkningskonsekvens på ca. -1,3 % fra referansebanen eller - 81 personer. Men at det er stor sannsynlighet for at dette på lengre sikt kan øke til 300-400 personer.

Beregningene i Panda og gjennomgangen av annen statistikk viser at konsekvensene av flyttingen av en så betydelig hjørnesteinsbedrift som Norsk kylling er store nok for kommunen til at fylkeskommunen bør vurdere å støtte igangsettelsen av et omstillingsarbeid i Midtre Gauldal.

10. Kilder

- Brønnøysundregistret- Enhetsregistret
- Fylkesmannen i Trøndelag
- Geodata as
- Jernbanedirektoratet
- Kartverket
- KOSTRA
- Nasjonal kommunikasjonsmyndighet bredbåndsundersøkelsen 2019
- NAV
- Norsk Kylling AS
- NVDB
- Nye veier
- PANDA (Plan- og analyseverktøy for næring, demografi og arbeidsmarked)
- Purehelp.no
- Regjeringen.no
- Statens vegvesen
- SSB statistikkbanken
- Trøndelag i Tall 2019

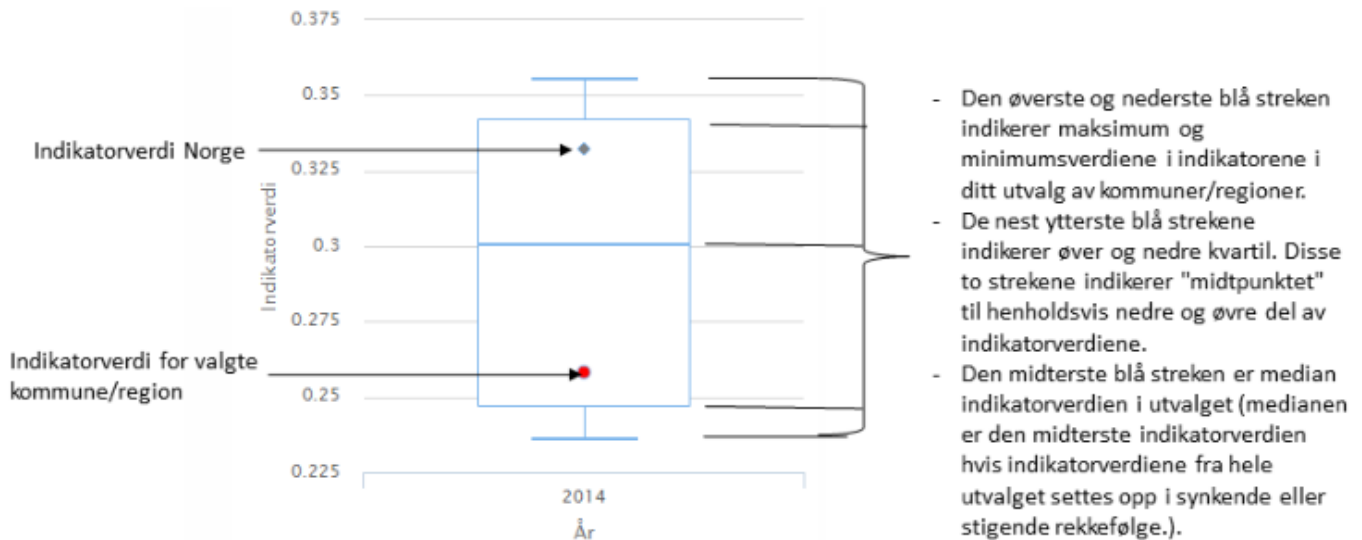

11. Appendiks

11.1 Omstillingsindikatorer fra Panda

I illustrasjonene under så er Midtre Gauldal sammenliknet med de øvrige kommunene i Trøndelag, og landsgjennomsnittet, på indikatorer som gir et situasjonsbilde av nærings- og sysselsettingssituasjonen i kommunen.

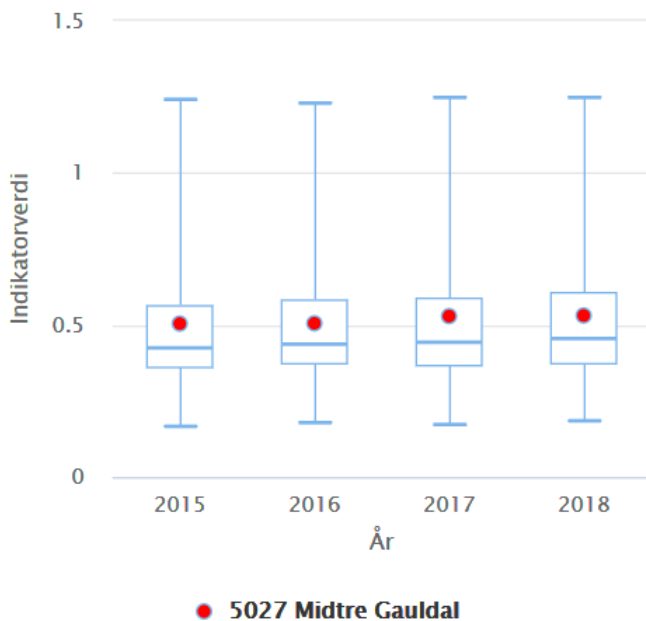
Statistikken er illustrert som boksplokk der rød prikk viser verdien for Midtre Gauldal

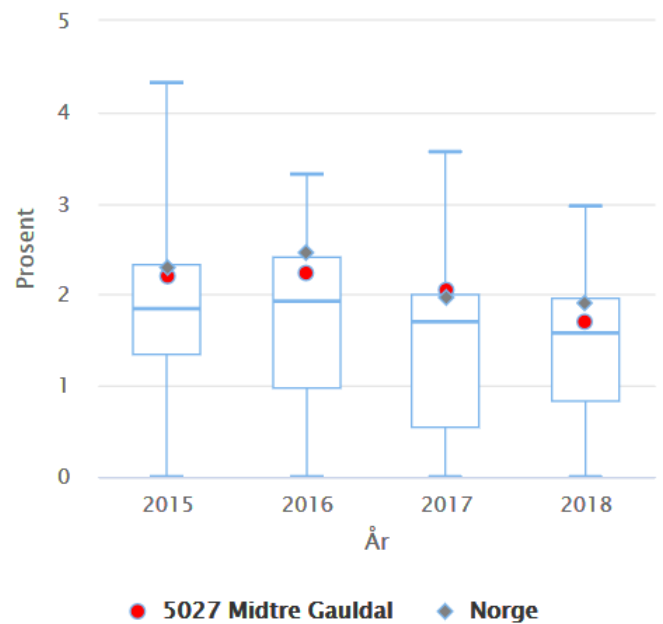
Figur 24: Forklaring. Boksplokk fra omstillingsmodulen i Pandamodellen.

? Arbeidsmarkedsintegrasjon

? Arbeidsledige

Arbeidsmarkedsintegrasjon

Definisjon: $(\text{Innpendling/Sysselsatte}) + (\text{Utpendling/Lønnstakere og selvstendige etter bosted})$

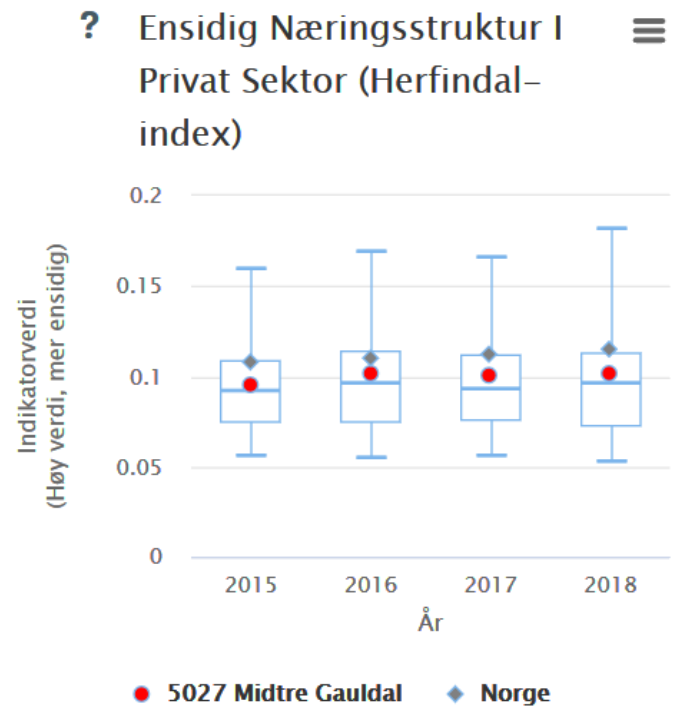
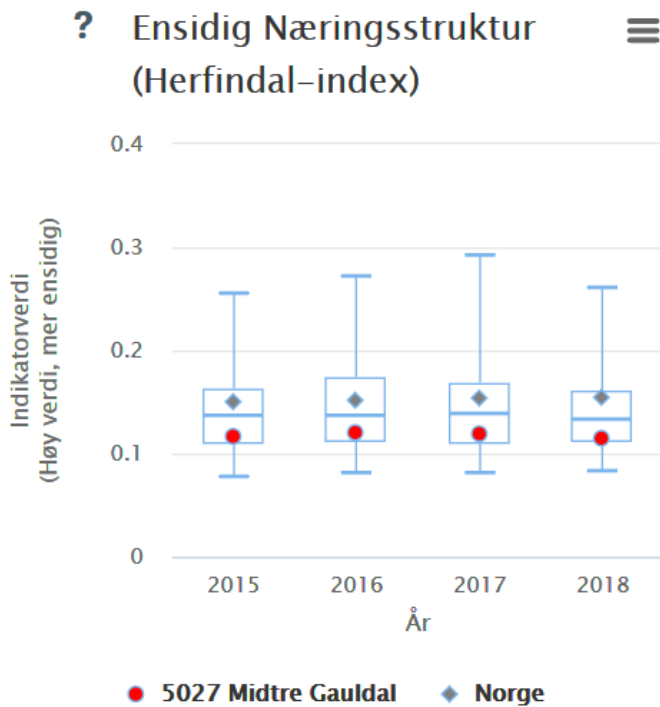
Forklaring: Arbeidsmarkedsintegrasjon er et mål for hvor godt arbeidsmarkedet i en kommune er integrert med arbeidsmarkedet utenfor. Høy verdi på denne indikatoren indikerer at kommunen/regionen er godt integrert med et arbeidsmarked utenfor kommunen.

Midtre Gauldal har mer inn- og utpendling enn gjennomsnittet av kommunene i Trøndelag, altså er arbeidsmarkedsintegrasjonene høyere enn snittet.

Arbeidsledige

Definisjon: $(\text{Arbeidsledige} / (\text{Arbeidsledige} + \text{Yrkesaktive})) * 100$

Forklaring: Arbeidsledighetsprosenten er et mål på hvor stor andel av arbeidsstyrken som er uten arbeid. Høy verdi på denne indikerer at en stor andel av arbeidskraftsressursen i kommunen/regionen ikke benyttes.

Ensidig næringsstruktur (Herfindal-index)

Definisjon: $\sum(\text{sysselsatte}(i)/\text{sum sysselsatte})^2$, der $i=1,..50$ (ulike PANDA-næringer)

Forklaring: Denne indikatoren utformes som en konsentrasjonsindeks tilsvarende en Herfindal-Hirschmann-indeks. Høy verdi på denne indikatoren indikerer at kommunen er avhengig av et fåtall næringer. Teoretisk kan denne indikatoren ta verdien 1 hvis alle er sysselsatt i samme næring.

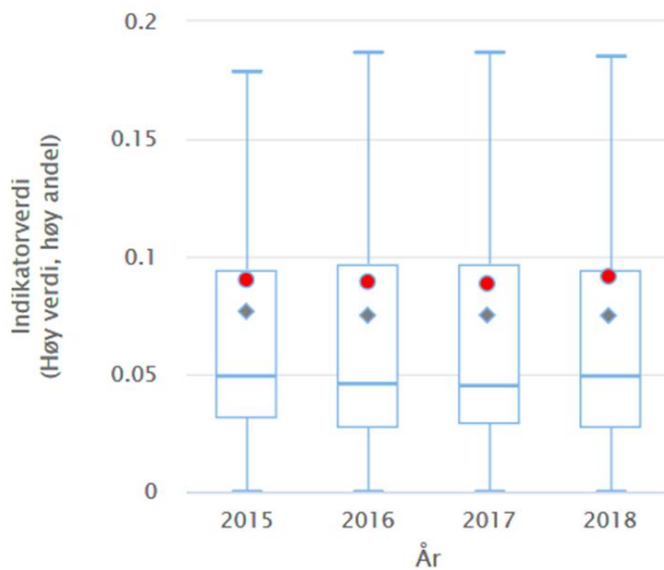
Ensidig næringsstruktur privat (Herfindal-index)

Definisjon: $\sum(\text{sysselsatte}(i)/\text{sum sysselsatte (1-48)})^2$, der $i=1,..48$ (ulike PANDA-næringer)

Forklaring: Denne indikatoren utformes som en konsentrasjonsindeks tilsvarende en Herfindal-Hirschmann-indeks. Høy verdi på denne indikatoren indikerer at kommunen er avhengig av et fåtall næringer innenfor privat sektor

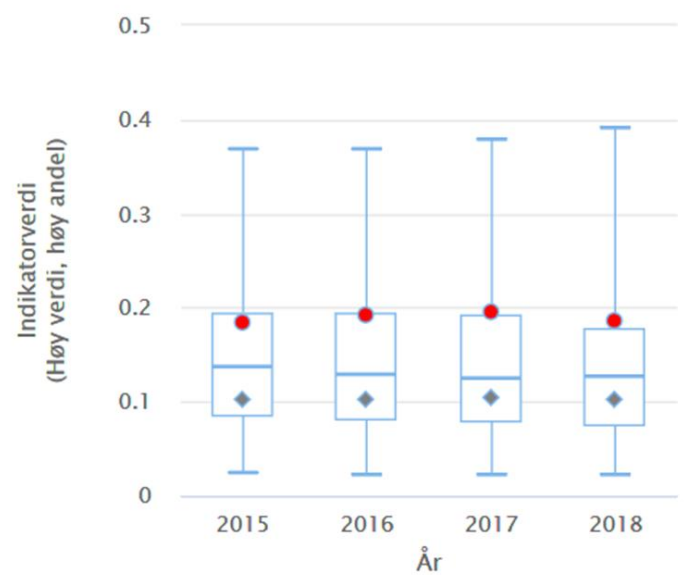

? Konkurransetsatte Næringer

● 5027 Midtre Gauldal ◆ Norge

? Naturbaserte Næringer

● 5027 Midtre Gauldal ◆ Norge

Konkurransetsatte næringer

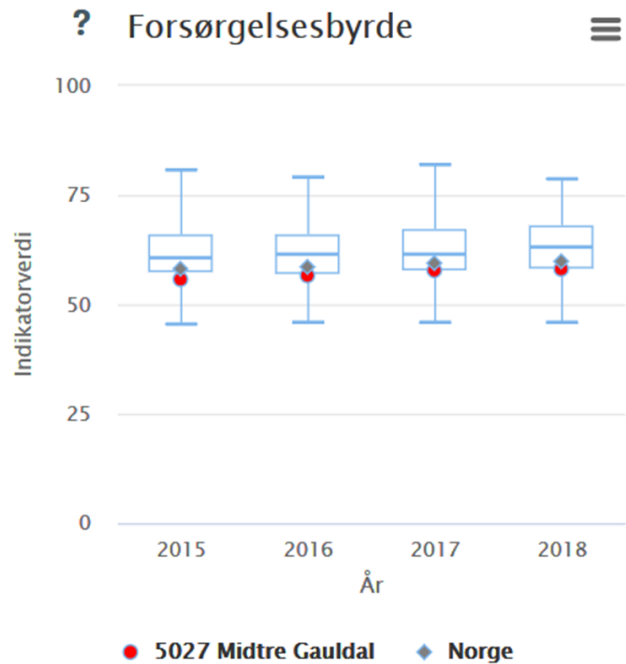
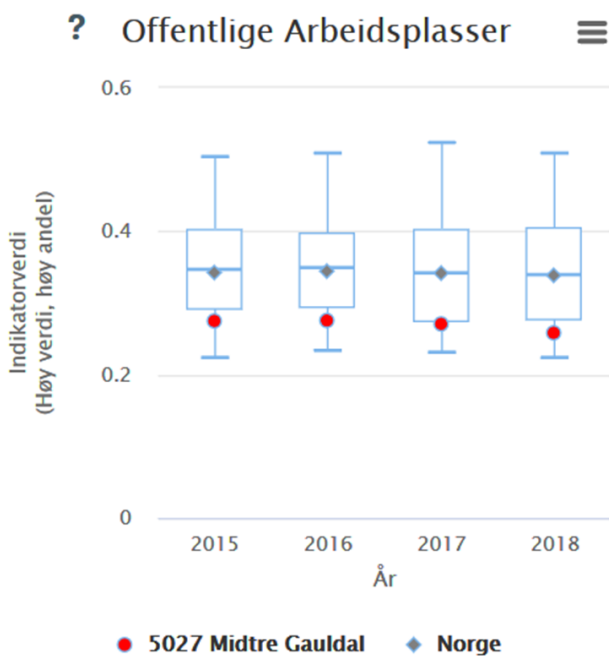
Definisjon: $\sum(\text{sysselsatte}(i))/\text{sum sysselsatte}$, der $i=10-23$ (ulike PANDA-næringer)

Forklaring: Dette er næringer som vi har definert som konkurransetsatte. Disse næringene opererer i markeder der det konkurreres på pris. Det er innenfor disse næringene man kan forvente et rasjonaliseringspress pga. høyt norsk kostnadsnivå.

Naturbaserte næringer

Definisjon: $\sum(\text{sysselsatte}(i))/\text{sum sysselsatte}$, der $i=1-4, 6-9$ (ulike PANDA-næringer)

Forklaring: Naturbaserte næringer er sårbare av to grunner; det kan forventes rasjonalisering i slike næringer, samtidig som det er en tendens til økende internasjonal konkurranse ved nedbygging av handelsbarrierer.

Offentlige arbeidsplasser

Definisjon: $\sum(\text{sysselsatte}(i))/\text{sum sysselsatte}$, der $i=49-50$ (ulike PANDA-næringer)

Forklaring: Offentlige arbeidsplasser er utsatt for rasjonalisering og nedbygging. Det er også tendenser til at offentlige arbeidsplasser trekkes mot større regionale sentra.

Utdanningsnivå

Definisjon: $\text{Sum Befolkning (Høyskole eller Universitet)} / \text{Befolkning (alle utdanningsnivå)}$

Forklaring: Høy andel av arbeidsstyrken med formell utdanning kan være et tegn på en arbeidsstyrke som er enklere å omstille til nye næringer.

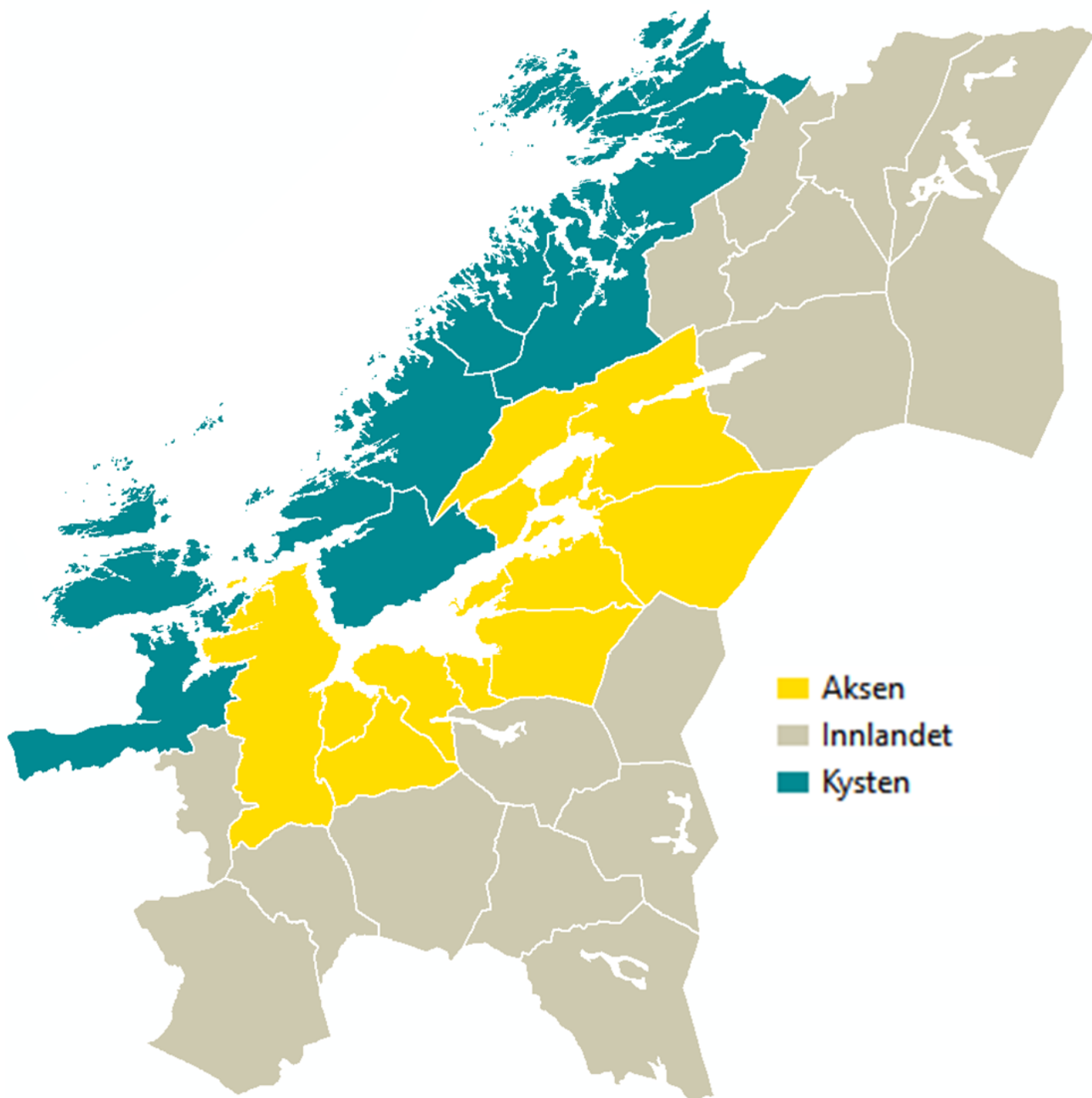
Forsørgelsesbyrde

Definisjon: $(\text{Befolkning (alder 0-14 år)} + \text{Befolkning (alder 65+)}) / \text{Befolkning (alder 15-64)}$

Forklaring: Forsørgelsesbyrden viser de potensielle effektene av endringer i befolkningsstruktur for sosial og økonomisk utvikling. Høy verdi på denne indikerer en høyere byrde for den yrkesaktive befolkningen.

11.2 Aksen – kysten - Innlandet

Aksen-Innlandet-Kysten er en statistisk inndeling av Trøndelag som brukes i mange av tabellene i dokumentet.